

HRABATA

Chotkové z Chotkova a Vojnína.

STUDIE RODOPISNÁ.

Napsal

JOSEF LEDR.

říd. školy Novodvorské; činný a dopisující říd. Kutnohorského
archeologického sboru „VOCEL“.

1886.

Nákladem vlastním. — V kommissi knihkupectví K. Šolce v Hoře Kutné.
Knihhtiskárna Karla Šolce v Hoře Kutné.

Znak říšského hrabství hrabat Choitkův z Chotkova a Vojnína.

Hrabata

Chotkové z Chotkova a Vojnína.

Studie rodopisná.

Napsal

JOSEF LEDR.

říd. školy Novodvorské, činný a dopisující úd Kutnohorského archaeologického sboru
„Vocel“.

Nákladem vlastním. — Knihtiskárna Karla Šolce v Hoře Kutné.

1886.

Vysoce urozenému Pánu,
panu Rudolfovi, hraběti Chotkovi
Z CHOTKOVA A VOJNÍNA,

c. k. komořímu, nejvyšš. dědičnému zemskému dvornímu v arciknížectví Rakouském nad i pod Enží, dědičnému členu panské sněmovny rady říšské, poslanci na sněmu zemském království Českého, předsedovi prvního Českého vzájemného ústavu pojišťovacího, dráhy Pražsko-Duchcovské, spolku pivovarnického a hospodářského spolku v okrese Kutnohorském, čestnému setníku a majiteli I. setniny Pražských ostrostřelců, čestnému měšťanu král. kraj. města Písku, čestnému občanu Církvickému, Třebešickému, Střebichovickému a Hrdlívskému, čestnému členu hospodářského spolku Kutnohorského, spolku vinařského v okolí Mělnickém, zakladateli »Matice rolnické«, pánu velkostatku Nových Dvorů, Veltrus a Bělošic atd.. atd.,

v hluboké úctě věnuje:

Spisovatel.

Ku sepsání tohoto rodopisu použito bylo mimo jiné bohatého materiálu, uloženého v hraběcím archivu zámku Kačínského. Jeho Vysokorodí **pan hrabě Rudolf Chotek z Chotkova a Vojnina** ráčil blahosklonně svoliti, bych v archivu tom pracovati mohl. I osměluji se u příležitosti této vzdáti Jeho Vysokorodí povinné nejhlubší díky za povolení to.

Zároveň vysloveny buďtež uctivé díky P. T. p. hospodářskému raddovi, Juliu Příborskému, za radu a přízeň u vydání této genealogie.

Ještě poznamenati třeba, že nepřijal jsem ničeho do spisu svého, co by nebylo kriticky zkoumáno a listinami původními odůvodněno.

V NOVÝCH DVOŘÍCH, dne 22. m. listopadu 1885.

J. LEDR.

V nejstarších pramenech slovanské historie a literatury neshledáváme ničeho, z čeho by se dalo souditi na stálé a dědičné panování jedné třídy obyvatelstva nade druhou, nýbrž nacházíme, že všeobecná osobní rovnost všech občanů před zákonem byly základními známkami staroslovanského života politického.

Avšak stav ten záhy měniti se počal vlivem příčin vniterných i okolností vnějších; neboť svoboda, příbuzna jsouc nevázanosti, nevždy hodila se tam, kde potřebí bylo rychlého spojení a sjednoceného působení veškeré národní síly.

Proto hleděli Přemyslovci v Čechách sestřediti v rukou svých národní sílu a do celku jejího uvéstí článkovitost, tudíž vládu jedněch nade druhými. V díle takovém hojnou nalézli podporu od těch, kteří měli býti nástroji toho panství, t. j. od budoucích šlechticův.

Původní prameny veškeré moci veřejné v Čechách byly náboženství a otcovství. Na prvním zakládal se řád kněží, na druhém řád starost čili vladyk rodinných. O řádu starost čili vladyk rodinných pronáší se nejstarší pramen slovanské literatury „Libušin soud“ v ten smysl, že hlavou a správcem každé rodiny byl otec a po smrti jeho volený vladyka neboli starosta, kterýž pak sám zastupoval na sněmích celou rodinu svou.

Všickni starostové byli zemané, t. j. majitelé dědin neboli statkův pozemských, svobodných.

Rodové, kteří vládli větším počtem statků pozemských a to dědičně alespoň skrze několikero pokolení, nazýváni jsou lechové, bezpochyby od léch t. j. rolí vůbec, od nichž i šlechta a šlechtici mají dosavadní jméno své.

Staročeský šlechtic usazoval se obyčejně uprostřed svých polí, nastaviv sobě i čeledi své domů a chalup spotřebu; a když i ty nepostačily potomkům jeho, přistaveno jiných domů více, tak že povstávaly z toho všude malé vísky, označené jménem prvního zakladatele. Však zemanův ubývalo každým stoletím více a více. Hlavní toho příčinou byl měnící se pokrokem času způsob válčení, ano k rozhodnutí bitev čím dále tím více bylo potřebí komonstva těžkého a nákladného.

Podobné poměry a příčiny přispěly v Němcích k zvelebení šlechty a rytířstva, kteréž teprv v Čechách v XIII. století dle vzorů německých se tvořilo.

Hlavní stránkou šlechtictví jest dědičnost.

V dědičnosti zakládá se historičnost šlechty a tím i její váha. Zděděná šlechtická dokonalost daleko výše stojí než moderní baronie peněžní; poměr obou může přirovnán býti s poměrem, kterýž jest mezi historickým právem a moderní mocí. Od r. 1848. pozbyla sice šlechta politických předností ve státě; avšak kdyby i veškeré kastovnictví vymizelo a kdyby vládla jen šlechta práce, v praktickém životě dědičnost šlechty zůstane v platnosti jakožto — zákonnitá dědičnost.

Staročeská šlechta byla důstojným representantem národa svého v tehdejším kruhu států evropských. Vynikalať po všecky doby netoliko u věcech válečných a diplomatických měrou zajiště svrchovanou a také může se vykázati řadou mužů, kteří v trudných dobách jmění své, ano i život na oltář vlasti položiti hotovi byli.

K takým starožitným a věhlasným rodům náleží rod Chotkův z Chotkova a Vojnína, o němž pojednati jest účelem přítomného spisu.

Původiště Chotkův.

Chotek jest jméno úplně české, jehož kmen Chot nacházíme již v 12. století ve slovech: Chotěbor, Choten, Chotěslav, Choteš, Chotimír, Chotikov a j.

Pátrajíce po původu Chotkův, obrátiti zřetel svůj musíme k místopisu země naší; neboť historické jest faktum, že jména šlechtických rodů staročeských nerozlučně spojena jsou s místopisem, a že jména tvrzí, hradů a vesnic zároveň jsou výmluvnými svědky původu majetníkův svých, zaznívajíce jako ohlas šedé dávnověkosti z dějin domácích, z dob slavných a radostných, osudných a bouřlivých, uplynulých v moře minulosti a nemálo působivších na postup dějin člověčenstva a vyvinutí vzdělanosti evropské zvláště.

Dle popisu království Českého od Fr. Palackého a podrobné mapy rak. gen. štábu, nachází se v Plzeňsku, okresu Kralovického, 2½ hodiny jihovýchodně od Kralovic, veska a bývalá tvrz Chockov, Chočkov čili Chotkov. Na někdejší tvrzi zdejší hledati sluší původiště staročeského rodu Chotkův. Heber ve svém popisu hradů a zámků (I. 216 - 217) uvádí, že původištěm Chotkův jest hrad Chotek nedaleko Kamenného Újezda, jihozápadně od Budějovic při silnici ke Krumlovu.

Udání to nespočívá na pravdě, poněvadž dokázáno, že hrad ten nikoli Chotek, nýbrž Maškovec slul. Heber a jiní svedeni k úsudku tomu byli tím, že na západ od Újezda jest samota řečená „u Kotkův;“ hrad pak Maškovec byl sídlem vladyk Újezdských.

Ostatně bajku o hradu Chotek v Budějovicku již Sommer (Budweiser Kreis 274.) odsoudil.

Taktéž vyvrátiti dlužno, co vypravují svobodní páni Hormayr a Mednyansky v knize: „Taschenbuch für die vaterländische Geschichte r. 1828.“, že by původištěm Chotkův byla ves Choteč v bývalém Rakovnicku (nyní okres Smíchovský). Tam se vypravuje, že když Vlastislav, kníže lucký čili žatecký, povstal proti Neklanovi, vrchnímu knížeti pražskému, r. 858. (?) vojsko Vlastislavovo hrad Choteč, sídlo prý Chotkův,

pobořilo, z čehož spisovatelé ti dovozují, že Chotkové již na dvoře Neklanově k předním mužům náleželi.

Zpráva ta vzata jest z kroniky Hájkovy a k tomu špatně opsána; pišeť Hájek sám u příležitosti té „hrad Chodžov,“ nikoliv Choteč. A kdyby i Hájek sám Choteč neb i Chotek napsal, est známo, že vymyšleným zprávám jeho věřeno býti nesmí.¹⁾

Totéž opakují po Hájkovi Pulkava, Pubička, ano i jinak velmi kritický historik Dobner (Tom III. pag. 36), ač v jednom psaní z předešlého století, kteréž našli jsme v archivu Kačínském, radí hraběti Janu Rud. Chotkovi, aby při pátrání po rodu Chotkův pouze jména Chotek se držel.

Že původištěm Chotkův jest námi uvedený Chotkov, vysvitá též z toho, že se Chotkové ku konci 14. století psávali Chotkové z Chotkova a na Liblíně (dosud tvoří Chotkov s Liblínem jedno panství) a měli ještě jiné statky v okolí tom.

O vesnici a tvrzi Chotkově stůjítež zde tyto zprávy:

Véska Chockov č. Chotkov, jak ji nyní spatřujeme, byla teprv r. 1714., jak tamní gruntovní knihy a zpráva panství Zbirovského ze dne 8. července 1719. na komoru královskou dokazují, nově vystavena a ležela před tím po několik století zpustošena. To dokazuje více listin a zvláště některé listy dílčí a kupní smlouvy Liblína, které do nových desk zemských vepsány jsou. Dřívější důkazy nejsou po ruce, poněvadž desky zemské se všemi listinami dne 2. června 1541. shořely při velkém požáru, který strávil velkou část Malé Strany, hrad Pražský i Hradčany.

První list dílčí, sepsaný v den sv. Ambrože roku 1543. a v nových deskách zanesený, týká se bratří z Waldšteina, jimž v 16. století Liblín náležel²⁾. V listu tom popsány jsou všechny vesnice, role a rybníky na Liblínsku; přicházejí také pole a luka „na Chockově.“ Ale o místě samém jest zpráva, že tam jest pustý zámeček „rovnej“. V jiném listu dílčím, zřízeném opět mezi bratřími z Waldšteina v sobotu před svatodušními svátky r. 1568., jest též zmínka o místě Chockově.³⁾ Jiří Bohuslav z Waldšteina prodal Floriánu Griespekovi z Griespachu v úterý po sv. Ondřeji r. 1571. díl svůj na statku Liblínském, a v listině prodejní činí se opět zmínka o pusté vsi Chockově⁴⁾. Na jiném místě desk zemských, kde vepsáno jest dělení jednoho dílu Liblína mezi Janem Křištofem Myškou ze Žlunic a bratrem jeho Václavem r. 1590., v neděli po třech králích, mluví se opět

1) Ostatně, kdyby udání to pravé bylo, spíše by se na pány z Chodžova, kteří ve 14. a 15. století žili, vztahovalo. Uvedená pak tvrť Choteč v okr. Smíchovském jest původištěm panského rodu „z Chotče“, v listinách 15. století často připomínaného.

2) D. Z. pam. kvatern barvy tmavé z r. 1550. E. 29.

3) D. Z. pam. kvatern barvy bílé z r. 1568. R. 18.

4) D. Z. pam. kvatern barvy zelené z r. 1572. M. 4.

„o poušti a zarostlých pozemcích tvrže Chočkova“⁵⁾. Jan Křištof Myška prodal r. 1599., ve čtvrtku po sv. Vavřinci, svůj díl Liblína Anně Griespachové z Drahenic a na Kačerově, a v listině prodejní uvádí se k Liblínu patřící vsi „i se zarostlými pozemky Chockova“⁶⁾. 4112
Chockov

Když po bitvě Bělohorské účastníkům povstání statky konfiskovány byly, odsouzen byl Václav Griespek z Griespachu král. výpovědí ze dne 16. září 1622. všeho svého jmění.

Mezi statky na Liblínsku uvádí se také popluží „na Chockov“⁷⁾. V urbáři Liblínském z r. 1654. uvádí se Chockov jako pustý. V mapě panství téhož z r. 1671. přichází místo to taktéž co pusté. Chockov
v Liblínu

Kdy praotec Chotkův dědinu Chotkov založil, těžko pro chudost zpráv stanoviti; není nemožno, že státi se to mohlo hned v prvních dobách usídlení se předkův našich v této pozeňnané vlasti. Již v 16. století píše Paprocký ve svém Diaochu III. pag. 312: „Chotkové ze starého rodu pošli“.

Různé zprávy o rodu Chotkův.

Podati úplný obraz genealogický rodiny té v prvních stoletích historických, jest úplně nemožno; neboť žádná země v Evropě nebyla o listiny tak ochuzena, jako země Česká. Ochuzení to stalo se dílem ve válkách husitských, dílem sholením desk r. 1541.

Proto nelze se diviti, že jen sem tam jednotlivá jména z mlhy minulosti jako náhodou se vynořují.

Nejprvnější zpráva historická o rodu tom objevuje se k r. 1181., kdy jistý Čěč, vladyka v Železnici, daroval Maynerovi, opatu, a klášteru v Plasích dědiny své Býkov a Vlčkov. Na listině darovací uvádějí se za svědky vladykové: Chotek, Ratibor, Lutobor, Podiva, Držislav a j.⁸⁾

Zde povšimnutí zasluhuje, že jméno Chotek přichází mezi jinými staročeskými jmény; taktéž vytknouti sluší, že Plasy jsou v téže krajině, kde Chotkov, a že jistě svědkové bráni byli z vůkolních vladyků.

Od r. 1181. až do století XIV. nesetkáváme se nikde s jménem Chotek. Příčinou toho jest jednak chudost zpráv z dob těch, jednak to, že pořádku se přiházelo, aby syn užíval po otci svém téhož příjmení⁹⁾; jmenovaliť se dle toho, jakž právě

5) D. Z. pam. kvatern barvy lazurové z r. 1590 F. 6.

6) D. Z. pam. kvatern barvy hřebíčkové z r. 1601. J. 9.

7) Tom. Bílka Děje konfiskací 127.

8) Erben: Regesta diplom. I. p. 166 listina 312.

9) Tak na př. syr jakéhosi pana Boleslava slul Bořita z Ředhoště, tohoto syn Bořita z Letovic, posledního pak syn Boleslav ze Smečna.

který z nich byl v držení kterého sídla. Teprv na sklonku XIII. století stalo se, že dědicové počali se hlásiti k jménům, dějinně snad již proslulým, i když statkové, hrady, tvrze neb místa, jimi značená, dostala se byla dědicům jiným.

Proto není se čemu diviti, že jméno Chotek mizí a že teprv ve XIV. století, v době otce vlasti Karla IV., s ním se shledáváme.

Toho času připomíná se na Starém Městě v Praze jakýs dvůr, řečený Chotkovský, který r. 1353. náležel písaři zemskému Štěpánovi z Tetína, od něhož koupil jej r. 1354. Ondřej Štuk, zámožný měšťan.

Za času otce vlasti Karla IV. a syna jeho krále Václava IV. usedlí byli Chotkové co přední měšťané v Praze. Tehdejší měšťané Pražští náleželi k nejbohatším a nejmocnějším rodům, takže ve XIV. století spatřujeme je v držení největší moci a největšího jmění v městě¹⁰⁾.

Z kněh Nového Města Pražského vysvítá, že od 18. března 1377. do 13. září 1379., od 15. května 1381. do 9. července 1382., pak od 10. července 1387. do 6. ledna 1390. a v r. 1400 byl jakýs Chotek z Broda (Chotkonus de Broda) konšelem Nového Města¹¹⁾.

Na testamentu Jana Vratislava, zřízeném po slavnosti sv. Ondřeje r. 1377., podepsán za svědka Mikuláš Chotek z Broda. Špatně vyřezávaná pečeť zdá se představovati půlkolo, znak to Chotkův, a taktéž vzhůru vystupující pára podobají se ozdobě per, kterouž na pozdějším znaku XV. století spatřujeme¹²⁾.

R. 1381. přichází vdova Markéta z Chotků, která zřídila nadaci pro oltářníka při oltáři sv. Mikuláše ve farním chrámu Páně na drůbežním náměstí¹³⁾.

V letech 1361—1393. uvádí se jakýs Václav, a v letech 1362—1383. Petr Chotek, bratři, kterým náleželo právo podací farního kostela sv. Filipa a Jakuba na nynějším náměstí Beletenském (r. 1362.)

Jednoho z nich synové byli nepochybně bratři Albert (1407—1416.) a Bernard (1407—1412.), z nich posledně jmenovaný byl rovněž oprávcem čili patronem kostela sv. Filipa a Jakuba. Náležel mu dům řečený „u kokotů“ blíž radnice (čís. 2.)

O tomto Bernardovi z Chotků zmiňuje se mistr Jan Hus v jednom psaní k přátelům svým. R. 1412. vyhlásil totiž papež kletbu na Husa, a rozkazy tyto způsobily náramné rozjitření v obyvatelstvu Pražském.

10) Tomek, Dějepis Prahy II. 208.

11) „ „ „ V. 78, 79, 80.

12) Original testamentu toho nachází se v Zderazském archivu v Praze. Znaky čili erby počaly teprv v druhé polovici XII. století; však nebyly ještě obyčejem dosti ustáleny; to stalo se teprv ku konci XIII. století.

13) Dr. Borový: Lib. Erect.

Když po projití lhůty prvního stížení klatby, asi snad v měsíci září, nařízeno bylo stavení služeb Božích po celé Praze, když následkem toho kněží odpírali jmenovitě i křtění dětí a pochovávání mrtvých, popudila se tím část obyvatelstva Husovi přichylná, více než prvé proti kněžím; jiná část zase popudila proti Husovi, nechťic pro něj snášeti tyto svízele. Hus sám, nedbaje interdiktu, kázal jako jindy každou neděli v Betlémě. Tu smluvila se — jak píše mistr Jan Hus — strana Husovi nepřátelská proti němu, chtě se propůjčiti k vykonání rozkazu papežského, aby byl zajat.

V den posvícení pražského, totiž 1. října, srotili se v odění, se samostříly, sudlicemi a meči vedením Bernarda z Chotků, patrona kostela sv. Filipa a Jakuba, v jehož osadě ležela kaple Betlemská; i obořili se na Betlém právě v čas, když Hus kázal. Ale posluchači jeho, ačkoli bezbranní, směle se postavili protivníkům ozbrojeným a přinutili je k odstoupení¹⁴⁾.

Albert Chotek, bratr Bernardův, měl vesnici Ostrov blíž Slaného (1407.), nyní již neznámou, a vesnici Kopaninu, kde nejspíše stáleji přebýval, pročež nazýval se také Albertem Chotkem z Kopaniny. Dům svůj v Praze (č. 8.) na trhu věnečnickém prodal r. 1408.

Nemaje dětí, poručil roku 1416. jmění své třem dětem bratra svého, který byl zemřel prvé, totiž Bernardovi čili Bernáškovi, Petrovi a Kateřině, kromě kterých jmenuje se r. 1419. ještě jedna dcera Bernardova, Ludmila.

Dne 20. dubna 1416. zřídil mešní nadací pro kostel v Oujezdě, kdež sluje Albert Choteček (Albértus de Choteczek, armiger Pragensis)¹⁵⁾. Zemřel nejspíše po r. 1418., neboť se téhož roku ještě co pán Kopaniny uvádí.

Zda-li pocházel z téže rodiny také Ješek Chotek, majetník domu na tržišti Svatohavelském (č. 502) a konšel Staroměstský v letech 1390.—1404., není jisté. Syn jeho Václav byl po něm dědicem domu onoho (r. 1415.)

Že by pocházel z rodu Chotkův farář Kouřimský, (jak uvádí Kořínek ve svých dějinách Kutné Hory, pak Musejník r. 1829. a Taschenbuch z r. 1828.), který s kaplany svými do šachet Kutnohorských r. 1421. vhozen byl, vyvrátili jsme již v Dějinách Nových Dvorů na str. 161.

Uvésti jména Chotkův, seděním na Chočkově v století XIV., těžko jest z příčin již uvedených. Kterého roku se Chotkové ve dvě určité větve rozdělili, taktéž těžko vyzpytovat. Nejspíše stalo se to ku konci století XIV., neboť počátkem XV. století psala se jedna větev z Chočkova, druhá z Vojnína. Poněvadž Chotkové z Chočkova po vymření větve druhé titul z Vojnína přijali, promluvíme nejprvé o rodu Chotků z Vojnína.

14) Tomek Dějepis Prahy II. 491, III. 525.

15) Zdrobňování příjmen jest zvláštností tak českou, že jemu unikají jen jména místopisná. Zdrobnělinami se označuje vždy stupeň příbuzenství.

Chotkové z Vojnína.

Větev tato psala se dle tvrze Vojnína (Wohnung) v kraji Žateckém, okr. Kadaňského (1½ hod. již.). Tvrz sama zanikla v 18. století, a zbytky její dosud při poplužním dvoře se spatřují.

Ku konci XV. století seděl na tvrzi Vojníně rytíř Bohuslav Chotek z Vojnína, který v českém tituláři z r. 1534 se uvádí; manželkou jeho byla Eliška z Doupova.¹⁶⁾ R. 1505. přichází v seznamu pánů, kteří k válce proti Šlikům, na tak zvanou vojnu Loketskou, lidí odeslali. Tam se uvádí: „Bohuslav Chotek starší z Vojnína poslal od sebe i strýcův svých dobrého člověka se dvěma koňoma.“¹⁷⁾ Synem Bohuslavovým byl Petr Chotek z Vojnína, roz. 1495. Když Petr došel let svých, ujal statek otcovský Vojnín a účastnil se záležitostí veřejných. V letech 1541.—1556. přichází co člen stavů na všeobecných sněmích. Na obecném sněmu, držaném dne 5. prosince 1541., volen byl „k přijímání šacuňkuov“ neb berně v kraji Slanském na válku „proti dědičnému, litému a ukrutnému nepříteli Turku“.¹⁸⁾ Na sněmu, kterýž držán byl za přítomnosti krále na hradě Pražském dne 4. května 1542., pak na sněmu dne 5. března 1543., dále na sněmích dne 7. ledna 1544., 7. ledna 1545. a 17. srpna 1545. volen Petr Chotek z Vojnína z rytířstva relátorem t. j. poslem, k deskám zemským. R. 1543. jmenován byl královským prokurátorem¹⁹⁾, v kterémžto úřadě setrval do roku 1562. a získal si důvěry královské. Na sněmu dne 27. července 1546. volen byl do kommissí, již účelem bylo obnoviti přátelský spolek mezi knížetem Moricem Saským a královstvím Českým, a při témž sněmu uveden jest mezi relátory z rytířstva a vladyk.²⁰⁾ Když na sněmu, jež zahájen byl dne 23. srpna 1547., král mnohé změny předložil, kteréž zřízení zemské obmezovaly, shledáno bylo, že jedno zřízení s druhým se potýká, tu uzavřeno, aby zřízení stará s novými se srovnala a v jedno zřízení uvedla.

Členem kommissí k srovnání tomu ustanoven byl „Petr Chotek z Vojnína a na Budeničkách, královské Jeho Milosti

16) Doupovci z Doupova byli nejstarší rod rytířský, který užíval ve znaku tři pruhů červených v poli bílém. Ještě před třicetiletou válkou byl mohutný a četný, ale nedlouho po tom jednak se členové rodu toho vystěhovali, jednak vymřeli. Potomci jejich usadili se v Annaberku v Sasích, kde se připomínají ještě s počátku minulého století.

17) Archiv Č. VI. 316.

18) Sněmy České I. 521,

19) Prokurátor vedl pře královské na soudu komorním. Místo prokurátora bylo výnosné a zastáváno jen od učeného stavu rytířského. — Paprocký ve svém Diadochu fol. 369. uvádí také k r. 1556. jakéhoš Pavla Chotka z Vojnína, kr. prokurátora. Po našem náhledu jest omylem psán Pavel místo Petr; neboť o Pavlovi Chotkovi, prokurátoru, nikdež jinde není zmínky.

20) Sněmy České II. 26. a 29.

prokurátor v království Českém²¹⁾. Na témž sněmu, jakož i roku následujícího (14. února 1549.) uvádí se mezi relátory ze stavu rytířského. Na sněmu strany podobojí, konaném dne 5. prosince 1549., přichází co řečník, přimlouvaje se s některými pány a přátely z rytířstva, aby biskup zjedнан byl, kterýž by kněze pod obojí světil a řád držel, což bylo též předlohou královskou toho sněmu. Na obecném sněmu vši koruny české dne 4. m. ledna l. 1552., pak na sněmích zahájených 20. m. února 1553., 27. m. srpna 1554., 15. m. dubna 1556., 22. m. března 1557., 3. m. ledna 1558., 1. m. října 1561., 30. m. června 1565., 3. m. března 1567., 19. m. prosince 1569. volen byl relátorem k deskám zemským.

Na posledně jmenovaném sněmu zvolen byl „Petr Chotek z Vojnína na Žerotíně a Vraném, J. M. C. radda“ s jinými pány do kommissí, která vyšetřiti měla rozličné nedoplatky na berni a posudném k ruce královské. Na sněmu obecném, jež zahájen byl dne 31. m. dubna 1571. přichází opět co relátor ze stavu rytířského²²⁾.

R. 1548. poslán byl Petr Chotek z Vojnína s Janem ml. z Lobkovic a Jiříkem z Gerstorfu na královské statky, aby obnovil po městech obecní úřady a také proti starším Jednoty Bratrské podle mandátů královských pokračoval²³⁾.

R. 1553. jmenuje se Petr Chotek mezi kommissaři do Boleslavi vyslanými, kde bratři Čeští proti zákazu otevřeli nový sbor. Téhož roku, za touže příčinou byl ve Vysokém Mýtě, kde vyšetřoval s p. Dubanským bratři Brandýsských²⁴⁾. V dobách, kdy měl Ferdinand I. na sněmích spory s vyslanci měst, když tito tvrdili, že mu jde o obmezování svobod zemských a stavu městského, spojovali se také rytíři s městy. Ale Petr Chotek, jako úředník královský, odporu proti Ferdinandovi I. r. 1547. se neúčastnil. Za to mu v pondělí po oktávu Božího křtění r. 1552. propůjčil král výplatu na Hořenní a Dolní Bakov s výslovným podotknutím, že se to stalo za odměnu při propuklém povstání dokázané věrnosti a dobrých služeb.²⁵⁾

Pro své platné služby stál Petr Chotek z Vojnína u krále Ferdinanda I. u veliké vážnosti a král mnohými milostmi se mu vděčil. Od komory královské propůjčeny mu zápisně zámek a ves Budenice č. Budeničky v Slansku, a r. 1545. obdržel od krále povolení, aby v zápisném zámku v Budenicích 1000 zl. prostavěti směl. Ale stavba byla nákladnější. Tu předložil Petr Chotek účet u komory české, z něhož vysvítalo, že

21) Sněmy II. 507., Zimmermann: Příběhové za panování Ferdinanda I. a Tiefertunk: Odpor stavů.

22) Sněmy Č. II. 515, 576, 612, 637, 659, 671, 713, 810. III. 16, 73, 250, 387, 500, 508, 614.

23) Tiefertunk: Odpor stavů.

24) Král. věn. město V. Mýto od rytíře Herm. Jirečka.

25) Mistodrž. archiv Pražský 221.

o 69 kop 7 gr. a 6 den. více vydáno bylo, a žádal o náhradu. Zpráva rady komorní na krále vyslovuje sice podivení, že Chotek požaduje částky, z které přece jen jemu užitek poplyne; ale radí, aby pro výtečné služby, které Chotek králi koná, summa žádaná byla nahrazena.

Císař a král Ferdinand I., tehdy přítomný sněmu v Augsburku, vydal r. 1550. reskript, aby žádosti Chotkově vyhověno bylo.

Listincu, danou r. 1545. v druhou neděli postní, propůjčuje opět císař Ferdinand I. P. Chotkovi výplatu na lidech ve vsi Čeradických a Palečku v Slansku, kterých Albrecht a Jiřík Sokolové s bratřími svými, let nemajícími, v držení byli.²⁶⁾

Majestátem ze dne 28. září 1547. zapsal mu císař Ferdinand na církevních statcích Čeradických a Palečku 200 kop grošů a povolil mu téhož roku, aby on, jakož i jeho syn Bohuslav zápisné ony statky doživotně užívati směli; ale za povinnost jim uloženo kostelu na hradě Pražském k udržování kaplana 300 kop míšenských platiti. Později připsal mu císař na statcích těch ještě 400 kop s připomenutím, že kdyby ti duchovní, jimž by spravedlivě statky ty náležely, je vyplatiti chtěli, učiniti tak mohou teprve po smrti syna Bohuslava; ale složití musí 700 kop grošů.²⁷⁾

Roku 1548. koupil Petr Chotek od komory královské městečko Vrané, s podacím kostelním, se clem a hájem, dvory v Želevecích, Výšniku, 3 sedláky v Lisovicích a v Dolině 10 sedláků za 4072 kopy 9 gr. a 3 den., kteréžto statky městu Slané pro účastnění se v povstání proti Ferdinandovi I. r. 1547. konfiskovány byly. Mimo to daroval císař Ferdinand Petru Chotkovi les u města toho „za jeho věrné služby“, aby jej dědičně užívati mohl²⁸⁾. R. 1552–1558 držel od krále Ferdinanda I. v Praze dům se zahradou u přívozu dolního pod hradem Pražským, jinak pod Bruskou u samé Vltavy, od přívozu jdouc, po levé straně ležící, též s kostelíkem sv. Petra, hřbitovem a okrškem i kollaturou a jiným příslušenstvím.²⁹⁾

R. 1551. koupil od téže komory královské ves Zlíchov u Prahy, kteráž Starému Městu Pražskému taktéž pro účastnění se v povstání konfiskována byla, za 105 kop 50 gr. č.³⁰⁾

Ve válkách husitských zastaveno bylo králem Sigmundem mnoho statků církevních. Také Chotkové z Vojnína drželi již od času krále Sigmunda zápisně statek Třebušice v Slansku, náležející karthouzskému klášteru. Císař Ferdinand potvrdil Petru Chotkovi zápis ten majestátem r. 1549. ve středu po sv. Bonifáci. Však r. 1561. stalo se porovnání mezi pražskou ka-

26) Král. archiv zemský č. 202.

27) Král. archiv zemský č. 211.

28) Sněmy II. 441.

29) Děj. konfiskací str. 666.

30) Sněmy II. 467.

Zlíchov
Aprak Zlíchov

pitolou u sv. Víta a Petrem Chotkem ohledně Třebušic a Pečkovic (v Chebsku, okr. Bečov) v tom způsobu, že mu obě vesnice za roční úrok přiřknuty byly.

R. 1553. jmenován byl Petr Chotek císařským a královským raddou, a r. 1556. připsal mu císař na několika statcích zápisných ještě 400 kop gr.³¹⁾

R. 1558. setkáváme se s podpisem Petra Chotka z Vojnína na listině, kterouž uděluje Ferdinand I. privilej Novému Městu Pražskému³²⁾; téhož roku shledáváme se s ním na jiné listině, kterou dává se jakýs rozkaz témuž Novému Městu.³³⁾

Na základě vtěleného dluž. upsání z r. 1545., v pondělí po sv. Lukáši, zapsal Petr Chotek Albrechtovi Šlikovi z Holejče, hraběti z Pasounu, nejvyššímu komořímu království Č. a fojtovi v Lužici, 3500 kop českých pražských grošů a odstoupil mu v dluhu tom rodinný statek Vojnín s vesnicemi Sedlcem, Rohozcem, Radechovem (Radigau), Vidolicemi (Wiedelitz) a Dobřencem (Dobrenz).³⁴⁾

R. 1550. prodal Budenice, tvrz a ves Budenice s dvorem pcplužním, mlýnem, pivovarem a vinicí, vsi Jarpice, Bakov s mlýnem a rybníkem, též ves pustou Budenický Adamovi Hrobčickému z Hrobčic za 7000 kop míš.³⁵⁾

R. 1569. ve středu po sv. Janu Křtiteli prodal opět stateček svůj Choteč (okr. Smíchov) se vším příslušenstvím Nikodemovi Magerlovi ze Sobišků za 3750 kop míš³⁶⁾; ale téhož roku přichází co pán na Žerotíně, okr. Lounského.³⁷⁾

Stůjtež zde ještě některé drobnosti o Petru Chotkovi z Vojnína:

R. 1534. vyjel s ručnicí na Petra Chotka „na malém koníku jedoucího“ Stanislav Ždárský a slovy pŕtku učinil. Za to vzat byl soudem komorním na závazek cti, že bude státi před r. hofmistrem a musil dáti Petru Chotkovi 20 kop za slova hanlivá. —

R. 1541. vymohl Petr Chotek na Janu Mikšovi z Hrobčic soudem 10 kop za psych, že lidé Mikšovi zajali rychtáři Chotkovu „třináctero pohlaví“ dobytka. —

R. 1557. odkázal Václav z Wartenberka Petru Chotkovi „koflík se štrosovým vejcem, stříbrem obložený a pozlacený“.³⁸⁾

Syn král. prokurátora a raddý Petra Ch. z V., Bohuslav, zemřel před otcem svým a proto posledním pořizemím z r. 1562.

31) Král. zem. archiv č. 229.

32) Archiv městský.

33) Podepsáni: Ferdinand I., Jáchym Šlik, hrabě, Petr Chotek z Vojnína, Kašpar z Vránova.

34) D. Z. 85 A. 9.

35) D. Z. 48 F. 21.

36) D. Z. 59 J. 6.

37) D. Z. 48 F. 21. a titulář z r. 1550 a 1567.

38) Pam. archeolog. VIII. 338, 410.

odkázal Petr Ch. statky své Vrané a Žerotín jediné dceři své Johanné, provdané za Jindřicha Bořanského z Vřesovic, a jejím mužským potomkům. Testament ten, v řeči české od Petra Chotka sepsaný, vtělen byl r. 1571., v pátek po sv. Voršile, v desky zemské.³⁹⁾

47
Sporádav takto věci své časné, zemřel Petr Chotek z Vojnina v 76. roce věku svého na Novém Městě Pražském, v pondělí po narození P. Marie r. 1571. a pochován jest v městečku Vraném, v kostele sv. Jana Křtitele, o čemž svědčí 2 desky v tamním kostele. Jedna, z červeného mramoru, zasazena jest v dlažbě sakristie, druhá pak jest kovová tabule v podobě obrazu, visící na zdi v kostele, v levo vedle sakristie.

Na prvé vytesán jest rytíř v životní velikosti a po krajích jest tento nápis gotickými literami:

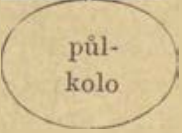

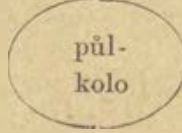
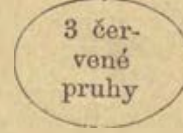
„Léta Pánie 1571. v pondělí I. po narození Panny Marie umřel urozený a statečný rytíř Pan Petr Chotek z Wognina, na Wraném, císaře římského Maxmiliána II. radda, a tu pochován jest“.

Druhá deska má tento nápis got. literami:

„Nápis nad hrob

urozeného a statečného Rytíře Pana Petra Chotka z Wognina, císařůw Římských G. Mil^{ti} Ferdinanda a Maxmiliána radda a przedessle procurator w králowstwi českém, kterýžto gsa wieku swého w letech sedmdesátissesti swůj život časny v Pánu Krystu dokonal, a tielo gehu w tomto kostele pochováno, [gsa poslednj toho rodu Chotků z Wognina:] odpocziwá. Pán Buoh wieczný racž gemu i nám milostiw býti a popržiti weselého z mrtvých wstánj -- Amen.“

Pod nápisem tím jsou 4 erby, jež drží andělé, a pod nimi tento nápis:

			
Jetřich Chotek, prapradč Petra Chotka.	Johanna Chocz- kova z Kolowrat, praprabába Petra Chotka.	Bohuslav Chotek, otec Petra Chotka.	Eliška z Doupova, matka Petra Chotka.

207
Brikcí zwonarž z Cinperka w Nowém Miestě pražském udielal léta Pánie 1571.⁴⁰⁾

Poslednější nápis podává nám více světla o rodu Chotků z Vojnina. Z nápisu vysvítá, že Petr Chotek narodil se r. 1495. Vezmeme-li průměrné stáří, v kterém se muž zasnoubí, na 30 roků, narodil by se Petrův otec Bohuslav as r. 1465. Jméno otce Bohuslavova, děda Petra Chotka, není známo; dle výše

39) D. Z. 17. J. 14.—18.

40) Dle pamětní knihy fary Vranské stály náhrobky ty již v starém kostele na rozličných místech a byly po vystavení nového kostela na výš udaná místa přeloženy.

uvedeného průměrného stáří snubního rozen by byl as r. 1435. Jeho snad týká se obeslání k soudu zemskému od Markéty z Poláků, stran nějakých dědin v Žatecku r. 1455. Uvádí se tam, že jest mlád, neměl k těm dědinám práva⁴¹⁾. Tohoto Chotka otec, praděd Petra Chotka, rozen by byl as r. 1405. O něm nejspíše platí zpráva, uvedená v Arch. Č. k r. 1436., kde 10. prosince přichází co rukojmí při postoupení hradu Běliny i s městem Albrechtovi, Hanušovi a Tymovi z Koldic.⁴²⁾ (Uvedeno pouze Chotek z Vojnína). Otec tohoto Chotka z Vojnína, tedy prapraděd Petra Chotka z V., Jetřich Chotek z Vojnína rozen by byl as r. 1375., neb ještě dříve.

Tento Jetřich nejspíše byl zakladatelem rodu Chotků z Vojnína zakoupením tvrze Vojnína ku konci 14. století.⁴³⁾

Chotkové z Chockova.

(Chočkova, Chotkova.)

První známý šlechtic „Chotek z Chockova“, jest rytíř „Otto Chotek z Chockova, seděním na Liblíně“⁴⁴⁾, ku konci 14. století, od něhož nynější hrabata Chotkové v přísném genealogickém postupu své staré šlechtictví odvozují⁴⁵⁾.

Rodinné sídlo Chočkov bylo tedy již doby té opuštěno a Chotkové zvolili sobě za sídlo své polohou příhodnější Liblín.

Manželkou Ottovou byla Anna, rozená Štahlavská z Doupova. Syn jejich slul Jan Chotek „z Chočkova a na Liblíně“, který později držel Ležky, ves bližší karlovarské silnice v Žatecku.⁴⁶⁾

41) Arch. Č. IV. 553.

42) Arch. Č. III. 514.

43) Vývod Chotků z Vojnína:

Jetřich Chotek z Vojnína kol r. 1400.

m: Johanna z Kolovrat

? Chotek z Vojnína

? Chotek z V.

Bohuslav Chotek z Vojnína ku konci 15. století

m: Eliška z Doupova

Petr Chotek z Vojnína, poslední toho rodu † 1571.

Bohuslav † před r. 1571.

44) Liblín, městys a panství nade Mží v Plzeňsku, okr. Kralovického, vzdálen jest od Chockova 1/2 hodiny cesty.

45) Stematografie v oddělení listin desk zemských.

46) R. 1480 přichází jakýs Petr Chotek z Chočkova, seděním na Kosobodě v Žatecku, za svědka při prodeji jakýchsi dědin (Archiv Č. III. 502.) Byl-li to bratr Janův neb Ottův, není známo.

Za manželku měl Dorotu Mitrovskou z Nemyšle.⁴⁷⁾ Jan Chotek z Chockova stál věrně ku králi Jiřímu (1458–1471), který měl těžké války s mnohými neposlušnými poddanými a s králem Uherským Matiašem.

Za to vděčil se mu Jiří mnohými milostmi. Poněvadž již od času krále Sigmunda zvykem bylo statky klášterní zastavovati, upsal král Jiří r. 1469. v sobotu, v den Panny Marie Sněžné, „svému milému a věrnému, slovutnému rytíři Janu Chotkovi z Chockova“ 400 zl. uher. peněz na vsi Skupicích, náležející klášteru Postoloprtskému, „za služby a škody, které v naší službě vzal k obecnému dobru věrně pomáhaje“.

Neuplynuly ani 2 roky a zemřel král. Čechové povolali Vladislava Jagelonského na trůn. Nový král potvrdil v sobotu po sv. Františku r. 1471. zápis ten, připsav Chotkovi ještě 100 zl., tedy úhrnem 500 zl. uherských.⁴⁸⁾

R. 1468. dne 11. března přichází „urozený panoše“ Jan Chotek z Chockova za svědka, kde Matěj, někdy rychtář v Domašicích, vyměňuje s bratrem Václavem les.⁴⁹⁾ Dne 23. července 1474. koupil Jan Chotek z Chockova od Jence z Janovic na Peterspurku, purkrabího pražského, dědictví jeho u Lubence v kraji Chebském.⁵⁰⁾ Synové Jana Chotka z Chockova sluli Jindřich a Bernard. Jindřich Chotek držel po otci Ležky a měl za manželku Justinu Peškovnu z Komárova. Bratr jeho Bernard odstěhoval se do Polska. Syn Jindřichův, rozen kol r. 1460., slul Jakub a uvádí se také počátkem 16. století jako pán na Ležkách. Manželkou jeho byla Johanna z Kolovrat.⁵¹⁾ Jejich syn slul Petr, který také po otci Ležky držel. Ten vzal si za manželku Kristinu, rozenou z Cedvic (Zedtwitz).⁵²⁾

Petr měl, jak se zdá, více synů, kteří otce svého, jenž zemřel před r. 1537., na věčnost předešli. Jeden z nich byl Mi-

47) Nejstarším známým předkem tohoto ryze českého rodu jest Litvín z Nemyšle (1340). Rod tento byl již v dávných dobách rozšířen v okolí Nemyšle, okr. Tábořského, kterážto tvrz původištěm jejich byla. Příjmi „Mitrovští“ vzali si od Mitrovic blíž Nemyšle. Původní erb: Bílé kolmé břevno v poli červeném. Hrabaty jsou od r. 1769.

48) Bienenberg-ova sbírka.

49) Archiv Č. I. 350.

50) Archiv Č. V. str. 523, kdež listina prodejní doslovně uvedena jest. Proto chybně uvádí „Taschenbuch“ z r. 1828“ na str. 378., že prodej týče se statku Bubenče u Prahy.

51) Kolovratův jsou známy 2 linie: Krakovští z Kolovrat a Libštejnští z Kolovrat. Oba mají původ svůj ve znamenitém a druhdy velmi rozšířeném rodu staročeských Janoviců, měvších ve znaku orlici. Pod jménem Kolovrat vyskytují se teprve od r. 1437. Společným původištěm všech větví rodu Kolovratského byl někdejší hrad Kolovrat v Kouřimsku. Kolovratové jsou hrabaty od r. 1671.

52) Původištěm Cedviců jsou Bavory, ale v Čechách rozšířili se již záhy. Pův. erb: Vodorovně na 3 části rozdělený štít a sice bílou, červenou a černou. Manský statek Libenštejn a panství Ašské patří jim od roku 1426. Hrabaty jsou od r. 1766.

kuláš Chotek, který měl dvůr v Nahořečicích v Chebsku a dům ve Všerubech.⁵³⁾

Jediného pozůstalého syna Václava byl poručníkem Petr Chotek z Vojnína, neboť nacházíme, že r. 1542. Václav Chotek kvituje „svému strýci Petrovi Chotkovi z Vojnína, J. M. C. prokurátoru“ roku 1538. obdržení otcovský, bratrský a strýcovský podíl.

Václav Chotek, ujav otcovský statek Ležky, vložil jej po shoření desk znovu do desk r. 1543.⁵⁴⁾, a u příležitosti té uznání Chotkové co starý šlechtický rod za osoby šlechtické a rytířské bez nových dokladů o svém šlechtictví. Ještě před shořením desk prodal své dvory v Lužci v Žatecku za 100 kop gr. č. Janu Ouholickému z Plešnic, kterýž si je taktéž r. 1543 do desk vložiti dal⁵⁵⁾.

Téhož roku setkáváme se s Václavem Chotkem co poručníkem dětí a statků po Janu z Malého.⁵⁶⁾

Jak již uvedeno, byl Václav Chotek z Chockova a na Ležkách vrstevníkem královského prokurátora Petra Chotka z Vojnína.

Ale v rozbouřených dobách tehdejších nestáli na stejném stanovisku politickém.

Když r. 1546. dostoupil nábožensko-politický spor mezi protestantskými knížaty v říši německé a mezi císařem Karlem V. takové míry, že zplanul konečně v otevřenou válku, tu Ferdinand I., jakožto bratr císařův, slíbil pomáhati jemu a tím octnul se ve zjevném odporu proti vůli stavův a vši obce království Českého. Stavové čeští tvrdili, že jest to proti řádu zemskému za hranice táhnouti a odpírali Ferdinandovi pomoci své. Proto táhl pouze s těmi, kteří jíti chtěli. Dne 12. ledna 1547. vydal král mandát k stavům o nové hotovosti vojenské. Dotčený mandát způsobil veliké rozčilení a proto vyslal král na sněm, držaný v dubnu r. 1547., posly své, kteří jednání královo omlouvali a nutili stavy, aby od svého právního stanoviště ustoupili. Tu radili se stavové; však zůstali na „přátelském snesení“ hned r. 1546. učiněném, když král na nich žádal, aby do pole táhli.

K té jednotě stavovské přihlásilo se 25. dubna veliké množství stavův i jiných obyvatelův království Českého. Těch osob ze stavů vyšších, které se listy na pergamenu pod pečeti vlastními k snesení onomu přiznaly, bylo 1740. Nad to přistoupili k němu téměř všechna města královská, mnoho opatův, prelátův, proboštův atd. A ti všickni, představující téměř celé království, vzali na se závazek, že se neopustí a do těch hrdel a statků za jednoho budou v hájení práv a svobod zemských.⁵⁷⁾

53) D. Z. B. 49 A. 1.

54) D. Z. 1. K. 19.

55) D. Z. 4. G. 14.

56) D. Z. 4. G. 15.

57) Tieftunk: Odpor stavův.

Mezi přistoupnými k jednotě stavovské nacházíme též Václava Chotka z Chockova, seděním na Ležkách. Václav Chotek splodil s manželkou svou Dorotou z Kokořova⁵⁸⁾ syny Jana (roz. 1519), Jiřího a Sigmunda.

Zemřel po r. 1556., jelikož ještě toho roku jako pán na Ležkách se uvádí.⁵⁹⁾

Jan, Jiří a Sigmund, synové Václavovi, byli poručníky Křištofa Chotka, syna po Mikuláši Chotkovi (viz str. 15.), což vysvítá z jedné listiny z r. 1550., kdež Křištofovi Chotkovi účet ze svého poručnictví složili.⁶⁰⁾

Křištof Chotek držel Jesenici v Žatecku a přichází r. 1589. v tituláři a Paprockého Diadochu jako pán na Jesenici.

Jan Chotek z Chockova držel ještě za živobytí otcova statek v Lubenci, který byl předeek jeho Jan (viz str. 14.) roku 1474. koupil, a dal si jej po shoření desk r. 1545. ve čtvrtek po sv. Fabiánu a Šebestiánu znovu do desk vložit.⁶¹⁾ Po smrti otce svého držel Ležky. Ale statek ten, jehož 5 generací Chotkovských v držení bylo, prodal Jan Chotek Ferdinandovi Reinšpergarovi z Reiršpergu a koupil r. 1563., ve čtvrtek po sv. Simonu a Judovi, statek Skřivaň.⁶²⁾ Přichází také r. 1572. jako pán na Skřivani.⁶³⁾ Co držitel Skřivaně uvádí se též za svědka ve smlouvě, když Oldřich a Šebestián Lažanský z Bukové, od Jana, nejmladšího z Lobkovic, hejtmána kraje Rakovnického, tvrz a dvůr Dubňany koupil.⁶⁴⁾

Bratr Janův Jiří držel statek Tytry v Rakovnicku a dříve Kozojedy v Plzeňsku a přichází v sneseních sněmovních r. 1583., kdy ustanoven nejv. berníkem daně z nápojů v někdejších kraji Rakovnickém.

Uvádí se také v tituláři r. 1572. a 1589.⁶⁵⁾ Jeho syn slul Adam, který r. 1589. jako pán na Tytrech a Újezdci u Krivo-

58) Kokořovci z Kokořova náležejí k starožitným rodům českým, neboť r. 1225. přichází Podiva de Kokorov. (Erben Reg. 622.) Původiště toho rodu Kokořov, druhdy tvrz, nyní dvůr poplužní, stávalo na býv. panství Nekmířském v Plzeňsku. Původní erb: Kolmo rozdvojený štít; v pravém zlatém poli patero černých pluhových koleček, levé pole černé, prázdné. Hrabaty se stali 28. květ. 1680.

59) Paprocký: O stavu rytířském I. III. p. 312.

60) D. Z. 49. A. 1.

61) D. Z. 6. B. 22.

62) Skřivaň, ves na výšině v okr. Křivoklátském, fara Újezd Veliký. Tvrz Skřivaňská byla ještě v předešlém stolelí obydlena. Roku 1784. dostala se Skřivaň k panství Křivoklátskému.

63) Titulář z r. 1572., Paprocký 312 a Böhm. Ehrentafel v. Karl Jos. Kittlitz v c. k. bibliotece.

64) Pam. arch. VI. 226.

65) V tituláři r. 1572. přichází též jakýs Václav Chotek (mylně uvedeno z Vojnina) na Netěši v Litoměřicku a r. 1589. na Želenicích v Slansku. Zdá se, že to byl buď bratr Křištofův neb syn Jiříkův. Jeho syn slul Abraham, který měl za manželku Evu Podmokelskou z Prostiboře, a kterého uvádí Balbín ve svých Misc. Dec. II. Lib. II.

klátu přichází. Ten r. 1589. prodal Tytry Janu Teyřovskému z Einsiedle, kterýž je téhož roku prodal Vilémovi Doupovci z Doupova. Sigmund Chotek, bratr Janův a Jiříkův, držel městečko Touškov nade Mží. Přichází také jako pán na Touškově v tituláři a Paprockého Diadochu r. 1589., a r. 1595. přítomen byl sněmu, kdež uveden jest mezi stavem rytířským. R. 1602. ustanoven byl kommissařem vojenské hotovosti odstavů zemských zřízené.⁶⁶⁾ Zemřel dne 29. července 1603. a pochován jest v městečku Touškově, kdež náhrobek jeho zní: „Létha P. 1603., v sobotu po sv. Jakubu, umřel urozený a statečný rytíř Pan Sigmund Chotek z Chockova a tuto gsauz pochován oczekává radostného z mrtvých wstání.“

Toho času přichází také jakýs Kašpar Chotek, neznámo v jakém příbuzenském poměru k výše jmenovaným; manželkou jeho byla Kateřina, sestra Jana Milnera z Mühlhausenu. R. 1578. a 1605. přichází mezi rodinami šlechtickými, usedlými v Pardubicích. Zdržoval se též v Kouřimi, kdež zemřely mu 2 dcery, o čemž svědčí náhrobek v rohu kostela tamního: „Létha Pánie 1582. po narození Panny Marie umřela Dorota; na zeytrží v pátek téhož létha 1582. Martha, dcery urozeného Pána, Kasspara Chotka z Chotzkova.“ —

Prvorozený Jan Chotek z Chockova a na Skřivani měl za manželku Maruši, roz. Beřkovskou ze Šebířova.⁶⁷⁾ Synové jejich byli Adam a Václav.

Bratři Jan a Jiří a syn Janův Václav byli též mány královského hradu Křivoklátského. Když r. 1576. nastoupil Rudolf II. trůn královský, nařídil, aby vyšetřeno bylo, jaké povinnosti mají vůkolní rytíři k hradu jeho Křivoklátu, od něhož některé dvory a vsi v manství drželi. Křivoklátský hradní hejtman Hartvig Seidliz svolal na den 24. srpna 1581. mány a zavedl s nimi protokol. Dostavilo se 18 šlechticů, mezi nimi: Vršovec, Oudrecký, Nostic, Martinic, Vchynský a 3 Chotkové.

V protokole tom se uvádí: „Jan Chotek doznává, že má od Křivoklátu lenní dvůr Pustověty a dává zprávu, že slýchal od předků, tato povinnost, že ku hradu jest: „Kdykoliv bude na zámek vyzván, aby s kuší na hrad přišel a zde králi sloužil.“

Václav Chotek držel Senec a kus lesa k němu patřícího; za povinnost má „aby v červené sukni se žlutou kabličkou (čepicí) na bílém koni stál, kuší bez tětiny s „naloženejm“ je-litem, aby proti králi, když k zámku jede, mířil.“

66) Tentokráte nebylo vojska stálého, nýbrž lid v každém kraji sebraný, měl se shromažďovati v městech a tam měl od kommissařův, k tomu zřízených, mustrován čili přehlížen býti. Vojsko to slulo obrana zemská (Landesdefension).

67) Beřkovští ze Šebířova, starožitný rod, z něhož prý pocházel šestý biskup pražský Šebíř (1030—1067.) Původní jejich sídlo jest Šebířov, při potoce Blanickém, v Tábořsku. Rod Šebířů vymřel r. 1700.

Jiří Chotek má mlýn pod vsí Panošim Újezdcem, z něhož se k záduší jeden bílý groš odvádí.“

Jan Chotek zemřel na Skřivani r. 1591. v stáří 72 roků, o čemž svědčí náhrobní kámen v presbyterii filiál. kostela Skřivanského, zasazený na straně epištolní. Jest to červenohnědá, mramorová, 2 m. dlouhá a 1 m. široká deska, která mimo znak Chotků a vyobrazení rytíře v dlouhém taláru, hlavou na polštáři odpočívajícího, v levé ruce květinu a v pravé knihu držícího, tento nápis gotickým písmem obsahuje:

„Létha 1591. tu nedielu po mistru Janu z Husince Pán Buoh vssemohoucí povolati ráczil urozeného a stateczného rytíře pana Jana Chotka z Choczkowa a na Skržiwani, magicz let wieku swého stárží 72 a tuto odpoczívá, oczekáwaje radostného z mrtvých wzkríssení.“

Nejstarší syn Janův následoval otce svého příštího roku na věčnost a pochován taktéž v kostele na Skřivani. Tamtéž spatřuje se náhrobní kámen při pravé stěně lodi chrámové. Na kameni tom zobrazen jest rytíř v úplné zbroji, který v pravé ruce otevřenou helmu drží; dole jest znak Chotkovský s nápisem:

„Létha 1592. w stržedu po sw. Ssimonu a Judovi usnul w Pánu urozený a stateczný rytířz pan Adam Chotek z Choczkowa, na Skržiwani, magicz let wieku swého stárží 34, jsoucz jestie mládenczem a tuto odpoczívá, oczekáwaje radostného z mrtwých wzkríssení.⁶⁸⁾

Václav Chotek z Chockova, syn Janův a Maruše, roz. Beřkovské ze Šebířova, narodil se r. 1554. Došed let svých, pojal za manželku Elišku Točnickovnu z Křimic,⁶⁹⁾ dceru Jana Točníka z Křimic a jeho manželky Marie, rozené z Prostiboře a Podmoklí.

R. 1587. ve středu po Božím Těle koupil od Bedřicha Maštovského z Kolovrat, žateckého kraj. hejtmana, statek Očihovec (Klein-Otschegau) v Žatecku, okr. Podbořanského, za 3680 kop míšenských.⁷⁰⁾

V tituláři r. 1589. přichází také jako pán na Všetatech (u Skřivaně) v Rakovnicku. Po smrti otce svého r. 1591. ujal též statek Skřivanský.

R. 1589. sneseno bylo na sněmu, aby městečko Senomaty v Rakovnicku prodáno bylo ku vyplacení zemského statku

68) Že i jiní členové rodu toho na Skřivani pochováni byli, vysvítá z jiných náhrobků v témž kostele. Tak pod chorem v pravo spatřuje se náhrobek z tvrdého pískovce. Na něm vyobrazena jest paní rytíře; však písmo jest již nečitelné. (Snad manželka neb matka Jana Chotka na Skřivani.)

69) Točnickové z Křimic, starožitná rodina vladyská, jejíž prvotní sídlo byla tvrz Křimice v Plzeňsku, kdež kvetla v XV.—XVII. století. Rod ten vymřel po meči Purkhartem Točníkem z Křimic r. 1620. a Annou Bešínovou z Křimic v druhé polovici 17. století po přeslici.

70) D. Z. 68 M. 15.

Lasky. I žádali stavové shromáždění krále Rudolfa II. za svolení ku prodeji tomu a nabídli statek ten Václavovi Chotkovi z Chockova a Václ. Hochauzarovi z Hochausu. Rudolf II. svolil k tomu a téhož roku, v pondělí po sv. Michalu, koupili oba výše psaní městečko Senomaty za 15.380 kop míš.; avšak již roku následujícího přenechal Václ. Chotek z Ch. práva a nároky své na Senomaty Václavu Hochausarovi, kteréž odstoupení r. 1604 v desky zemské vloženo bylo.⁷¹⁾

Ale Hochauzar špatně nakládal s novými poddanými svými; pročež jej tito u krále žalovali. Mimo to měl spor s obcí Rakovnickou o meze a platy z luk. Král vyslal k vyrovnání sporu toho r. 1595. při času sv. Václava Chotka z Chockova, Jana Vřesovce z Vřesovic a j., kteří spor ten narovnali.⁷²⁾

Václav Chotek stál u krále Rudolfa II. u veliké vážnosti a byl také r. 1591.—1593. hejtmanem jeho na Pardubicích.⁷³⁾ Později zastával tentýž úřad v Rakovnicku.

Na sněmu r. 1596. konaném, ustanoven byl nejvyšším berníkem ze stavu rytířského.

Co přimělo jej prodati statek, kde otec jeho pochován, není známo. Prodal r. 1597. ve čtvrtek po sv. Šimonu a Judovi, Skřivan Ferdinandovi Reinšpergarovi z Reinšpergu za 5800 kop míšenských.⁷⁴⁾ Ale již roku 1599. v úterý po sv. Jiljí, koupil od Mikuláše Libsteinského z Kolovrat statek a městečko Žihlí⁷⁵⁾ za 53.500 kop gr. míš., dobrých stříbrných, rázu pražského, v tomto království berných.⁷⁶⁾ R. 1602. přichází na sněmu co člen stavu rytířského, kdež byl ustanoven komissařem hotovosti zemské.

Téhož roku, ve čtvrtek po všech Svatých učinil smlouvu s Jáchymem Libsteinským z Kolovrat ohledně Nučického mlýna u Rabsteina v Plzeňsku.⁷⁷⁾

Přítomen byl též památnému sněmu r. 1609., kdy císař Rudolf II. majestátem ze dne 9. července 1609. povolil svobodu náboženskou. R. 1610. přítomen byl taktéž všeobecnému sněmu a ustanoven opět komissařem hotovosti zemské.

71) D. Z. 177. J. 27.—28.

72) Pam. Arch. VII.

73) V Tuněchodech u Chrudimi (fara Mikulovice) nacházejí se ve filiál. kostele sv. Jana Křt. 3 zvony. Na největším — mistrovském to díle umění konvářského, jest nápis: „Leta Pánie 1593. zvon tento udielán gest ke czti a chwále pánu Bohu wssemohoucímu nákladem obce Tuniechodské ke kostelu swatého Jana za sprawovánj ty czasy urozeného a stateczného rytirže pana Wáczlawa Chotka z Chockkova na Wssetatech a Skržiwani, geho Milosti Czisaržské hejtmana na Pardubicích. Tamtéž jest erb Chotkovský s nápisem: „Wáczlaw Chotek z Chockkova“.

74) D. Z. 172 F. 14.

75) Žihle (Schöles), nyní německé město na malém potůčku, kraje Žateckého, okr. Jesenického (2 a půl hod. jih. záp.)

76) D. Z. 129 M. 13.

77) D. Z. 177 F. 13.

Dalších bouřlivých, ale také smutných dob v království českém nedočkal se činný tento muž. Zemřel dne 29. října 1612. a pochován v kostele Žihelském, jak o tom náhrobní kámen mramorový svědčí v tato slova: „Léta Pánie 1612., ten auterej po svatých Ssimonovi a Judovi, toť jest 29. miesicze ržíjna umržel urozený a statečný rytíř Pan Václav Chotek“.

Zanechal dva syny Jiřího a Karla, mimo dcery Kateřinu, Annu a Juditu.

Před smrtí svou pojistil manželce své Elišce 6000 kop pro případ úmrtí a zastavil jí v částce té ves Blatnou u Jesenice v Zatecku (část panství Žihelského) s rybníky, mlýnem a vším příslušenstvím s tou výmínkou, aby vše po její smrti připadlo jeho dědicům.⁷⁸⁾

Eliška Chotková následovala brzy manžela svého na věčnost; zemřela r. 1616. a pochována taktéž v kostele na Žihli, o čemž svědčí nápis na desce v presbytěři: „Alžběta Chotková, rozená z Křimic a na Žihli. Anno 1616.“

Na paní tu upomíná dosud barevné okno v kostele Žihelském s jejím jménem a rokem 1616.

Synové Václavovi a Eliščiní Jiřík a Karel ujali po smrti otce svého otcovský statek Žihli společně. Dne 17. září 1617. prodal Karel polovici svou na Žihli bratru svému Jiřímu za 38.000 kop míš., obdržev hotově 12.220 kop; zbývající částka 25.780 kop pojištěna mu zůstala na Žihli. Ale oběma ani na mysl nevstoupilo, že blízka jest doba, kdy jmění svého pozбудou.

Nešťastný spor náboženský v Čechách, po mnohá století trvající, rozplamenován byl neustálou snahou jezovitů a jich stoupenců potlačit stranu pod obojí. Majestát Rudolfův na svobodu náboženskou, maje býti základem stálého míru, brzy stal se předmětem nových sporů mezi stavy evangelickými a stranou katolickou, až posléze z těchto sporův a příkrého proti sobě postavení stran náboženských r. 1618. vzniklo povstání české, kteréž bitvou na Bílé Hoře dne 8. listopadu 1620. bylo potlačeno, a přísným potrestáním povstalcův i těžkými a strašnými pohromami, jimiž potom celé království České bylo postiženo, k přesmutnému konci, totiž k dokonalé záhubě tohoto království a obyvatelstva jeho dospělo.

Také Chotkové strženi byli ve vír událostí dob těch. Když na sněmu obecném dne 23. července 1619. Ferdinand II. od stavů zbaven byl koruny, kteréž podali Bedřichovi, kurfirstovi Falckému, vtrhlo vojsko císařské do Čech, kdež nastalo rychlé zbrojení.

78) D. Z. 135 Q 1. — Po smrti manžela svého dala Eliška Chotková do pohřebního kostela na památku zvoneček s nápisem: „L. 1615. jest tento zvoneček ke cti a chvále Boží udělán k památce vys. ur. a statečného rytíře Pana Václava Chotka z Chockova ku kostelu sv. Filipa a Jakuba v městečku Žihli.“

Jiří Chotek z Chockova, jsa od stavův ustanoven hejtmanem kraje Rakovnického, postavil se s druhým hejtmanem krajským Maxmiliánem Krakovským z Kolovrat v čelo obecné hotovosti v Rakovnicku, na jejížto vychování, jakož i na všeliké potřeby válečné obec Rakovnická od osob rozličných 11.600 zl. vypůjčila.

Skutek tento považován Jiřímu Chotkovi za „těžké přečinění“ a proto zanesen Jiří v seznam osob ku pokutování určených.

Karel Chotek z Ch. provinil se opět tím, že se stavy odbojnými držel a že direktorům zemským „některé věci zemi užitečné a platné oznámil a vyjevil“; pak že po snesení sněmu r. 1619., jímž ustanoveno ujeti se statkův duchovních pro neplacení z nich kontribucí a příspěvků na obranu zemskou, v zástavu a v užívání za hotové peníze na ně půjčené ujal a r. 1620. od nejvyšších úředníkův a soudců zemských na zaplacení lidu vojenského, pro obhájení vlasti najatého, koupil klášter sv. Sára při městě Mostu a vsi kláštera Světeckého.

Hned po vítězství bělohorském připravovalo se v císařské radě Vídeňské potrestání všech povstalců českých, ačkoliv vévoda Bavorský Maxmilián, nařízený císař. kommissar v království Českém, všem ochranu jejich života i jmění bezpečnost rukou a slovem přislíbil. Dle dobrého zdání rad císařských měli nejenom původcové povstání pokutováni býti na hrdle a statcích svých, nýbrž i veškerí účastníci vzpoury stavu nižšího i městského na jmění svém, kteréhož císař k zapravení platu vojsku zadržalého, jakož i k odměnění věrných svých užití měl. Protož císařským listem, daným ve Vídni dne 25. listopadu 1620., presidentovi král. komory České, Vilémovi Slavatovi bylo oznámeno, že toho jest nutná potřeba, aby statky všech, kteří se povstání účastnili, k ruce císaře byly konfiskovány a ujaty.

Po odpravení 28 předních náčelníků vzpoury ustanovil se císař, aby dalšího strachu, hrůzy a zoufalství obyvatelstvo království Českého zbavil, dne 26. července 1621. na tom, vydati generální pardon, t. j. veřejné prominutí všechněch předešlých provinění a trestů na cti a hrdle. Aby však nezůstaly zcela bez trestu osoby, které jakýmkoliv způsobem se provinily, nařídil císař místodržícímu knížeti z Lichtenšteina, aby všechny provinilce před sebe obeslal a je vyzval, by každý sám v spisu provinění svá vyznal a v něm i odhadnutí svého statku všeho a všelikého jmění podal. Zemřel-li kdo v trvalé vzpouře, obelání byli jeho dědicové ediktem ze dne 14. července 1622., aby se ve dvou nedělích, pořád zběhlých, osobně před císař. kommissí konfiskační dostavili.

Jiří Chotek z Chockova a na Žihli zemřel za času zpourey.⁷⁹⁾ Dle výpovědi kommissee confiscationis dne 12.

79) Mýlně uvádí Hormayer v Taschenbuchu z r. 1828., že se ze země vystěhoval. Mýlka ta povstati mohla tím, že seznamy ze země zběhlých

listopadu 1622. všecko jmění jeho od král. komory bylo ujato, totiž statek Žihle, k němuž náležela tvrz Žihle s městečkem, s dvory poplužními v Žihli, Pohvizdech a Malměřicích, vsi Blatná (Pladen), Velečín, Malměřice (Alberitz), Pastouchovice, Žďár (Saar) a Podbořanky (Podersanka), jak to l. 1599. otec jeho Václ. Chotek od Mikuláše Lihsteinského z Kolovrat za 53.500 kop míš. koupil. Tento statek, za 46.457 kop míš. odhadnutý, l. 1622. od král. komory za 48.000 zl. rýn.⁸⁰⁾ koupil Heřman Černín z Chudenic na Peterspurce, hejtman Starého Města pražského, jemuž cís. resolucí ze dne 6. března 1623. ze sumy trhové sleveno bylo 15.000 kop míšenských.⁸¹⁾ Marně žádali bratr Karel a příbuzní, aby jim statek Žihle, na němž 47.553 dluhů bylo pojištěno, za 100.000 zl. postoupen byl.

Věno manželce Chotkové Rozině, roz. z Renšperku a Držkovic⁸²⁾ r. 1619. na vsi Žďáru, na dvoru poplužním Novém, řečeném Chvojkovském, téhož statku, od Chotka pojištěné, per 20.000 kop míš. teprv vedle cís. resoluce ze dne 28. listopadu 1663. jí prisouzeno bylo, takže pojištění na 20.000 zl. obdržela. Pohledanost pak Alžběty Chotkové (matky Jiřího) per 4500 kop míšenských a Marušky Chotkové (babičky Jiřího a Karla) per 1500 kop míš. ještě l. 1690 při kommissí revisionis⁸³⁾ nebyly vyřízeny.

Mimo statek dotčený zanechal Chotek dům šosovní v Starém Městě pražském, který vedle návrhu král. prokurátora dne 5. října 1629. od král. komory byl ujat.

Karel Chotek z Chockova, bratr Jiříkův, při kommissí confiscationis dne 12. listopadu 1622. odsouzen všeho jmění, avšak z cís. milosti při třetím dílu zanechán, propadl: a) 17.187 kop míš., jakožto dvě třetiny král. komoře v pokutě náležející, z jistiny 25.780 kop míš., kterou měl na statku Žihelském bratra svého Jiřího, jemuž díl svůj na témž statku l. 1617. za 38.000 kop míš. prodal.

a v tom čase zemřelých, vedeny byly na jedné listině, a že i soudní jednání proti osobám těm dle cís. instrukcí stejného času, ale po sobě, se dalo.

80) Odhadování statků konfiskovaných bylo nesprávné a nespravedlivé; neboť v taxe mnohé věci při statech se nacházející, jako svršky, robota a j. dokonce byly vypuštěny, jiné pak velmi skrovně oceněny, takže taxy takové vůbec ledva třetinu neb čtvrtinu pravé ceny týchž statků dosáhly.

81) D. Z. 141 J. 18 a 292 H 18.

82) První manželka Jiřího byla Anna Alžběta roz. z Griespachu. S ní splodil syna Adama Jiřího, jemuž po smrti matky připadl díl 1500 kop míš. na Liblíně, které mu byly r. 1615. k rukou jeho otce Jiřího. (D. Z. 189. K. 18.) Zdá se, že tento Adam Jiří úplně ochuzen konfiskací Žihle, odešel ze země, neboť nikde více zmínky se o něm nečiní.

83) Kommissí ta zasedala jenom každou sobotu s komorou českou, která při tom byla stranou i soudcem a protahovala vyšetřování do nekoněčna, tak že ještě l. 1690. dne 6. října nebylo vyřízeno dluhů a pohledaností v summě 759.587 kop 20 gr. míš., náležejících 339 osobám, které se již před 60 lety v čase vyměřeném přihlásily.

b) Dvůr ve vsi Lišanech (okr. Rakovník), který Chotek v čas zpouřy l. 1619. od Jiřího Zikmunda Frankrýnara za 2000 kop koupil, teprv l. 1628. v pokutě byl ujat a k cis. panství Krivoklátskému připojen. Poněvadž Chotek na dotčenou summu trhovou jenom 500 kop míš. složil, měla býti zaplacená ostatní summa Frankrýnarovi z komory české; avšak týž dluh, jakožto v času zpouřy vzešlý, dle nálezu kommissí revisionis od král. komory placen býti neměl.

Mimo to Chotek navrátiti musil statky duchovní:

a) Klášteru sv. Sára a špitálu sv. Václava u města Mostu, vsi Židovice a Kočov s podacím kostelním, dvorem poplužním, 2 krčmami, mlýnem a příslušenstvím, jak to s manželkou svou Alžbětou, roz. Charvátovnou z Bärensteina, l. 1620. od stavův odbojných koupil za summu odhadní 5894 kop míš. zcela zaplacenou, mimo 500 kop, z nichž deputátu ročně 30 kop klášteru dotčenému dávati měl.

b) Klášteru Světeckému vsi Radovesice, Červený Oujezdec a Dobříce s příslušenstvím a s háji, Panenskou horou a pod Ostrovem řečenými, jak to Chotek koupil l. 1620 od stavů za summu odhadní 6728 kop míš., na kterouž si porazil 1200 kop hned při zástavě téhož statku od něho složených.⁸⁴⁾

Když r. 1631. Sasové, pomocníci protestantův a spojenci Švédův, do Čech vtrhli a Prahy dobyli, tu vrátili se mnozí, ze země ušli, do Čech v té naději, že po vítězství Sasův bude jim možno v Čechách zůstatí. Ti opět, jimž statky konfiskovány byly, doufali, že k jmění svému přijdou a proto Sasy podporovali a od nich úřady přijímali. Také Karel Chotek z Ch. přijal od Sasův úřad kommissaře krajského. Ale císařský vůdce Waldštejn přejav velitelství nad vojskem císařským, dobyl Prahy a vyhnal Sasy ze země. Po tom nastalo opět konfiskování statků, kterážto konfiskace postoupena byla neobmezeně k zapravení výloh válečných cis. listem ze dne 15. dubna 1632. nejvyššímu cis. vojevůdci Albrechtovi z Waldšteina, který k tomu účelu zvláštní kommissí konfiskační, nazvanou Friedlandskou, nařídil.

Od této kommissí Friedlandské konfiskován byl r. 1632. Karlu Chotkovi dvůr poplužní ve vsi Pavlčíně (Povlčím, okr. Rakovník), pak vsi Povlčím (díl), Veclov s podacím kostelním a Svojetín s příslušenstvím, který l. 1630. od věřitelů bratří Reinšpergerův Jana a Adama, Jana Ferdinanda a Vespasiána

84) Téhož roku 1620 prodal Karel Chotek svému tehánu Janu Charvátovi z Bärensteina Červený Oujezdec, díl Dobřic a Radovesic s dvěma háji za 100 kop gr. č. — Jan Charvát z B. byl při kommissí confis. dne 26. května 1623. pokuty osvobozen a statky zde uvedené mu zůstaly. Avšak navrátiti musil kapitole sv. Víta na hradě Pražském statek duchovní, ves Kozly, s 2 krčmami výs. a příslušenstvím, který koupil za času zpouřy l. 1620 od stavův za summu odhadní 3715 kop míš. zcela zaplacených. Mimo to zavázal se za pardon mu udělený složit 400 zl. k alumnátu u sv. Jakuba na Starém Městě pražském. (Děj. konfiskací.)

za 40.000 kop míš. koupil a na tuto summu toliko 8000 kop odvedl, k ruce Albrechta z Waldšteina a od téhož polskému plukovníku Tobiášovi Minorovi k užívání byl postoupen. Dle zprávy komory české ze dne 15. září 1638 týž statek po Karlovi Chotkovi, zcela zpustošený, po smrti Waldšteina od kommissařův soudu zemského dne 16. března 1638 za 10.000 zl. prodán byl Mikulášovi Bechyňovi z Lažan.⁸⁵⁾

Synové Chotkovi Jan Václav a Jiřík, jakož i dotčení bratří z Reinšperku s ostatními věřiteli marně se domáhali pohledaností svých na témže statku; neboť ještě l. 1690. věc ta při kommissí revisionis nebyla vyřízena.⁸⁶⁾

Karel, jsa takto všeho jmění zbaven, odstěhoval se s manželkou svou Alžbětou, roz. Charvátovou z Bärensteina, (s níž oddán r. 1618.) na Bělošice, které dosud držel tchán jeho Jan Charvát z Bärensteina,⁸⁷⁾ očekávaje svou třetinu ze statku Žihelského. Ale kommissí pracovala velmi zdlouhavě a tak v útrapách trávil život svůj.

K tomu přistoupilo ještě několik sporů, které mu život ztrpčovaly. Tak jmenovitě činili na něm jakés požadavky Estera Teuflová na Starém Městě pražském pro 1000 kop míš., město Most a Johanna Varlichová z Bubna. Zvláštní to byly poměry! Jméni mu vzato, třetiny nedostával a platiti měl, neboť dle snesení kommissí likvidační schválen byl cíś. resolucí ze dne 28. ledna 1623. návrh, dle něhož dluhy, v čas zpoury vzešlé, od komory královské placeny býti neměly.

Estera žalovala jej nesčíslněkrát u knížete Lichtensteina. Z celé řady dopisů Karlových ku knížeti Lichtensteinovi uvádíme zde některé, jež poměry doby té charakterisují.

Dne 26. května 1624. odpověděl: „Dluhuji pouze 496 kop;

---

85) D. Z 300 F. — Statek Svojetín prodán pak 3. července 1650. Kristofovi Krakovskému z Kolovrat. (D. Z. 305 P. 13.)

86) Dále přicházejí z rodu Chotkův tito v aktech konfiskačních: Abraham Chotek, ryt. z Chockova, syn Václava Chotka na Netěši a Želenicích v Slansku (viz str. 16.) při kommissí transactionis (t. j. nařízené k porovnání s osobami vyššími o pokuty peněžité za udělení perdonu císařem) dne 9. června 1628. osvobozen byl pokuty za perdon mu udělený, protože neměl jmění žádného a přislíbil přijati víru katolickou. Karel Chotek, ryt. z Chockova, tuším syn Křištofa Chotka, (str. 16.) při kommissí confiscationis dne 3. října 1623. pokuty osvobozen, zavázal se při kommissí tractationis de pio opere — (t. j. nařízené pro osoby katolické, které se dopustily viny tím, že přísahaly Bedřichu Falckému, co králi českému) — l. 1629. za perdon mu udělený složit 160 zl. na školu, kterou císař pro studující jinochy stavu vyššího při kolleji jezovitské v Praze založiti obmyslel. — V celém království Českém konfiskováno bylo 491 statků, mezi nimiž bylo 275 rozsáhlých panství, kteráž obsahují více než dvě třetiny království Českého, tak že skoro tři čtvrtiny tohoto království byly konfiskovány. (Řed. Tom. Bílka: Dějiny konfiskací).

87) Kšaftem z r. 1617. odkázal ryt. Jan Charvát z Bärensteina Bělošice, svému synu s tou výmínkou, kdyby tento zemřel, aby připadly dceři jeho Alžbětě, provdané Chotkové.

ty chtěl jsem odvésti. Ale mezi tím jsem byl obžalován od pana prokurátora, naposled odsouzen a maje otcovský podíl svůj na statku Žihelském, kterýž bratr můj p. Jiří Chotek držel (jsouce toliko 2 bratři po našem otci pozůstali), ten k ruce J. M. C. vzat a prodán jest, takže mého vlastního mně ani za malý peníz nepozůstalo, a to, co mně milostivě zanecháno jest, dostati nemohu“. Ku konci žádá Chotek knížete Lichtensteina, „aby ho v tom dále nezaneprazdňoval“. ⁸⁸⁾

Ku vyzvání ze dne 7. června, 23. srpna, 6. září, 5. listopadu 1624., 17. července, 31. července, 16. srpna 1625. ani neodpověděl; konečně dne 17. února 1626. důtklivě se hájil kommissarům zřízeným takto: „Slíbil jsem zaplatiti, ale to stalo se před konfiskací. Na Žihli mám třetinu k požadování, však dosud jsem ničeho neobdržel, tedy platiti nebudu, nemaje čím. Na statku Žihelském nachází se více dluhů po nebožtíkovi otci, které bych snad já také platiti měl. Končí pak dopis takto: „Neb by se žádnému zde v království Českém toho, leda mně prvním, kterému všechno pobráno a k tomu abych platiti měl, stalo, Vašemu uvážení spravedlivému toho služebně a poníženě žádám, že toho nemožného břemene na mne (ani z vola dvě kůže vzíti se nemohou) skládati neráčíte a Esteře, aby jak Vám, tak i mně pokoj dala a na komoře J. M. C., jakož i jiní, záplatu svou hledala, poručiti dostatečně ráčíte“.

Všemi těmito ranami a útrapami onemocněl Karel Chotek, takže mu ani nebylo možno, aby se před kommissí liquidationis hájil; že nemocen jest dovolává se svědectví rytířů Felixe Kaplíře ze Sulevic, Adama Jindř. Hrušky z Brčna a Jana Viléma z Bärensteina. *Jermolov* *Berna*

Na opětný rozkaz ze dne 6. května 1626. aby zaplatil, odpověděl: „Nikdo nemůže bez pořadu právního na samé supplikování odsouzen býti, já pak peněz nemám, jelikož dvou dílů jsem byl odsouzen a třetího jsem ještě nedostal“.

Na den 4. července 1626. předvolán byl Karel před kommissáře do Prahy. Však nemohl se dostaviti a podal omluvu, „že má zimnici palčivou, která v 7 hodin naň přichází a do 2 hodin v noci jej drží, takže duše sotva téměř v něm zůstane“.

Opakuje opět, že každému rád platil, dokud mu statkové nebyli pobráni, a on sám, že je věřitelem J. M. C.

Kommissari předložili omluvu tuto místodržiteli, který nařídil, aby obě strany byly předvolány a srovnány. Ale nové jednání to bylo bezúčelné. Praviť kommissari ve své relaci k místodržiteli, že se Chotek k dluhu přiznává a že mu domlouvali, aby alespoň jeho manželka zaň zaplatila. Však manželka Chotkova zpečovala se platiti. Píšeť o tom Karel Chotek svému příteli Danieli Všejskému v Praze, „že kdyby se jednou uvolila platiti ze statku, kterýž po otci r. 1625. zdédila, tím že by

88) Original v hrab. archivu Kačinském fasc. IX.

zlý příklad dala a dle toho příkladu že by všickni v království Českém kráčeli“.

Dne 27. srpna 1626. píše kommissařům: „Ten, kterému než hrdlo a poctivost zůstala, a jmění vše od J. M. C. vzato bylo, ten platiti nemůže a nebude. Manželka moje přišla na úrocích o 45.000 kop, dokud otec její živ byl, při němž jsme se zdržovali a své vychování měli; nouzi pak velikou jsme měli, že někdy ani malého penízku při sobě jsme neměli. Nyní manželka Bělošice zdělila, ale paní máteři své velikou summu vydati musí; mimo to tu neděli před Bartolomějem veliké povětrí bylo a velikou škodu v Bělošicích učinilo; ovsy, ječmeny, jaré pšenice, hrachy potlouklo i víno, takže sotva bude moci manželka má paní máti spokojiti. Na to přišly deště, vše zmoklo na poli“. Ku konci praví, že toho obtěžování má již dosti a že, kdyby Estera k manželce přišla a přátelsky toho u ní vyhledávala, aby to žádný příklad nebyl, a co manželka při tom z dobré vůle učiní, aby to žádná povinnost nebyla než dar; tak že chce na to pomysleti, aby kozy cely zůstaly a vlci syti byli.

Stalo se nejspíše tak, neboť z relace kr. kommissaře Bořivoje Měsíčka z Vejškova a dekretu místodržitele ze dne 9. října 1626. vysvítá, že bylo Karlu Chotkovi nařízeno, aby Esteru uspokojil; také více o tom v aktech zmínky se nečiní.⁸⁹⁾

Jiný spor měl Karel Chotek s městem Mostem. Jak v předu uvedeno, koupil od stavů r. 1620. klášter sv. Sárý a špitálu sv. Václava náležející vsi Židovice a Kočov u města Mostu. V to pojat byl také dvorec a ves Tašmberk, proti čemuž Mostečtí protestovali, dovozujice, že z výnosu téhož 12 chudých ve špitále se udržuje, a ti že bez podpory zůstatí nemohou. I vyslali tehdejší direktorové své kommissaře k odprodávání statků duchovních, v kraji Zateckém a Litoměřickém ležících, do Mostu k vyšetření odporu Mosteckých. Kommissari podali pak 17. února 1620. z Postoloprta zprávu v ten smysl, že potřeba jest, aby ves Tašmberk s předměstím Mosteckým a dvůr při špitálu ležící pro vychování 12 chudých zanechán byl.

Za ponehání dvoru toho složili Mostečtí 26. března 1620. k berni zemské 1000 kop míšenských, co podporu na válku. Peníze ty od nich přijal Karel Chotek a direktori tehdejší je vyzvedli.

Když po bitvě Bělohorské nastalo odsuzování a konfiskace, a Karel Chotek navrátiti musil vesnice kláštera sv. Sárý a špitálu sv. Václava, žalovali jej též Mostečtí pro zmíněných 1000 zl., které byli dobrovolně složili. Chotek hájil se 8. května 1627., že Mostečtí složili peníze ty pro úrad berní na hrad Pražský a že tehdejší direktorové je vyzvedli. Však důkazu podati bylo

89) Archiv zámku Kačinského fasc. IX.

velmi těžko, neboť jisto jest, že direktoři účtů neskládali, a že peníze sehnané jako v bezedném pytli mizely.

Rozkazem místodržitele knížete z Lichtenšteina ze dne 24. července 1627. nařízeno, aby Chotek město to uspokojil. Ale když žalovaný v replice své totéž tvrdil, co výše uvedeno, obrátili se purkmistr a konšelé města Mostu na císaře Ferdinanda II., který 17. dubna 1628. Chotka na kancelář českou obeslal. Však obeslání to nedošlo Karla, jelikož doby té z Prahy odejel. Dne 25. května 1628. žalovali jej opětně u císaře. V žalobě té⁹⁰⁾ praví se, že kvittance od něho podepsána jest a on že platiti nechce. Také odvažují se k denunciaci a praví: „A jak spravení jsme, vůli V. C. M. Karel Chotek naplniti a k starodávné katolické římské církvi přistoupiti nechce,⁹¹⁾ nýbrž i z tohoto království dědičného Českého se odebrati míní“. Upozorňují dále, že tyto dny jest Karel Chotek v městech Pražských, a žádají, aby byl předvolán. Na vyzývavou obžalobu tuto píše 30. května 1628 Chotek císaři, že peněz nevzal, nýbrž direktorové že je přijali, a že Mostečtí sami se uvolili peníze ony pro direktory složiti a on právě pro klášter ten od prokurátora obžalován a statek Žihelský jemu a bratru jeho konfiskován byl. Omluvu tu oznámiti dal císař prostřednictvím místodržitele Mosteckým. Mostečtí ještě 16. ledna 1629. podali na dopis jeho repliku; než zůstalo to při omluvě Chotkově; zajisté dosti toho bylo, že navrátiti musil vsi kláštera sv. Sáry a špitálu sv. Václava, kteráž byl za 5894 kopy, hotově zaplacené, koupil. (str. 23.)

Třetí spor měl Karel Chotek s Johannou Varlichovou z Bubna,⁹²⁾ rozenou Hrobčickou, o 1500 kop. Jak dluh ten povstal, vysvětluje Karel z Chotků dopisem na místodržící ze dne 6. listopadu 1629. takto: „V létu 1619., v čase té ohavné rebelie, koupil jsem dvůr v Lišanech na panství Křivoklátském od p. Jiřího Sigmunda Frankrýnara za 2000 kop a na to jsem jemu 500 kop hotových zavedl, na ostatních 1500 kop jistotu téhož léta s rukojměmi obyčejnou učinil. Téhož léta p. Frankrýnar jistotu tu postoupil Johanně Varlichové z Bubna. Po šťastném vítězství J. M. C. jest táž paní Varlichová rukojmě mé k soudu pohnala a dříve než přísudku dostala, jeden z rukojmí mých, pan Jiří z Vchynic, přítel můj, pohnav mne z vyvazení rukojemství, přísudku jest dosáhl, zatknouti mne dal, když jsem se za věřitele J. M. C. položil a když k sročení přišlo, jest na mne stanného práva se dopustil.“⁹³⁾

90) Žaloba ta jest česká; uměli tedy opatrní otcové města Mostu dobře česky; co by tomu nyní nástupcové jejich řekli? Tak mění se časy!

91) Byl před bitvou Bělohorskou skoro celý národ vyznání evangelického.

92) Varlichové z Bubna, staročeská rodina šlechtická, dosud kvetoucí, jejíž sídlo byl hrad Buben v Plzeňsku. V erbu užívali zlatého kotle v poli modrém.

93) Byl Jiří as takový pán, jako jeho bratr Václav na Chlumci, který od direktorů ze země vypovězen a později zase na sněmu 1620 na přimluvu

V létě 1628, když na mne p. ze Vchynic, spolu s paní Varlichovou nastupovali, dohánějíce mne tím, že mně ten dvůr vedle odsouzení, kteréž r. 1623. publicirováno bylo, vzat není, uvoloval jsem se platiti. Ale téhož roku 1628. dne 30. srpna jest mně z komory J. M. C. skrze psaní poručeno bylo, abych své jistoty, dluhy poznamenajíc, se všemi rejstříky na komoru J. M. C. složil. Učinil jsem tak, jistoty takové a jmění své, v kterémž i tento dvůr poznamenán jest byl, za kterýž také dluh 1500 kop pochází, jsem oznámil. Však dvůr ten hned jest na poručení J. M. C. komory české od pana hejtmána Křivoklátského k ruce J. M. C. konfiscirován a z něho se nyní znamenitý dvůr na témž panství Křivoklátském staví. Mně pak jak od J. M. pana presidenta a rad z komory České poručeno jest, abych nejprvé vedle odsouzení svého v puchhalterii oučet učinil, kterýž jsem vykonal a na komoru složil; odtud mně bylo poručeno, abych to vše na kommissí revisisonis složil a tam dalšího té věci vyřízení a ratifikace J. M. C. očekával; věci ty tam až posud zůstávají a až posud mně mé vydáno není. Mezi tím jest pan Frankrynar provinění svého absolvírován⁹⁴⁾ a právo na mne puštěno. Ale jak jsem se o to k J. M. C. na komoru utekl, vydáno mi bylo vysvědčení, že své dluhy totiž 23.500 kop u kommissí revisionis provozuji a tudy že věřitelem J. M. C. jsem. A poněvadž toho dostatečně před V. M. ukazuji, jak ten dluh a zač vzešel, jak a kdy jsem pro ten dluh pohnán, kterého času se uvolení mé stalo, totiž toho času, když jsem já toho dvoru v Lišanech ležícího v užívání bez překážky jednoho každého člověka pokojně zůstával a také jistoty své za sebou měl.

Ale jak brzy týž dvůr z rukou mých k ruce J. M. C. vzat byl, a já jistoty své na komoru složil, nebyl jsem a nejsem již více takovému uvolení svému, an se i jiným v takových příčinách proti zápisům pod ctí a věrou učiněným toho dostává, zadosti činiti. Nechť věřitelé si na pány kommissaře nastupují⁹⁵⁾

Avšak vícepurkrabí Ruprecht z Račina vyčítal Chotkovi, že prý si měl, když ten dvůr koupil, výmínku učiniti, že jej platiti chce, když v držení jeho zůstane; toho však že neučinil, a že sám toho vinen byl, že mu dvůr vzat.

Jako by někdo předvídati mohl, jak smutné poměry právní nastanou!

Když Karel z Chotků na tvrzení svém, výše uvedeném,

Moravanů do země přijat byl. Jakmile se usadil na Chlumci počal tak lid pronásledovati, že sedláci na Chlumecku nemohouce snéstí útrap se vzbouřili a Chlumec obléhali.

94) Jiří Sigmund Frankrynar z Kainspergu byl při kommissi transactionis, dokázav nevinu svou, dne 18. dubna 1629. pokuty osvobozen. (Archiv král. místodržitelství C. 215 C 1/4)

95) Orig. v archivu c. k. místodržitelství. Přepis v archivu zámku Kačínského fax IX.

i na dále stál, obrátila se Varlichová na císaře Ferdinanda II., který reskriptem, daným v Řezně dne 9. listopadu 1630., nařídil, aby spor mezi Karlem Chotkem a Varlichovou dobrovolně urovnán byl, a proto aby smírčí ustanovení byli, kteří by se vynasnažili je v dobrotě porovnat; kdyby v dobrotě se nesmluvili, podati to mají místodržící k další resoluci. Zatím povoleno bylo Chotkovi přiročí, až rozhodnuto bude, mnoho-li z komory královské jemu na patřící třetinu připadne.

Ale přiročí to mnoho mu nespomohlo, neboť vyslovena byla již dříve zásada, že dluhy, v čas zpoury vzešlé, od komory královské placeny býti neměly a posléz dne 19. října 1626. opět poukázáno k tomu, že dluhy v čas zpoury vzešlé jsou kassirovány a za neplatné uznány.

Proto zaplatiti musil Chotek přece z dílu svého.

Dne 11. července 1631., tedy skoro po 9 letech od konfiskací, „stal se oučet v puchhaalterii komory české s urozeným a statečným rytířem panem Karlem Chotkem z Chockova“.

Jest to spis pamětihodný. Activa bez úroků, které dle zdání komory české zatím placeny býti neměly, obnášela po sražce starších některých dluhů 24.098 kop 8 gr., $\frac{1}{2}$ d. miš., z kteréž částky Chotkovi třetina, totiž 8032 kopy 40 gr. $\frac{1}{6}$ d. vyplacena býti měla. Avšak z částky té sražen dluh za dvůr v Lišanech 1500 kop, kterýž „s úroky a škodami“ na 2280 kop 23 gr. 3 d. miš. vzrostl „a poněvadž dluh ten v rebelii v letu 1619. posel, není povinnován J. M. C. z těch dvou dílův, na J. M. C. příšlých, platiti, než z dílu třetího na pana Karla Chotka příšlých. A tak sraze z dílu p. Karla z Chotků z těch

8032 kop 40 gr. $\frac{1}{6}$ d.

2280 „ 23 „ 3 d.

zůstává ještě p. K. Chotkovi vydati 5752 kopy 16 gr. $4\frac{1}{2}$ d. m. ⁹⁶⁾

Poněvadž hned roku následujícího, jak na str. 23. uvedeno, konfiskován byl Chotkovi dvůr v Pavlčině, skleslo jmění Chotkovské koncem r. 1632. na malou částku 5752 kopy, a kdyby syn Chotkův Jiří nebyl zdědil Bělošice po matce své a pozdější členové rodu toho buď sňatky neb výtečnými vlohami svými jmění nenabyli, byl by rod ten, jako mnoho jiných staročeských rodů zanikl.

Eliška Charvátová z Bärensteina, Karlova manželka, byla poslední větví tohoto starožitného rodu, neboť bratr její, jemuž Jan Charvát z B. r. 1617. Bělošice odkázal, zemřel, a tak při-

96) Originál v archivu místodržitelském E 30. sub 1. Opis v archivu Kačinském fasc. IX. — Co se týká druhu peněz, zde uvedených, upozorniti čtenáře dlužno, že kopa grošů mišenských rovnala se dvěma kopám grošů českých, a že na jednu kopu mišenskou se počítalo 70 kr. a na jeden zlatý rýnský 60 kr.; co do ceny neb hodnoty peněz položití lze jeden zlatý rýnský na roveň nynějším pěti, někde i deseti zlatým rakouské měny.

padly Bělošice po smrti otcovy r. 1625. manželce Karlově.⁹⁷⁾ S ní splodil Karel 3 syny: Jana, Václava a Jiřího Rudolfa (roz. 1628.) První dva zemřeli ještě kol. r. 1640. Kdy Karel Chotek, jehož osudy jsme vypravovali, zemřel a kde pochován jest, o tom nenašli jsme určitých zpráv; nejspíše pochován jest v Kozlích, farní to vsi u Bělošic, kde buď náhrobní kámen mu dán nebyl, neb během času zašel. Jisto, že zemřel teprv po r. 1637., neboť ještě v prosinci r. 1636. domáhal se v cestě milosti, aby obdržel 1500 kop, které mu za dvůr v Lišanech z jeho třetiny sraženy byly. Domníváme se, že zemřel r. 1642. a to z následujícího:

R. 1632. učinila Anna Charvátová z Bärensteina, roz. Kopydlanská, matka Eliščina, pořízení, kterým jmění své v hotovosti a na dluzích, jakož i klenoty, odkázala p. Kristiánu Radeckému; své pak dceři Elišce „poněvadž se k ní všelijak protimyslně postavovala“, ničeho. Po smrti matčině činila Eliška 6. května 1644. odpor proti kšaftu tomu. Tu ji nalézáme co Elišku Chotkovou, „nyní provdanou Arinovou“. Když tedy r. 1644. opět provdána byla, uplynul zajisté nejméně rok smutku, dle tehdejšího obyčeje, a proto zdá se, že Karel Chotek zemřel, ne-li dříve, tedy jistě r. 1642. Manželka jeho zemřela r. 1660. a odkázala jmění své z polovice druhému manželi svému Františkovi z Arina a druhou polovici svému synu Jiřímu Rud. Chotkovi. Dne 14. ledna 1660. porovnali se Fr. Arin a Jiří Rud. Chotek o pozůstalé jmění v ten způsob, že statek Bělošice převzal i s dluhy na něm vězícími Jiří Rud. Chotek, otčím pak jeho ujal Vilémice a Třebušice v Žatecku a Rutte v Litoměřicku, taktéž statky Bärensteinův.⁹⁸⁾

Jiří Rud. Chotek, došed let svých, složil dne 29. října 1652. při královské dvorní kanceláři na hradě Pražském obvyklou tehdy přísahu věrnosti císaři a králi Ferdinandovi III.,⁹⁹⁾ načež v pokoji trávil veškeré dny života svého na Bělošicích, staraje se o povznesení hospodářství na statku svém. Byl dvakráte ženat. První manželkou jeho byla paní Polyxena Dorota, ovdo-
vělá Příchovská, rozena Feldhoven, s níž dne 28. září 1665. oddán byl. Po její smrti pojal dne 21. července 1672. za manželku Johannu Sabinu, vdovu po Janu Křištofovi Rajském z Dubnic, rozenou Proy z Findelsteinu a Geisselbergu, dceru Jana Jiřího

97) Bělošice, okr. Bilín, (2³/₄ hod. již.) náležely již r. 1534. Jiřímu Charvátovi z Bärensteina; byly od rodiny té prodány Janovi z Bílé, ale opět r. 1566. za 4250 kop gr. č. koupeny. R. 1589. přichází Jan Charvát na Bělošicích (Hl. kniha desk zem. Tom. III. lit. B. fol. 173.). Janem Charvátem z Bärensteina vymřel r. 1625. tento starožitný rod po meči. Znak rodu toho byli medvědi; znak ten později sloučen se znakem Chotkovským. K sloučení obou těch znaků poukazoval distichon pod znakem Chotků na zámku Bělošickém: „In Bärsteinianis jam deficientibus ursis, me rota jure chori Chotekiana tenet“.

98) Originál smlouvy té v archivu zámku Kačinského, fasc. IX.

99) D. Z. 55 E 24.

Proye, na Malém Březně (Klein-Priesen), c. k. raddy a komořího a jeho manželky Judity Silvie, rozené Zuckrové z Damfeldu. Jiří Rud. zachvácen byl smrtí neočekávaně ještě v mužném věku; zemřel r. 1673. v stáří 45 let a pochován v kostele v Kozlích.¹⁰⁰⁾

Náhrobek jeho nachází se pod velikou lampou před oltářem, v prostřed mezi sakristií a oltářem bolestné Matky Boží. Na něm vyryt byl rytířský znak Chotkův a nápis gotick. literami, ovšem dnes již nečitelný, jelikož se po něm chodí. Zněl pak:

„Fragst du, wer so allhier unter diesem Steine lieget? Herr Georg Rud. Chotek, von Chockova — Ritter — Ein Mensch, wie du sterblich, der wegen seiner Jahr wohl hätt' länger stehen koennen, doch gefallen; der ist vorangegangen, du folgst; heute Ihm, morgen dir; der du dieses liesest, wünsche seiner Seele wohl und bedenck' dein Heil; ja wohl lebe und gehab' dich wohl.

Anno 1673

Seines Alters 45 Jahr.“

Při smrti Jiřího Rudolfa nebylo mužského dědice,¹⁰¹⁾ však manželka jeho byla v naději a dne 26. února 1674. porodila očekávaného dědice (Posthumus), jemuž dáno na křtu jméno Václav Antonín. Dne 10. prosince 1674. svěreno bylo vdově Johanně Chotkové poručnictví nad dcerou Alžbětou z prvního manželství Chotkova a nad Václavem Antonínem.

Vdova Chotkova provdala se pak za rytíře Ladislava Serkerku ze Sedčic a Vršovce, a po čtvrté za Hartmanna z Klarsteinu. Zemřela r. 1692.

Václavem Antonínem Chotkem počíná nové období rodu Chotkovského; bylť posledním rytířem Chotkem z Chockova, jichž znak takto se vypisuje:

Štít podlouhlý, vodorovně rozštípený; hořejší polovice štítu rozpoltěna jest ve dvě pole, pravé bílé, levé červené; v dolejší polovici nachází se stříbrné půlkolo v červeném poli, kulatostí svou dolů obracené. Na štítě spočívá otevřená, červeně vykládaná přilbice s ozdobou (Kleinod), nad níž jest zlatá koruna rytířská s třemi pštrosími péry, z nichž krajní jsou barvy stříbrné, střední pak barvy červené. Fafrnochy (ozdobné roušky) jsou červené a stříbrné.

100) Kozly, ves na úbočí dlouhého vrchu, kraj Žatecký, okres Bilin. Kozly náležely kapitole sv. Víta na hradě Pražském a r. 1620. v čas zpourey prodali je direktori Janu Charvátovi z Bärensteina za 3715 kop miš., však musil je po bitvě Bělohorské kapitole navrátiti.

101) Z prvního manželství měl Jiří Rud. dceru Alžbētu, která provdala se za ryt. Zuckra z Damfeldu. Zemřela dne 6. června 1714 a pochována byla v hrobce Zuckrů z Damfeldu v Újezdě Chodovém (Heiligenkreuz) v Plzeňsku, kdež jest tento nápis: „Zde odpočívá blahorodá Paní Alžběta Zuckrová z Damfeldu, rozená Chotková.

II.

Hrabata Chotkové z Chotkova¹⁰²⁾ a Vojnína.

Václav Antonín Chotek, rozen dne 26. února 1674., byl ku konci 17. století jediným svého jména.

Odbyv s dobrým prospěchem školy v Praze, vydal se na cesty, důkladně si všeho všimaje, čeho by ku prospěchu vlasti a svému vlastnímu použití mohl.¹⁰³⁾ Navrátil se z cest, složil dne 22. břez. 1694. obvyklý slib věrnosti císaři Leopoldovi I. u místodržitelství v Praze¹⁰⁴⁾ a dne 2. dubna 1684. uvázal se v držení otcovského statku Bělošic.¹⁰⁵⁾

Matka jeho Johanna Sabina odkázala jemu a synu svému Kašparovi Rajskému z Dubnic, z prvního svého manželství, statky Skršín a Kummerpursch v Žatecku, v ceně 39.000 zl. Poněvadž statky ty nemohly beze škody od sebe odděleny býti, ujal je Kašpar Rajský, splativ nevlastnímu bratru svému polovici.

Dne 14. listopadu 1697. koupil Václav Ant. Chotek statek Viklantice v Tábořsku od rytíře Václava Bzenického, jemuž ho opět 7. prosince 1699. odstoupil.¹⁰⁶⁾ Také snažil se stkvělým ožením rodu svému lesku dodati. Krásnému, všestranně vzdělanému mladíku nebylo odepřeno ruky, krásou pověstné Marie Teresie ze Scheidlerů (rozené 7. břez. 1684.), dcery královského místodržitele Ferdinanda ze Scheidlerů, jehož manželkou byla rozená hraběnka Losy z Losymthalu. Oddán byl s ní 28. října 1698.

Když otec její ještě téhož rokn zemřel, zdělila po něm Jeviněves (Jeňoves), Jedibaby, Ouholice, Veltrusy,¹⁰⁷⁾ Krivousy a části Spomyšli, Chržínu, Podhořan a Bukolu,¹⁰⁸⁾ statky, tvořící část panství Hornobeřkovického, kteréž byl otec její Ferdinand Scheidler od hraběte Arnošta Jcsefa Waldšteina dne 13. ledna 1680. koupil. Dne 31. srpna 1705. odstoupila manželci svému polovici statku toho s podmínkou, aby ji dětem svým po smrti zanechal. Ale již po 10 letech šťastného manželství zemřela dne 6. dubna 1709. v Jeviněvsi, v šestinedělí, a Václav Ant. Chotek truchlil po ní celých dalších 45 let života svého. Pochoována byla dne 13. dubna 1709. v Praze, v kostele Hybernáckém na Novém Městě, v rodinné hrobce Scheidlerův.

102) V 18. století užívali Chotkové příjmi z Chotkova, místo dřívějšího z Chockova, což stejné jest.

103) Na zámku Veltruském jest podobizna jeho, malovaná v Paříži, když byl 19 let star.

104) Archiv místodrž. 58 K. 25.

105) D. Z. 479 D 1 b.

106) D. Z. 405 C 23.

107) Veltrusy patřily pánům z Hasenburku, kteří je za Chvatěruby vyměnili panenskému klášteru v Doksanech. Ale jeptišky v bouřích husitských o zboží to přišly, dědina Veltrusy šla napotom z ruky do ruky až spojena s Hor. Beřkoviciemi.

108) D. Z. 80 L 28.

Manželi zůstaly po ní tyto děti: Marie Anna, rozena 25 ledna 1701., Teresie, roz. 18. května 1702., Václav, roz. 5. října 1703., Jan Karel, roz. v Praze 28. říj. 1704. a Rudolf, rozen. v Bělošicích 23. července 1706. Alžběta, r. 1708. † zemřela již r. 1712. Nejstarší syn František, roz. 5. ledna 1700. †, zemřel 5. ledna 1708. a pochován v hrobce Scheidlerův. Nad pozůstalými dětmi svěřeno poručenství 5. května 1710. otci Václavu Antonínu.¹⁰⁹⁾

Počátkem 18. století zajímala mysl Václavovu důležitá pro rod Chotkův záležitost. Neštěstí dědovo, jednoduchost otcova a nastalé poměry po válce třicetileté přivedly rod Chotkův téměř ze všech tehdejších stavovských spojení. Před válkou třicetiletou byly šlechtické stavy dva: panský a rytířský. Do té doby pokládali se někteří pánové téměř za rovny německým knížatům a hrabatům, ano i za vyšší těchto poslednějších. Vysvítá to ze známé rozepře pana Viléma z Rosenberka s knížaty z Plavna o přední místo na sněmích, a známý pan Adam z Waldšteina († 1638), nejvyšší purkrabí pražský a slavný předek nynějšího rodu hrabat z Waldšteina, užíval až do smrti své pouze titule „pán“, ačkoli pěti synům a veškerému potomstvu jeho císař Ferdinand II. titule hraběcího udělil. Mohlť zajisté i on nového důstojenství dosáhnouti, ač nebyl-li jím skutečně obdařen; leč kdo zná zřízení království Českého a dějiny tehdejší, nebude se tomu diviti. Nebyloť po ten čas obyčejem tvořiti v Čechách hrabata; a teprve když Ferdinand II. jal se první udíleti titulů hraběcích, tu okem žehravým pohlíželi na to starší údové stavu panského, ne bez příčiny se obávající, že rodům jejich vznikne z toho na příští časy nějaké zkrácení bývalé šlechtické důstojnosti; proto dávali si udíleti titulů hraběcích, což nalézá omluvu v poměrech pozdějších, v Čechách nastalých, ježto nově tehdáž usedli zde pánové též byli hrabaty a nad to pokládáni jsou noví rodové panští (tak zvaní Freiherrn) o stupeň nižší než-li hrabata. Tím tedy způsobem rovnali se noví „Freiherrn“ staročeským „pánům“, protože tito po německu rovněž „Freiherrn“ sluli, kdežto přede dle dřívějších poměrů co do stupně šlechtické hodnosti, ne-li vyšší, zajisté tolik byli, co noví tito hrabata. Vůbec vysvítá z poměrů před válkou třicetiletou, že byli tehdejší pánové asi tolik co nynější knížata a hrabata; rytíři rovnali se nynějším baronům čili svobodným pánům.

A jako po válce třicetileté čeští rodové panští považováni za stupeň německých svobodných pánů čili baronů, tak také na staročeské rody rytířské pohlíženo jako na rody nižší než byli „Freiherrn“ a sice jako na podobné s německým: „Edler von . . .“ aneb pouze „von“.

Vzhledem k poměrům těmto staral se Václav Ant. Chotek o to, by do stavu nových svobodných pánů povýšen byl. Snaha jeho korunována dobrým výsledkem. I byl, jsa tehdy 28 let

109) D. Z. 275. H. 28.

1705
20. října
Petr
stár, majestátem císaře Leopolda I. ze dne 6. února 1702. i se svými potomky obojího rodu do stavu svobodných pánů č. do baronského stavu povýšen. Zároveň bylo mu povoleno, aby na památku r. 1571. vymřelého rodu Chotků z Vojnína ku svému titulu z Chotkova přidati směl titul z „Vojnína“.

V důvodech povýšení praví se, že rod Chotků ze starého rodu posel, šlechtickým jest, jak o tom česká kronika dějepisce Paprockého a staré náhrobky svědčí, že rod ten ve dvě větve a sice Chotků z Chockova a Chotků z Vojnína rozdělen byl, že Petr Chotek z Vojnína již za císaře Ferdinanda I. r. 1558. vícekancléřem byl, Chotkové pak z Chockova svým čestným chováním a slavnými skutky o rod rakouský záslužnými se stali, a že již roku 1599. a 1612., jak desky zemské svědčí, jim titul „Wohlgeboren“ dáván byl, že tedy již toho času za osoby stavu šlechtického držáni byli; proto povyšuje se Václav Ant. Chotek se svými potomky do stavu panského dědičného království Českého a jemu přivtělených zemí a zároveň se mu nejen jeho zděděný znak rytířský potvrzuje, nýbrž, poněvadž Chotkové z Vojnína vymřeli, jemu se též povoluje, aby on, jakož i potomci jeho obojího rodu za svobodné pány a paní po všecky časy považováni a se svobodnými pány z Chockova a Vojnína psáti a predikátu „Wohlgeboren“ užívati směli.“¹¹⁰⁾

Takto stavem a příbuzenstvím objevil se Václav Antonín Chotek z Chotkova a Vojnína opět mezi přední šlechtou v zemi a počal politickou dráhu svou. Již r. 1700., dne 4. září, ustanovil jej císař Leopold I. přísedícím komory české a přísedícím dvorského manského soudu a jmenoval jej svým komořím.¹¹¹⁾

R. 1706. přichází Václav Antonín na sněmu co člen stavu panského. Od císaře Josefa I., nástupce Leopoldova, jmenován byl 30. prosince 1707. hejtmanem kraje Slanského, v kterémžto úřadě dne 30. října 1708. opětně potvrzen byl.¹¹²⁾

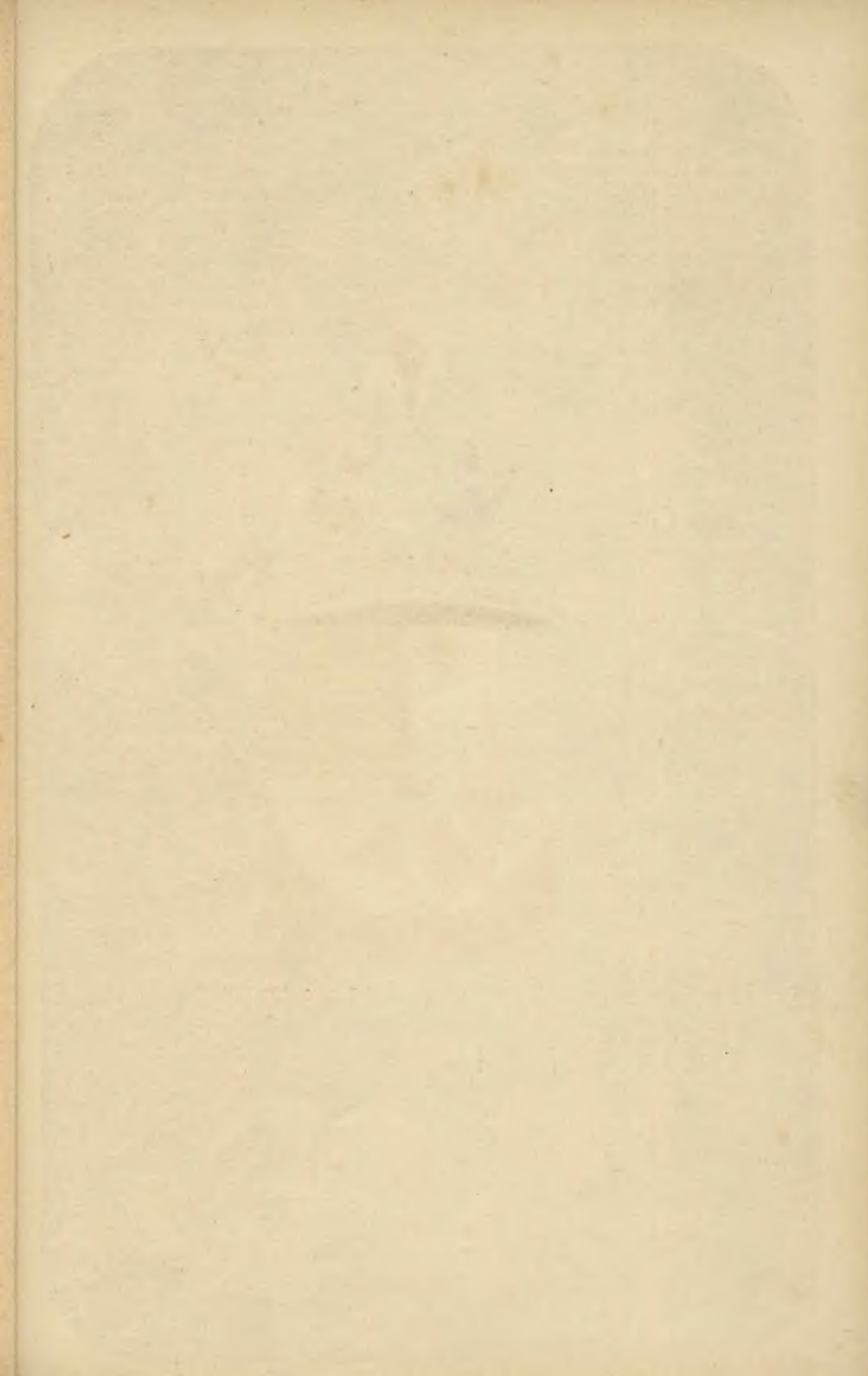
1727
hraběcí
star
Na sněmu dne 11. dubna 1718. a 14. dubna 1719. ustanoven byl kommissářem ku vyšetření berně v býv. krajích Berounském a Prácheňském a v březnu 1722. jmenován hejtmanem kraje Chrudimského, následujícího pak roku hejtmanem kraje Litoměřického. Pro své platné služby povýšen majestátem, daným v Laxenburgu dne 13. května 1723., se svými potomky obojího rodu do stavu hraběcího království Českého a přivtělených zemí. V důvodech povýšení toho se uvádí, že rod Chotků z Chotkova a Vojnína prastarým a šlechtickým jest, že předkové Václava Chotka vždy věrně k císařskému domu stáli, začož již dříve mnohými milostmi a výsadami obdařeni byli; že jmenovitě Petr Chotek již r. 1558. císaře a krále Ferdinanda I. více-

110) Orig. diplom v hrab. archivu zámku Kačinského, fasc. XXVII. — D. Z. 556 A 7.

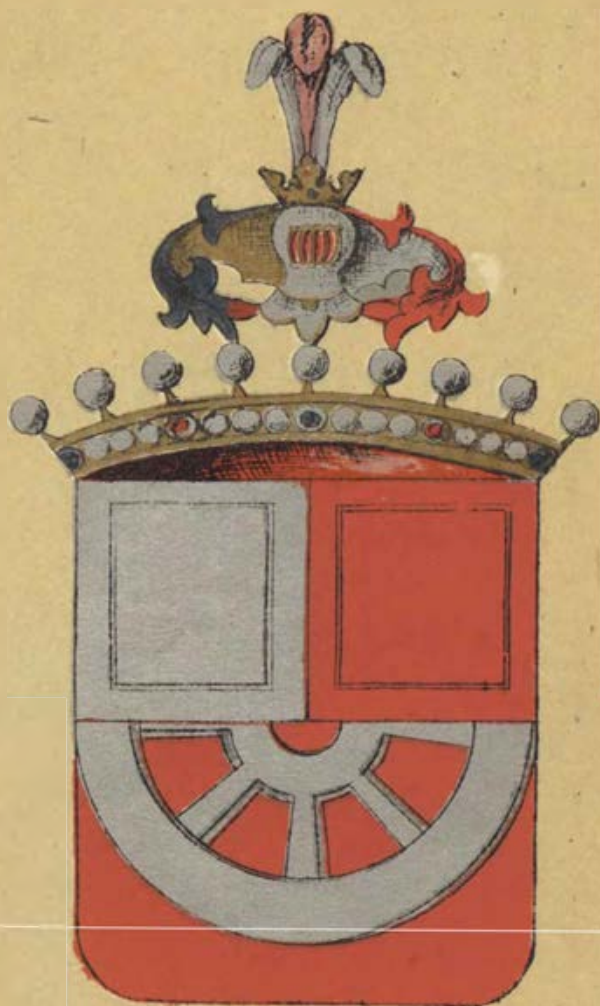
111) Klíč komornický, císařem Leopoldem mu darovaný, nachází se v hrab. archivu zámku Kačinského.

112) Archiv Kačinský, fasc. XXXII.

Znak českého hrabství hrabat Chotkův z Chotkova a Vojnína.

kancléřem byl, Chotkové pak z Chotkova svým výtečným chováním a statečnými skutky tak záslužnými se učinili, že již r. 1599. a 1612. jim titul „Wohlgeboren“ náležel, a již tehdy za osoby stavovské rodu panského považováni byli, a že v základě toho Václav A. Chotek z Chockova a Vojnína r. 1702. od císaře Leopolda I. do stavu svobodných pánů povýšen byl. Zároveň byl nově povýšenému hraběti znak jeho baronský potvrzen tak, aby místo koruny baronské na štítě nacházela se koruna hraběcí a nad helmem ještě koruna s péry, jako při znaku rytířském. ¹¹³⁾

Dne 17. února 1727. udělil císař Karel VI. hraběti Václavu Antonínu pro jeho věrné služby místo přisedícího soudu zemského mezi stavem panským, ¹¹⁴⁾ a výnosem ze dne 2. ledna 1731. ustanoven byl hrabě Václav cis. raddou a král. místodržitelem v Čechách, ¹¹⁵⁾ kteréhož místa sprostěn byl k vlastní žádosti své dne 22. srpna 1740. V letech 1732. a 1736. přichází co kommissař sněmovní. Pro svoji rozumnost, zručnost, dobré vlastnosti, starý původ a zásluhy předků ve válce a pokoji, jakož i pro výtečné služby po 43 roky za císařův Leopolda I. a Josefa I. v rozličných úřadech konané, jmenován byl od císařovny Marie Teresie po korunovací její dne 12. května 1743. tajným raddou a výn. ze dne 9. března 1744. skutečným tajným raddou. ¹¹⁶⁾

Manžel Marie Teresie, německý císař František I., propůjčil mu v uznání platných jeho zásluh titule říšského hraběte svatě něm. říše majestátem, daným ve Frankfurtě nad Mohanem dne 4. října 1745. ¹¹⁷⁾ a následujícího dne udělil mu hodnost tajného raddy. V důvodech udělení říšského hrabství, mimo důvody již v předešlých diplomech uvedené, uvádí se také, že Václav A. Chotek syny své k důležitým úřadům hleděl vychovati, a že jmenovitě jeho syn Rudolf v Tyrolsku a na dvoře Bavorském důležité služby konal.

Zároveň byl dosavadní znak Chotkův od císaře potvrzen a rozmnožen znakem rodu z Bärensteina, poněvadž babička Václavova posledním členem toho starožitného rodu byla.

Polepšený znak ten takto se vypisuje: „Štít ve čtyři díly rozdělený, s menším štítem uvnitř, někdejší to znakem Chotkovským; ve štítu větším v pravo nahoře a v levo dole nachází se v poli zlatém říšský černý orel dvouhlavý s korunou na hlavě; v levo nahoře a v pravo dole v poli modrém jest zlatý, v pravo hledící medvěd s červeným vyplazeným jazykem. Střední menší štít jest podlouhlý, dole zakulacený a vodorovně rozštípený; hořejší polovice štítu kolmo rozpoltěna jest, tedy celek ve 3

113) Orig. diplom v hr. archivu Kačinském fasc. XXVIII — D. Z. 600. Q 22 a 558 P. 27.

114) Archiv Kačinský fasc. XXXII. — D. Z. 29 E 21.

115) Náčelníkem místodržitelství byl nejvyšší purkrabí, kterým tehdy byl Josef hr. z Vrtby a po něm Jan hr. Schaffgotsche; mimo to bylo při král. místodržitelství 6 místodržitelů.

116) Archiv Kačinský, fasc. XXXII.

117) Orig. diplom v archivu Kačinském fasc. XXIX.

pole rozdělen; pole pravé nahoře jest barvy stříbrné neb bílé, pole v levo nahoře, jakož i spodní díl štítu barvy červené neb rubínové; v dolejší polovici jest půlkolo barvy bílé neb stříbrné. Nad větším štítem, ozdobeným korunou hraběcí, spočívají 3 šlechtické korunované helmy otevřené (Turnierhelm), namodralé, červeně vykládané, s ozdobami (Kleinod). Prostřední helma ozdobena jest příkrývadly č. fafrnochy (Helmdecken) bílým a červeným, pravá helma má příkrývadlo žluté a černé, levá žluté a modré. Z prostřední helmy vyčnívají tři, nahoře poněkud zahnutá pštrosí péra, z nichž přední a zadní buď bílé neb stříbrné, prostřední pak barvy červené neb rubínové jest. Z pravé korunované helmy vyčnívá podobný orel jako ve štítě, z levé medvěd až po kyčle. Celý znak drží dva zlatí medvědi.

Dne 2. dubna 1750. přijat byl hrabě Václav A. i s potomky svými ve svazek šlechty v Krajině, a současně uděleno mu právo sněmům tamním býti přítomen a hlasování se účastniti.

A jako na dráze politické od hodnosti k hodnosti postupoval, tak i jmění jeho vůčihledě rostlo.

*Immer in
zlateho
melonu*

Dne 18. října 1705. koupil od hr. Václava z Morzinů dům „u zlatého melonu“ na Starém Městě Pražském za 6500 zl.,¹¹⁸⁾ dne 5. listopadu 1707. statek Skršín v Žatecku (okr. Bilín, pol. obec Kozly) a statek Lukavice v Litoměřicku od Konstancie v. Conens, roz. Příchovské z Příchovic, za 30.500 zl. i s klíčným.¹¹⁹⁾ Ale poslední statek prodal opět 31. ledna 1721. městu Litoměřicům za 17.000 zl.¹²⁰⁾ Po smrti Jana Fr. Romedia Thuna, pána na Cholticích († 23/1 1719.), koupil od pozůstalé vdovy, Marie Josefy z Lagnasco, dne 21. března 1719. Choltice se statky Valy a Štěpánovem, „když svíčka na počátku dražby rozžatá dohořela a nikdo více nepodával“ za 250.000 zl.¹²¹⁾ Panství to prodal opět dne 15. května 1722. hraběnce Teresii z Rottalu, rozené hr. Paarové, a jejímu neplnoletému synovi hr. Norbertu Trautmannsdorfovi za 272.000 zl. a 1000 zl. klíčného.¹²²⁾ Sešlý zámek v Bělošicích důkladně opravil, dokončiv opravu tu v den jmenin svých r. 1724.

R. 1740. dne 31. října koupil od Václava Arnošta Markvarta z Hrádku statek Verneřovice (Wernersdorf) a Schönbach v Žatecku za 62.500 zl.¹²³⁾

Hrabě Václav Antonín byl muž velmi vzdělaný, mocen mnoha jazyků moderních a stál v přátelském spojení s mnohými výtečníky doby své, jako na př. se znamenitým vojevůdcem princem Eugenem Savojským¹²⁴⁾ a byl pro uhlazené chování

118) D. Z. 410 G. 22.

119) D. Z. 411 M. 5.

120) D. Z. 496 F. 7.

121) Orig. smlouva v archivu Kačinském a D. Z. 496 G. 15.

122) D. Z. 497 B 28.

123) D. Z. 508 J. 25.

124) V hrab. archivu Kačinském nalézají se 2 vlastnoruční dopisy prince Eugena Savojského na hr. Václava.

své a znalost cizích jazyků mnohokrát k důležitým posláním od císaře upotřeben. O veškeré činnosti své, jmenovitě na cestách v cizích zemích, vedl důkladný denník, z něhož vysvítá, jak moudrý a vzdělaný to byl muž.

Hrabě Václav může právem obnovitelem rodu Chotkovského nazván býti. A jako o zvelebení starožitného rodu svého péči vedl, tak také i k tomu působil, aby členové rodu toho důstojně rod ten repraesentovali. Proto synům a dcerám svým výtečného vychování poskytl. Obě dcery vstoupily do kláštera. Nejstarší Marie Anna do kláštera Voršulinského v Metách ve Francii, ¹²⁵⁾ přijavši jméno Augustina, a druhá Teresie do prvního českého kláštera pannen řádu sv. Benedikta u sv. Jiří, nyní teresiánského ústavu šlechtičen na hradě Pražském. ¹²⁶⁾

Nejstarší syn Václav (roz. 5/10 1703.) zemřel v Messině na Sicilii dne 15. prosince 1725. co setník pěšího pluku Diesbach; náhrobek jeho spatřuje se v kostele sv. Restituta tamže.

Jan Karel (roz. 28. říj. 1704.) a Rudolf (roz. 23. července 1706.) určení byli od otce svého k službám státním. Jan Karel k vnitřním záležitostem, Rudolf k zahraničním. Aby cíle toho tím jistěji dosáhl, poslal Rudolfa v mladém věku do Paříže na učení; panovalo tehdy mínění, že jedině Paříž, rozhlášena slavným dvorem Ludvíka XIV., i po téhož smrti, jedině působila, jest onoho vzdělání poskytnouti, kterého budoucímu diplomatu nevyhnutelně třeba jest.

V Paříži strávil Rudolf 10 let, pilně se vzdělávaje. Napotom studoval na universitě Karlově v Praze, kdež 12. července 1724. držel veřejnou disputaci.

Jan Karel odebral se 26. března 1720. do Vídně na dvůr císaře Karla VI. stav se tu panošem; na to studoval na universitě Pražské, kdež 9. února 1726. veřejnou disputaci měl.

Dne 28. února 1727. složili oba bratři přísahu dědičné věrnosti při místodržitelství na hradě Pražském ¹²⁷⁾ a r. 1732. přítomni byli oba sněmu co členové stavu panského. Na to

125) Dne 6. srpna 1711. vydal se hrabě Václav se svými dcerami na cesty do Lotrinska; zastaviv se v Metách, dal dceru svou Marii Annu na vychování do tamního kláštera. Když dne 15. září 1716. z Paříže jel, stavil se v Metách pro dceru svou a odvezl ji domů; než ji zalíbil se život klášterní a již 4. listopadu téhož roku vstoupila za jeptišku do téhož kláštera.

126) O vstoupení jejím do kláštera stojí v pam. knize jmenovaného kláštera fol. 118 Nro. 155 toto: „Létha 1728. dne 6. Máje dostala se do kláštera vysoce urozená slečna Marie Teresie, rozená hraběnka z Chotkova, v stáří 26 let; do řádu přijata od J. M. kněžny Isidory, dělala eintritt létha 1729. dne 23. Octobris, téhož létha dne 15. Novembris oblečena; dáno Ji duchovní jméno Maria Theresia; oblačel Ji pan biskup litoměřický, hrabě z Wratislav. Činila professi létha 1736. dne 21. Novembris, weylovaná od kněžny Anny Scholastiky 1736. dne 10. Juni; světil Ji pan arcibiskup. Vystála asi dvě leta velkou nemoc a bolestí, potom umřela v mladém věku svém s velikou resignací a trpělivostí dne 22. sept. 1749.“

127) D. Z. 680 R. 15.

vstoupil Rudolf do úřadu královského místodržitelství, přidělen byv soudu appelačnímu, kdež se později raddou stal. V hodnosti té obdržel titul komořího od vévody Františka Lotrinského.

Jan Karel počal politickou dráhu svou co assesor zemského hejtmanství Velko-Hlohovského v Slezsku a později ustanoven při vrchním úřadě ve Vratislavi, která tehdy ještě k Rakousku patřila. Po sankci pragmatické, již Karel VI. s českými stavy a okolními mocnáři ujednal, nastoupila trůn Marie Teresie; jí nezůstaly vlohy obou Chotkův neznámy, a tak nebylo v prvních 30 letech panování jejího nic podnikáno, žádné nařízení vydáno, aniž by oba Chotkové v tom účasti neměli, a otec jejich Václav zažil ještě u vysokém stáří svém té blahé útěchy, že spatřil ovoce blahodárné péče, kterou byl na vychování synů svých vynaložil; viděti totiž oba syny své ve vysokých úřadech po boku své císařovny.

Zemřelť pak šťastný otec Václav v Praze dne 2. května 1754. v stáří 80 let a pochován v hrobce kostela Kozelského, kterou byl syn jeho Jan Karel vystavěl; náhrobní kámen ve zdi po pravé straně před oltářem zasazený má tento nápis:

„Hic jacet Ex. D.
D. Venceslaus Chotek,
Comes a Chotkowa et Wognin, Camer.
Caes. Reg. Consil. Int. Stat. Locumt.
Reg. Boh. etc.
natus 26. Feb. 1674.
obiit 2. Mai 1754.

Hrabě Rudolf Chotek příjemným svým zevnějškem a vychováním získal si přízně velkovévody Františka Lotrinského, napotomního císaře a stoupal od hodnosti k hodnosti. Avšak již na počátku polit. dráhy sehnala se bouře nad hlavou jeho, z kteréž ho jen výtečné dary ducha vysvobodily.

Jakmile Karel VI. zemřel, zapomněli mnozí z mocnářů, již byli pragmatickou sankcí uznali a ji hájiti slíbili, na všechny sliby své a hlásili se k dědictví Habsburskému. Francouzi, Španělové, Sardinští, Bavoři a Sasi učinili mezi sebou spolek, aby se rozdělili o země Rakouské. Fridrich II., král pruský, vtrhl z nenadání do Slezska, zmocniv se větší části této země. Bavoři a Francouzi smluvením s ním, vpadli do Čech. Hrabě Václav, cís. místodržitel, vida, že by úloze své v pokročilém svém stáří nedostál, složil hodnost tu po čas války s povolením císařovny na svého 34letého syna Rudolfa, tehdy raddu při soudě appelačním. Francouzi a Bavoři vtrhli do Prahy. Hrabě Rudolf, snad jediný muž v městě, který důkladně s řečí a způsoby francouzskými obeznámen byl, mnoho dobrého ve prospěch města i země působil. Tak dal na př. mnoho obilí ze Saska po Labi přivézt v tom úmyslu, aby namluvil vůdcům francouzským, že hlad v zemi nastává, že tedy voje jejich dále do země rozloženy býti nemohou, a že válečná kontribucí placena býti nemůže.

Aby o každém hnutí Francouzů věděl, scházel se často s předními vůdci; však to vykládáno mu bylo od mnohých, kteří postihnouti nemohli pravého účelu, ve zlé, a počali o něm roztrušovati, že zrádcem se stal.

Ale nastalé vyšetřování přineslo mu jen čest a slávu.

R. 1743. ustanoven byl plnomocným pohraničním kommissařem a uloženo mu, aby západní hranice dědičných zemí od Čech až k Tyrolsku prohlížel. Téhož roku ustanoven byl císařským kommissařem k odevzdání Horní Falce, která vítězným rakouským vojskem dobytá a opanována byla.

R. 1744. vyslán byl do Tyrolska, aby jako plnomocník císařský sebral obranu zemskou, která postaviti se měla proti nepříteli do země vpadlému. Jeho působením byl také nepřítel z okresu Bregenzského, v dubnu 1745., vypuzen. Pozdržev se po vypuzení nepřitele v zemi, přispěl mnoho k urovnání pozemkových poměrů v Tyrolsku. Ještě dosud jestjméno jeho tamže v požehnané památce; blaho obyvatelstva v souzvuk přivéstí s prospěchem mocnářky, stálé zvyky a práva udržeti, to bylo snahou jeho, kteráž se mu také u vysoké míře podařila. Mnohé pozemky, náležející komoře královské a ladem ležící, byly obyvatelstvu prodány ku scelení jejich pozemků; po dnes chová lid Tyrolský jako rodinnou památku smlouvy kupní, na nichž hr. Rudolf podepsán jest. Podobné práce svěřeny mu byly také v jiných rakouských zemích, což vše ku spokojenosti provedl. Pro výtečné zásluhy své v Tyrolsku jmenován byl 16. června 1745. skutečným tajným raddou. Navrátil se z Tyrolska, jmenován byl plnomocným ministrem na dvoře Bavorském, aby o podmínkách míru s Bavorskem se dohodl a též o volbě budoucího německého císaře vyjednával. Dne 23. června 1745. přibyl do Mnichova, odkudž 27. září t. r. k volbě něm. císaře do Frankfurtu se odebral. Tam zvolen císařem František Lotrinský, kterýž uznáváje platné působení jeho při volbě císařské, jmenoval jej 3. října 1745. svým tajným raddou. Z Frankfurtu navrátil se do Mnichova, kdež jednání o mír mezi Bavorsky a Rakouskem dne 17. června 1746. ukončil. Dne 12. srpna t. r. odebral se co císařský kommissař k volbě nového říšsko-knížecího biskupa do Bamberku.

Během své čtyřleté činnosti na dvoře Bavorském obstarával také jako rakouský ministr správu francských a švábských krajů. Dne 24. ledna 1747. udělen mu byl čestný úřad vrchního zemského komořího v Čechách.

Po urovnání všech poměrů v Bavorsku povolala jej mocnářka do Čech v čelo kommissi, jejíž úkolem bylo vyšetřiti škod válkou způsobených a lidu škody nahraditi.

Ale již na počátku roku 1749. potřebovala císařovna rady jeho a povolala jej kab. dopisem ze dne 16. ledna 1749. do Vidně za presidenta komory finanční; zároveň mu svěřen byl

také úřad ředitele obchodu v dědičných zemích, kteréžto oba úřady velmi čestně po 11 let spravoval.

Let míru použil hr. Rudolf k tomu, aby příjmy státní zvýšeny byly. Staral se o povznesení obchodu, zakládal silnice, terstský přístav byl přičiněním jeho nově vystaven, doprava do Ameriky a Číny z Terstu otevřena. Továrnu na porcelán a zrcadla ve Vídni, kteréžto závody do nastoupení jeho spíše škodu než užitek přinášely, povznesl vhodnými opatřeními, a jeho přičiněním stal se porcelán rakouský hledaným v cizích zemích.

Také skoro zaniklé solivary v Hor. Rakousích děkují mu rozkvět svůj.

Sám projížděl mocnářství od Terstu až k horám Krušným, byl všude, kde jeho přítomnosti třeba bylo, a povznášel duchody státní rok od roku. Velikou zásluhu má též o upravení duchodů bankálních (mimořádné daně) a cla.

1749
země
komor
Těžce toho nesl hr. Rudolf, že úřad presidenta komory finanční stal se od 16. května 1749. úřadem nesamostatným a tudíž dosti obtížným. Toho totiž dne sloučena byla stará komora finanční se staroslavnou dvorskou kanceláří zemí koruny České a s dvorskou kanceláří dědičných zemí rakouských v jeden scentralisovaný celek, v tak zvané direktorium in publicis et cameralibus, v čelo jehož jmenován co „nejvyšší královský český a prvý arciknížecí rakouský kancléř“ hrabě Bedřich Vil. Haugwitz. Úřadem tím zahájen vlastní system centralisace. Hrabě Chotek i v podřízeném postavení svém snažil se, aby zákony finanční přiměřeny byly jednotlivým zemím a proto mnohdykrát učinil císařovně představení o tom neb onom nařízení, z kteréhož ty zemím jen škoda plynula. Důkazem toho jsou mnohé spisy v archivu Kačinském.

Císařovna nezazlila toho hraběti, ano hleděla jej ukonejšiti, vydáno-li bylo nějaké nařízení, s kterým on nesouhlasil.

Při početí války sedmileté (1756.) nastaly hr. Chotkovi smutné časy. Nebylo peněz; neboť obyčejné daně nestačily, a přirážky válečné nepravdělně se scházely; tu obrátila se Marie Teresie na komoru finanční o výpomoc. Stálými zálohami a novými půjčkami byl hr. Chotek skoro v zoufání, jakž o tom dopisy jeho císařovně svědčí; pomohly četné dary a půjčky české a rakouské šlechty, kteráž i svá náčiní stříbrná na oltář vlasti věnovala. Hrabě Rudolf naléhal též na to, aby správa finanční od direktorium in publicis et cameralibus odloučena byla, odůvodňuje návrh ten tím, že mu jest jen vypláceti, aniž by posouditi mohl účelnost neb bezúčelnost rozličných výplat. K naléhání jeho byla mu dočasně od 1. ledna 1760. úplná správa financí odevzdána a roku 1762. komora finanční od direktorium úplně odloučena. Pro jeho výtečné služby v tak strastiplných dobách udělila mu císařovna dne 31. prosince 1759. řád zlatého rouna.

Roku 1760. zříditi chtěla císařovna státní radu pro dědičné země, ale přála si, aby mužové v ní zasedající nebyly přednosty jiných departamentů; proto vyzvala hraběte Rudolfa dne 10. prosince 1760., aby se rozhodl, chce-li dosavadní svůj úřad složit a do rady státní vstoupiti. Hrabě odpověděl, aby císařovna sama rozhodla, on že ochoten jest své císařovně do smrti sloužiti. Císařovna připsala na okraj: „Přijďte dnes ke mně, kdy libo, a můžete mi další ústně sdělit.“

Hrabě nevstoupil do státní rady, čekalť jej vyšší vyznamenání. Toho roku zemřel nejvyšší kancléř, hr. Bedř. Haugwitz, a císařovna povolala hrab. Rudolfa Chotka v úřad ten a ponechala mu zároveň úřad presidenta komory finanční (ministerstvo financí). Mimo to ustanovila jej členem kommissí, již císařem Josefem I. ustanovené, která radila se o opravě zřízení správy zemské.

Uvedli jsme již vyznamenání, kterých dostalo se mu pro jeho výtečné, státu prokázané služby; k tomu ještě podotýkáme, že udělen mu byl 9. ledna 1770. úřad vrchního dědičného komoří nad stříbrem ¹²⁸⁾ v Čechách, kteréžto jmenování oznámeno bylo guberniím v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Stavové Dolnocrakouští přijali hr. Rudolfa 23. ledna 1754., Korutanští 18. dubna 1754. a Tyrolští dne 7. dubna 1764. pro zásluhy o stát do svazku šlechty tamní. ¹²⁹⁾

Ale nejvyšším zajisté vyznamenáním pro něho byla nezvratná důvěra mocnářky, po 30 let mu věnovaná, o čemž svědčí mnoho vlastnoručních připisů téže císařovny, chovaných v archivu Kačinském.

Po 20 let služeb svých co president financia kancléř předkládal skoro každodenně návrhy své císařovně. Císařovna napsala pak na okraji rozhodnutí své buď slovy: „Placet“, neb obšírným posouzením. Hrabě Rudolf trpěl často dnou; proto mnoho jeho referátů počíná omluvou, že osobně mu nelze se dostavit. Tu psala mu mnohokrát císařovna, aby se šetřil; také mnohokrát jej navštívila. Z mnoha dopisů uvádíme zde: „Si! svých nepřemáhejte, neboť na uzdravení Vašem záleží mi velmi“. Když jedenkrát žádal hrabě za dovolenou na 8 dní, aby statky své v Čechách navštívit mohl, připsala císařovna na okraji žádosti: „Osm dní jest málo, dovoluji osm dní od pondělka počínaje!“

V roku 1756. povolila císařovna hraběti Janu Karlu Chotkovi dar 10.000 zl. a poukázala je z důchodů bankálních, jichž správcem byl bratr Rudolf. Ten milostí císařovninou velice

128) Archiv Kačinský, fasc. XXX. — Úřad komořího nad stříbrem sestával v tom, že při korunovaci v Čechách měl komoří ten právo a povinnost v den korunovační tabuli královskou přikrýti a při umývání před a po tabuli ručník vrchnímu zemskému hofmistru k dalšímu dodání nově korunovanému králi podati.

129) Archiv Kačinský XXIV.

pohnut, tázal se, může-li bratrovi milostivé rozhodnutí to sám sdělit a částku tu mu doručiti, aneb zda-li císařovna jiným způsobem bratrovi o tom sdělení učiní. Tu připsala císařovna na okraj: „Doručte bratrovi sám, těším se bratrské lásce Vaší, zasluhujete toho oba stonásobně.“

Jako výtečnými službami státními hr. Rudolf rodu svému zásluh nehynoucích dobyl, tak snažil se i majetkem rodu svému lesku dodat.

Jeňovesské
Po otci svém přejal v prosinci panství Jeňovesské, splativ bratru svému Janu Karlovi 120.000 zl. K panství tomu přikoupil dne 19. srpna 1751. od kapituly u Všech Svatých vesnici Vše-study (okr. Velvarský) s 2 sedláky: Janem Panochou a Jiřím Němčickým a 3 chalupníky: Magd. Sedláčkovou, Fr. Pražákem a Jakubem Ničem za 5000 zl.;¹³⁰⁾ k témuž statku přikoupil 29. května 1752. od hr. Adama Fr. Hartiga 2 kusy pole domi-nikálního u Vše-stud ve výměře 19 kor. 3¼ měř. za 300 zl. a téhož roku 17. listopadu od stavů království Českého vesnici Vojkovice u Veltrus za 4500 zl.¹³¹⁾ R. 1755., 7. února, koupil od pražské kapituly u sv. Víta vesnice Dušníky a Vepřek za 14.000 zl.¹³²⁾ R. 1755., dne 16. října, zakoupil od kněžny Lob-kovicové ostrov na Vltavě proti vesnici Mlčechvostům za 300 zl.,¹³³⁾ 23. února 1756. od stavů království Českého některé poddané, náležející pod právomocnost vrchního purkrabího v Dol. Dušníkách za 1000 zl., dne 12. května 1763. od vévody Kle-menta Bavorského statky Kozomín a Klomín za 140.000 zl. a 500 dukátů klíčného.¹³⁴⁾ Po povodni r. 1764. upravil hrabě nádherný park ve Veltrusích na ostrově, tvořeném Vltavou a nákladným kanálem, vedeným na větším díle bývalým řečištěm Vltavy.¹³⁵⁾ Založil krásné lipové i kaštanové aleje kolem ostrova i ve středu jeho, obehnav je hrázemi a obnoviv kaná-lem někdejší tok Vltavin.

*1756
ostrov
koupil
prováděn
kanál
Vltava*

Hrabě Rudolf ženat byl od 8. října 1736. s Aloisií, roz. hraběnkou Kinskou, dcerou Václava Norb. Kinského a Anny, rozené hraběnký Nesselrode, vdovou po hraběti Vrbovi. Plodem manželství toho byla pouze jediná dcera Marie Brigitta, roz. 1. července 1737. Ta provdala se nejprve za hraběte Filipa Jiřího Taaffe-ho, c. k. komořího a dvorního soudu raddu, dne 31. ledna 1759., a po jeho smrti († dne 2. listopadu 1765.) dne 3. srpna

*Anna
Vrbova*

130) D. Z. 588 E 16.

131) D. Z. 589 C 24.

132) D. Z. 591 C 18.

133) D. Z. 591 K 13.

134) D. Z. 595 D. 6.

135) V kanceláři ředitelství velkostatku visí mapa z r. 1759., z níž vidno, že Vltava tehdy u Kralup původní směr opouštějíc ve směleml oblouku přes Bukole do Labe se vlávala; teprv při povodni r. 1764. kratší, přímou dráhu si zvolila, mnohé osady, jako Velké Ouholice, úplně za-topivši.

1769. za hraběte Ludvíka Malabaila z Canalů, c. k. komořího a obrista.

Hr. Rudolf nemaje syna a chtěje lesku a slávy rodu Chotkův dodati, zřídil s císařským povolením ze dne 11. května 1755. a 13. února 1770. dne 1. března 1770. fideikommiss pro prvorozené rodu svého, sestávající ze statků: Jeviněvsi, Ouholie č. Ostrova, Všestud, Dušník, Vepřeku, Vojkovic, Kozomína a Klomína, pak dvoru Lhota s pozemky u Jedibab, domu u zlatého melonu a domu Kaplanovského, k němu přistaveného, na Starém Městě v Praze.¹³⁶⁾

Zároveň ustanovil prvním fideikommissním dědicem synovce svého, hr. Jana Rud. Chotka, syna bratra svého Jana Karla, po kterémž opět prvorozenci z linie té dle způsobu a vlastnosti řádného prvenství na tak dlouho s vyjmutím jiných bratrů, jich synů a všech potomků následovati měli, pokud by z linie té prvorozenců manželských bylo; ale kdyby těch nebylo, nastoupí po posledním držiteli nejbližší pokrevný po meči, po otci další, z linie Jana Nep. Rudolfa Chotka a jeho potomků v pokolení dolů sestupujícím, dle posloupnosti prvenské, a to, pokud z linie té potomstvo po meči bude; kdyby však toto mužské potomstvo vymřelo a vůbec rod hrabat Chotkův zaniknouti měl, tedy ustanovuje zřizovatel fideikommissu syna své dcery z prvního manželství, hr. Jana Mikuláše Taaffe-ho a jeho mužské potomky dle řádu prvenství, pokud by jakých bylo; ale kdyby i tento rod bez mužských potomků zemřiti měl, ustanovuje se za dědice svěřenství toho nevlastní vnuk zřizovatelův, hrabě Rudolf Vrbna z Freudenthalu a jeho mužští potomci dle prvorozenství. Poslední dva dědici zavázáni jsou jméno hrabat Chotkův a znak se svým spojití a sloučení to také svým potomkům užívati naříditi.¹³⁷⁾

Zřizovatel svěřenství učinil dne 22. března 1770. poslední pořízení, dle něhož odkázal nemovitě své jmění dceři své Marii Brigittě, provdané Canalové. Svému vnuku, Janu Mikuláši Taaffe-mu, odkázal statek Myslibořice na Moravě, substitovav mu jeho staršího bratra Rudolfa hr. Taaffe-ho. Vnukům svým, hr. Rud. Vrbnovi a hr. Rud. Taaffe-mu odkázal klenoty své, vnučce své Marii Anně hrab. Taaffové 4000 zl., nevlastnímu synu svému Eugenovi hr. Vrbnovi svůj, 18½ gránů těžký prsten s velkými brillanty.¹³⁸⁾

Na mše sv. v kostele Veltrusském odkázal 500 zl.; co kapitál, z kterého by veltrusský zám. kaplan a učitel udržováni byli, částku 6600 zl. Základ ku kostelu a škole tamže položil již 17. dubna 1757.

136) Archiv Kačinský fasc. XXXI. — Té doby ceněn fideikommiss ten na 296.600 zl.

137) D. Z. 456 C 25.

138) D. Z. 456 G. 23.

47
Chotek
prochman
ve Veltrusích

Hr. Rud. Chotek, o stát vysoce zasloužilý nejvyšší královský český a prvý arciknížecí rakouský kancléř zemřel dne 7. července 1771. a pochován byl v kostele Veltrusském.

Manželka jeho, kteráž do své smrti byla uživatelkou svě-
řenského panství Veltrusského, zemřela ve Vídni dne 21. srpna
léta 1786.

Starší syn hr. Václava Antonína Jan Karel nedosáhl
sice tak vysokého úřadu, jako bratr jeho; nicméně i jeho pů-
sobení pamětihodno jest. Jako bystrý duch, řídká výmluvnost
a vážnost musily nevyhnutelně Rudolfa vésti k prvním hodno-
stem státním, tak opět hluboký rozum, skromné chování a ne-
unavená pile činily Jana Karla způsobilým k úřadům státnickým.

Ve vědách, v ostrovtipu a spolehlivosti při každém důle-
žitém jednání byli sobě rovni.

Také mezi nimi vždy panovala něžná shoda, kteréž císa-
řovna mnohokráte k důležitým službám upotřebila; tam, kde čas
a síly Rudolfovy nestačily, zastával jej Jan. Jan Kar. ustanoven
nejprvé při zemském hejtmanství Velkohlohovském v Slezsku
a později kr. vrchním raddou ve Vratislavi. Ale nešťastnou bitvou
u Chotusic (17. května 1742.) připadlo Kladsko Prusku, a úřady
rakouské odešly ze země té. Za to následujícího roku vzmužilo
se vojsko rakouské a dobylo r. 1743. Bavor. Tu bylo v dobytých
provinciích k udržení pořádku důkladných mužů zapotřebí. Dne
1. srpna téhož roku povolán byl hr. Jan Karel za podřízeného
místodržitele a předsedu politické, vojenské, finanční a soudní
správy v Horní Falci a přijal jménem císařovniným dne 3. října
1743. slib věrnosti Hornofalcké vlády a obyvatelstva v Ambergu.
Administrací, v jejíž čele hrabě se nacházel, měla též za povín-
nost vyšetřiti v Horní Falci někdejší léna a zástavy od koruny
České. Úřad ten zastával po jeden rok k nejvyšší spokojenosti
své mocnářky, jak toho velmi lichotivý přípis, došlý dne 19. října
1743. na vrchní administraci v Mnichově, dokazuje. Po té jme-
nován byl r. 1744. generálním kommissařem vojska, kteréž ví-
tězně překročilo hranice francouzské. Ale válka vzala obrat ne-
příznivý a vojsko rakouské couvati musilo, hlavně pro nedostatek
potravních potřeb v zemi. Hrabě Bathyanyi couvl do Čech, ge-
nerál v. Thüngen strojí se jej následovati. Tu dala císařovna
nařízení, aby tam, kde zásobování vojska vliv má na vojenské
jeho operace, také v radě vojenské hlasu měl vrchní armádní
kommissař. Důvěra taková povzbudila hraběte Jana Karla u vy-
soké míře k činnosti; generál v. Thüngen přinucen byl hr.
Chotkem dále necouvati.

Bathyanimu bylo nařízeno zpět se vrátiti; s neobyčejnou
rychlostí a namáháním dopraveny byly příprěže a zásoby z Pl-
zeňska, ztraceného již Ambergu r. 1745. dobyto a hr. Jan Karel
zřídil správu země v Sulzbachu; úřad zeměsprávce zastával až
do uzavření míru, po smrti něm. císaře Karla VII.

Současně s válkou v Bavorsku zuřil také boj v Itálii, jejíž vedly Španělsko a Sardinie. Také tam vyčerpány byly pomocné prostředky. Tu poslán tam r. 1746. hr. Jan Karel, co vojenský kommissar, s hodností a titulem polního zbrojmistra. Armáda byla bez potravin, bez přípreže, a co nejhoršího — dlouhý čas bez žoldu. Jako kouzelným prutem dovedl toho hr. Jan Karel, že vše v pořádek uvedeno bylo. Zadržalé výplaty vojsku dány a přípreže docházely četně; nová, radostná zmužilost oživila vojsko a šťastný následek toho byl dobytí Janova (Genua). Císařovna sama pochopiti nemohla působení hraběte, neboť nevěděla, že stříbrné náčiní a skvosty paní své prodal, od přátel svých peněz si vypůjčil a tak při ostrovtipu svém a činnosti své výsledků docílil, které ovšem jen na okamžik účinkovaly, ale poněvadž dobytí Janova důležitý význam mělo ve válce té, obrat veliký v záležitostech veřejných způsobil.

Bohatý podíl na dani výpalné, od města složené, hrabě nepřijal, nýbrž použil ho k potřebám vojenským. Císařovna dojata mocně tak vzácnými oběťmi a vlohami, spojenými s rázným jednáním, ani nevěděla, kterak by se hraběti odměnila. Nabízela mu titule knížecího. Ale skromný hrabě odmítnul tak vysoké vyznamenání, pravě, že by jen závist vzbudilo, a také se pro něho při jeho malém majetku nehodilo. Bylť dostatečně odměněn výslovnou blahosklonností císařovninou. Marie Teresie uměla zapomenouti chyb, ale nikoli zásluh. Darovala hraběti palác se zahradou ve Vidni, v Josefově. I přikročil hrabě k okrášení jeho; ale opětovný vpád Prusů do Čech a částečné zpuštění statků jeho zadržely stavbu. Když císařovna se toho dozvěděla, darovala mu 10 000 zl., o nichž při Rudolfovi zmínka se již stala. Mírem v Čáchách r. 1748. skončena byla válka v Itálii a téhož roku dne 15. září jmenován byl hrabě Jan Karel plnomocným vyslancem v Berlíně.

Poslušen jsa posláni císařovninou, odebral se tam. Ale úřad ten netěšil jej, jak z jeho dopisu vysvítá; nelíbily se mu při jeho přímé povaze pikle dvora pruského, a již chtěl za své odvolání požádati, když nenadále jej 8. února 1749. došlo. Po návratu svém jmenován po bratru svém Rudolfovi místodržitelem v Čechách. Ale ještě téhož roku zrušila Marie Teresie král. místodržitelství české, místo něhož zřídila representaci a komoru královskou. Úředníkům zemským ponechána napotom jen nepatrná působnost soudní. Na to povolán byl hrabě Jan Karel dne 9. srpna 1749. za člena společné českorakouské dvorní kanceláře t. z. direktoria in publicis et cameralibus do Viduě, kdež se 25. ledna 1751. místopředsedou a dne 1. června 1753. kancléřem stal. Od toho času počíná svorné dvacetileté působení obou bratří ku blahu státu. Když bratr Rudolf nejvyšším kancléřem se stal a zároveň správu financí podržel, obstarával Jan Karel úřad nejv. kancléřství sám. Bydlel pak Jan Karel jako

samostatný ministr v tak zvaném Münzhause ve Vídni, kdežto bratr jeho sídlil v domě, určeném pro úřad financí, od něho vystaveném.

Marie Teresie obracela zraků svých ku všem odvětvím státním. I nemohlo jí tajno býti, že potřebno jest postarati se o vysloužilé vojíny. Již otec její postaral se částečně o vysloužilce vojenské; ale kterak mohla zařízení ta, učiněná v době míru, stačiti po velkých válkách? Proto zřídila císařovna kommissí, kteréž raditi se bylo o zlepšení stavu vysloužilců. Zajisté nemohla vhodněji voliti, když hraběte Jana Karla, který vědomostmi a zkušenostmi vojenskými vynikal, dne 12. listopadu 1751. předsedou ustanovila. S obvyklou činností učinil výtečné návrhy, které kommissí přijala; bratr Rudolf, co president financí, staral se o provedení.

Pražská invalidovna byla vedením hr. Jana Karla vystavena a mnohá zřízení, dosud platná, děkují mu původ svůj.

Velikou činnost rozvinul též, když Prusové u Prahy roku 1757. zvítězili a již k Vídni táhli, aby sídelní město od nepřátel uchráněno bylo. V odměnu za zásluhy své jmenován byl císař. patentem ze dne 3. února 1762. vrchním polním zbrojmistrem a podřízeno mu rakouské dělostřelectvo. Brzy po smrti bratra svého vzdal se také Jan Karel úřadu. Marie Teresie s těžkostí svolila k odstoupení jeho a povolila mu důchody se službou spojené, čehož se málo kterému ministru dostalo. Důchodů těch požíval až do r. 1780.

Hraběti Janu Karlovi dostalo se mnohých vyznamenání. Při korunovaci císařovny Marie Teresie v Praze r. 1743. pasován byl na rytíře sv. Václava.¹³⁹⁾ Dekretem ze dne 27. září 1749. jmenován skutečným tajným raddou říše německé. Diplomem ze dne 16. ledna 1755. jmenován byl od císařovny Marie Teresie dědičným vrchním dveřním (Obrister Erblandthürhüter) v Rakousích nad Enží¹⁴⁰⁾ a 8. listopadu 1765. udělen mu tentýž úřad v Rakousích pod Enží.¹⁴¹⁾ Úřad ten jest dědičný; prvorozenec rodiny té nese titul „vrchní strážce dveří“ a ostatní členové titul „strážce dveří“. Dne 6. května 1764. jmenován komandérem řádu sv. Štěpána a konečně 31. ledna 1765. udělen mu byl velkokříž téhož řádu.

Milosti císařské, kterýmiž oba bratři-vrstevníci obsypávání byli, a zásluhy jejich o stát působily také, že říšské rytířstvo

139) Rytířstvo sv. Václava nenosí sice zvláštního odznaku, ovšem pak titul, jinak neuděluje žádných práv. Rytířství sv. Václava udílí jedině korunovaný král český, udeřiv kandidáta třikráte na levé rameno obnaženým mečem Svatováclavským. Udílení rytířství sv. Václava sahá do nejstarších dob a bylo zvláště od dob Karla IV. řádně zachovááno.

140) Archiv Kačinský, fasc. XXV.

141) Archiv Kačinský, fasc. XXVI. Úřad vrch. dveřního záleží v tom, že při korunovaci císařské dvéře do sálu holdovacího i hodovacího otevře; při hostině jest stůl jeho poblíž dveří.

v Breisgau¹⁴²⁾ 10. září 1763., stavové tyrolští 2. srpna 1745., dolnorakouští 23. ledna 1754., štyrští a korutanští 18. dubna 1754., hornorakousští 15. června 1762., goričtí 7. dubna 1764., a uherští 31. října 1766. je i s jich potomky do svazku svého přijali a hlasu na sněmích svých jim udělili.¹⁴³⁾

Manželkou hr. Jana Karla byla Marie Terezie, dcera hr. Fr. Karla Kotulinského z Kotulína na Křižkovicích¹⁴⁴⁾, kterou byl co vdovu po hraběti Jos. Broune de Hautois, c. k. generálu, dne 25. května 1740. za manželku pojal. Sňatkem tím jmění své rozmnožil. Od otce svého obdržel co otcovský podíl dne 20. listopadu 1739. Bělošice a Skržín. K statkům těm přikoupil dne 12. března 1750. od pražské kapitoly u sv. Víta vesnici Kozly,¹⁴⁵⁾ kterouž již Jan Charvát z Bärensteina s Bělošicemi spojil, ale po bitvě Bělohorské navrátiti musil, za 11.000 zl. (1 zl. po 60 kr.)

Dne 18. června 1764. koupil od knížete Karla Bathyaniho panství Nové Dvory za 440.000 zl., kteréž velmi zvelebil.¹⁴⁶⁾ S manželkou svou měl 5 dětí, z kterých zůstal na živu pouze syn Jan Nep. Rudolf.

Hrabě Jan Karel zemřel ve Vídni v 83. roce věku svého dne 8. listopadu 1787. Časopisy „Das neue Wiener Blättchen“ v č. 20. a „Brünner Zeitung“ v č. 93. přinesly dojemné nekrology, vychvalující jeho horlivost v úřadech, jeho lásku k lidstvu a jeho zbožnost.

Mrtvola jeho dovezena byla z Vídne do rodinné hrobky

142) Breisgau v Německu, mezi Rýnem a Černým Lesem, náležel až do r. 1801. k Rakousku.

143) Orig. diplomy ve fasc. XXIV. archivu Kačinského.

144) Kotulinský, jméno starožitného rodu Slezského, jehož původní sídlo, Kotulín, v knížectví Opolském leží. Jedna linie dostala se během XV. století v držení zámku a statku Jelče ve Vratislavsku a přijavši odtud příjmi z Jelče, užívala již od XVI. století stavu panského. Druhá linie držela statek Friedberk v Nissku, odkudž se též psala Třetí linie po-
držela po původním sídle jméno Kotulinských z Kotulína. Tato hlavně rozšířila se z Opolska po Opavsku a Krňovsku, jakož i po Moravě. Z téže linie pocházel Jan K. z K. na Křižkovicích a Pstružné (okolo r. 1640.), kterýž první z linie této do stavu svob. pánů povýšen jest. Jeho syn Křištof Ferdinand stal se J. M. C. raddou při apelacích v království Českém, kdež statky Velehrádek, Poličany a Poličany Červené dílem koupil, dílem po manželce své Magdaleně Andělině, rozené šlechtičně Grodecké z Grodce, zdědil. Jeho syn byl František Karel, kterýž 26. února 1706. povýšen jest do stavu hraběcího v království Českém; byl J. M. C. raddou, kancléřem vrchního úřadu Slezského ve Vratislavi a hejtmanem knížectví Vratislavského. Manželka jeho byla Marie Antonie, roz. hr. z Rottalu. Dcera jejich byla Marie, manželka Jana Karla Chotka. Nyní usedlí jsou hrabata Kotulinští ve Štýrsku.

145) D. Z. 587 A. 17.

146) Orig. kontrakt, datovaný ve Vídni a na zámku Trautmannsdorfu 18. června 1764. v archivu Kačinském. — D. Z. 595. K. 17.

Nové Dvory
syn Jan Rudolf
Jan Karel
† 1787

v Kozlich. Náhrobek jeho spatřuje se v témže kostele, po levé straně oltáře, naproti náhrobku otce jeho Václava. Na něm čte se tento nápis:

„Johann Carl Chotek, des heil. R. R. Graf v. Chotzkowa u. Wognin, k. k. Kämmerer, wirkkl. geh. Rath, Groszkreuz des h. Stephan-Ordens, bevollm. Gesandter in Berlin, dann Vicepräsident des Directorium in publicis et cameralibus, böhm. und oesterr. Hofkanzler, Feldzeugmeister und Generalkriegscommissarius. Geb. in Prag den 28. Okt. 1704, starb in Wien den 8. Novem. 1787.

Eifer für des Staates Beste, thätige Menschenliebe, strenge Rechtschaffenheit und ungeheuchelte Religion zeichnety alle seine Handlungen aus. Dem Vaterlande leistete er in Kriegen, Gesandtschaften und innländischen Staatsgeschäften durch 40 Jahre die wichtigsten Dienste; im hohen Alter und stillen Privatleben erwarben ihm auch seine häuslichen Tugenden allgemeine Hochachtung und Liebe und machen Ihn seiner Familie und seinen Freunden unvergesslich“.

Jeho manželka Marie Terezie zemřela ve Vídni 26. března 1798. v 87. roce; pochována taktéž v rodinné hrobce Kozelské.

Hrabě Jan Rud. Chotek, praotec všech nyní žijících hrabat Chotkův.

*Jan Rudolf Chotek
nar. 1748*

Hrabě Jan Rudolf Chotek, jediný syn Jana Karla, narodil se dne 17. května 1748. ve Vídni v domě Gallusově, v panské ulici; křtěn byl ve farním kostele P. Marie u Škotů. Prvního vychování dostalo se mu v domě otcovském; v 6. roce dán mu za vychovatele kněz Vídeňský; ale poněvadž jej bil, zaměněn byl knězem luxemburským le Cavore. Po vykonaných studiích v domácnosti poslouchal přednášky dvor. rady barona Martini o právech. Dvorní rada Greiner vyučoval jej slohu. Později cvičil se v praktické službě úřední v kanceláři strýce svého Rudolfa.

Zajisté nemohl nikdo za příznivějších poměrů dráhu svou počítí než Jan Rudolf. Jeho otec, který ve vysokém úřadu státním byl, jakož i strýc jeho Rudolf, kancléř a fin. ministr, byli tehdy v Rakousku hvězdami první velikosti, jichž lesk blahodělně na vývin mladíka, jenž od přírody výtečnými vlohami ducha nadán byl, působil. Podnikavý duch strýce Rudolfa a způsoby dle tehdejších vzorů francouzských, jakož i hluboký rozum otcův přešly na Jana Rudolfa. Stal se dědicem etnosti dvou mužů výtečných, jichž obou jméno nesl.

Věda a umění podávaly si ruce při vychování a vzdělání mladíkův. Jako studium filosofie a přírodovědy, právnické a politické vědy, studium dějin státních a všeobecných, země- a národopisu rozum jeho v míře výtečné zaměstnávaly, ostrovtip a soudnost jeho budily, tak opět umění to bylo, které mu pokladů svých otevřelo, mysl jeho k podnikům povzbudilo a krasocit zjemnilo.

Jaký to požitek, spatřiti jej již co starce při prohlížení díla mistrovského a slyšeti důkladný a všestranný úsudek jeho! Jemu nebylo žádné dílo mistrovské času jeho neznámo. Vědy a umění našly v něm horlivého podporovatele a přítele. O tom zajisté svědčí bibliotéka, kterou na zámku v Nových Dvóřích založil, a která nyní na Kačíně se nachází. Tam shromáždil díla nejvýtečnější, všech věků a národů, a podařilo se mu za živobytí svého více než 10 tisíc děl v 22.000 svazcích nashromáždit. Knihovnu tu cenil sám v testamentu svém ze dne 23. dubna 1824. na 80.000 zl. konv. č. Skvostná a drahá sbírka tato nebyla pro něho mrtvým pokladem, nýbrž kapitálem zužitkovaným v době každé. A jmenovitě když ze služeb státních vystoupil, tu žil pouze vědám a umění. Náležet zajisté k nejučenějším mužům doby své. Spisy po něm zůstale svědčí, že stál ve spojení s mnohými muži výtečnými doby své, jako s Gelasiem Dobnerem, slovným historikem, nezapomenutelným biskupem Hradeckým, Janem Hájem, s malíři a umělci nejen českými, ale i světovými.

O školství na panstvích svých velikou vedl péči. Hlavní škola Novodvorská, jeho přičiněním zřízená, těšila se až do smrti jeho obzvláštní péči jeho, takže byla počátkem přítomného století nejlepší školou v diecési Královéhradecké. Jeho dobročinností vystavena též roku 1823. nová škola Vepřecká na panství Veltruském. Též školy Církvičskou na Novodvorsku, Kozelskou na Bělošicku vystavěl a v Klomíně zřídil školu z jednoho dílu zámku s nemalým nákladem.

S velikou zálibou pěstoval též hudbu; skladby Gluckovy, Hajdenovy, Mozartovy a j. ušlechtily jeho krasocit ve směrui tom. O hudební vzdělání na panstvích svých velice byl pečliv. Z úředníků, učitelů a myslivců sestavil zvláštní hudební sbor. Sbor ten provozoval nejlepší hudební skladby. Také církevní hudbu povznosl na výši netušenou, takže znalci z celého okolí chodili do kostela Novodvorského poslouchati skladeb nejznamenitějších hudebních skladatelů, jako Cherubiniho, Bethovenovy, Preindlovy, Haydenovy a j.

Pohledněmež nyní na panství jeho Nové Dvory a Veltrusy. Jako kouzelným prutem proměnil obě panství v zahradu, v ráj. Vycvičil krasochut svou v oboru tom cestami svými po Itálii, Francii, Anglii a Sasku. Cestoval obyčejně s některým ze synů svých a zahradníkem. Tu krásné budovy, tu opět parky a za-

elbrusy
ark
mily
Starby
ve
Veltrusích

hrady k okrase krajiny a ku potěšení přátel a milovníků přírody povstávaly. „Hortorum et ruris amicis“ čteme v chrámku „Freundschaftstempel“, vystaveném na počest generálů Laudona a Lascyho, v parku Veltrusském. Jistě nebylo za dob jeho krásnější krajiny v Čechách než kol Nových Dvorů a Veltrus. Též milovníkem staveb byl. Pohledněme jen na skvostně vystavený Kačín, letohrádek na Kamajkách u N. Dvorů, nákladný chrámek, vystavený na počest Marie Terezie, egyptský kabinet, veliký to tunel umělý, jímž kanál protéká a v jehož svrchní části egyptsky zařízený pokojík s vyhlídkou utěšenou překvapuje, a na splavy na březích vltavských ve Veltrusích! Jaká to díla umění stavitelského vyšla z rukou jeho!

Podnikáním staveb a zařizováním parků povzbudil též okolní majitele panství k ozdobě krajiny a tím i vlasti naší. Také byl jedním z předních ve vlasti naší, kteří ovocnictví povznesli a způsobili, že ušlechtilé druhy ovocné důležitým odvětvím obchodu se staly. Tyto u vděčné památce svých spoluobčanů vryté zásluhy byly také od královské české společnosti nauk, v níž se sjednotili čeští mecenáši s českými vědátory k společnému šíření nezkalené osvěty v naší vlasti, oceněny, že i předsedou její jednohlasným snesením členů se stal.

Ku povznesení společnosti té působil od r. 1804.—24.

V dobách předsednictví jeho jednáno bylo o zlepšení topografie Čech, jakož i o prozkoumání Čech v ohledu přírodovědeckém. Členy společnosti, kteráž vydala se na prozkoumání Krkonoš, hrabě velmi podporoval a zvláštní záslužnou medaili pro ně ve Vídni raziti dal. Také učinil společnosti nauk návrh, aby popis Čech na způsob známého díla Voyages et descriptions pittoresques, však zlepšeně, vydán byl, ku kterémuž dílu členové společnosti přispívati měli. Ihned nabídl zálohu k potřebným přípravným pracím v naději, že dílo to nezůstane bez podpory stavů českých a některých majetnějších Čechův; zároveň radil se s nakladateli, kreslíři a rytci, té doby výtečnými.

Ale předpočet ukázal se býti tak vysokým, že se společnost k tak nákladnému podniku při velmi skrovné podpoře rozhodnouti nemohla. Čeho král. společnost nauk za předsednictví hr. Jana Rudolfa ku zlepšení topografie Čech učinila, vytčeno jest v „Pojednání kr. české společnosti nauk“, dílu pátém.

Též o opravu hospodářství na statcích svých velice pečliv byl. R. 1786. ujal panství Veltruské a r. 1787. Bělošice a Nové Dvory společně s matkou svou a po její smrti r. 1798. obě tato panství úplně.

Ujal
Veltrusky
1786

Statek Vernerovice v Zatecku, r. 1740. od hraběte Václava Chotka koupený, prodal a koupil k rozšíření panství Novodvorského dne 30. července 1791. statek Hlízov.

Vyličiti důkladně, kterak hr. Jan Rudolf co státník vlasti své prospěl, přesahuje slabé síly naše.

Politickou dráhu svou počal za panování Marie Terezie ve svém 22. roce, dne 11. prosince 1770., jako auskultant při českorakouské dvorní kanceláři, přidělen byv strýci svému Rudolfovi, nejvyššímu kancléři.

Dne 20. července 1771. ustanoven byl dolnorakouským vládním raddou. Horlivost jeho obrátila na se pozornost Josefa II., k jehož doporučení jej císařovna Marie Terezie dne 27. února 1776. dvorním raddou při spojené dvorské kanceláři českorakouské jmenovala.

Místo to zastával bezplatně 5 roků. Přidělen mu byl referát Haličský, kterýž s obvyklou horlivostí vedl, takže mu 31. srpna 1780. pochvala vyslovena byla.

Dne 10. února 1781. ustanoven císařem Josefem II. presidentem censury knih; radou a vlivem svým velice přispěl, že tak zvaný římský index zapovězených knih zrušen byl, a novým censurním řádem ze dne 20. října 1781. svoboda tisku povolena byla. Místo presidenta censury zastával do 10. dubna 1782., kdy jmenován místopředsedou komory finanční. Vedle úředního zaměstnání používán byl i k jiným službám; tak r. 1782. provázel velkoknížete Ruského do Benátek. Z účtu, o cestě té podaného, patrna jest svědomitost jeho. Obdržel na cestu 6000 zl.; po vykonání cesty zbylo 169 zl. 14 kr., kteréž odvedl do kasy státní.

Císař Josef II. jmenoval jej 15. října 1782. kancléřem při českorakouské dvorní kanceláři, v kterémžto úřadě velmi platně a horlivě působil, zastávaje též úřad presidenta kommissí, radící se o politických zákonech, pak presidenta kommissí k upravení roboty; pílí svou dobyl si přízně císařské. Ale později pro mnohé reformační pokusy, s kterými nesouhlasil, s císařem v neshodu přišel.

Té doby obraceli k sobě zřetel tak zvaní fysiokraté, filosofové francouzští Guesney, Turgot, Mirabeau, Dupont, Nemousky a j., hlásající, že blahobyť státu závisí na půdě, totiž na její produktivnosti. Rolnictvo bylo jim nejdůležitějším činitelem ve státu; všeliké ostatní stavy že nejsou nic jiného, než-li služebníci rolnictva, jež ono vydržuje. Josef II. byl přívržencem tohoto učení, a po svém fysiokratickém náhledě umínil si, uložiti všelikou daň jenom na reality. Za tou příčinou, dal znovu vyměřiti pozemky a odhadovati je podle hodnoty půdys při čemž měl pominouti rozdíl mezi půdou panskou a selvkou co do poplatnosti. Robota a všeliké povinnosti poddanstva k vrchnostem měly se zrušiti, začez mělo se odváděti ze sta zlatých odhadnutého užitku 12 zl. 14 kr. státu a 17 zl. 46 kr. vrchnosti. Dne 4. března 1784. oznámil českým stavům tuto svou vůli s tím doložením, že nestrpí námitek, nýbrž že od nich chce, by se vyslovili, jak by nová tato soustava berní měla se zavésti. Dne 22. května 1788. podali stavové svůj

návrh, ale nedostali odpovědi; za to císař vydával nařízení cestou absolutistickou. Tedy ku konci roku 1788. stěžovali si na takovéto porušování práv ústavních, dokládajíce, že tím trpí úvěr státu; ale císař je odbyl řka: „Nebojte se, nebankrotuji!“ Přes všechn tento odpor českých stavů vyšel 10. února 1789. císař. patent o vybírání nové berně. Dvorský nejvyšší kancléř Leopold hrabě Kolovrat dlouho tomu odpíral. Kancléř Jan Rud. Chotek zachoval se rázněji. Odepřel svého podpisu a podal císaři resignaci na úřad kancléřský. Císař mu odpověděl: „Milý hrabě Chotku! Již příliš zvykl jsem nevďeku za svá dobrodini; tudíž mne nepřekvapuje Vaše resignaci. Přijímám ji“.

Následujícího roku (1790.) zemřel císař Josef II.; nástupcem jeho stal se bratr jeho Leopold II. Novému mocnáři podal hr. Jan Rudolf dne 16. června 1790. omluvu svého předešlého jednání, kdež mezi jiným píše: „Jsem pyšným na to, že mne nikdo neunavnou prací a nezištností předstihnouti nemůže. Pohodlí, pokoj, všechny radosti života, starost o vlastní záležitosti, konečně zdraví své obětoval jsem, jen abych státu prospěšným se stal“. O době císaře Josefa II. praví v témže dopise: „Reformační duch tohoto památného knížete vztahoval se na rozličné předměty, o nichž jsem já jiného náhledu byl. Žádal, zvláště v prvních letech, často zvědět smýšlení mé o politických, soudních, studijních, finančních a jiných zřízeních, která alespoň částečně v obor působnosti mé úřední spadala, někdy i o věcech, které mně i úřadům, při nichž jsem působil, cizími byly. Má srdečná řeč se mu líbila, a mohu s nepřehnaným vědomím si lichotiti, že mnohým, v očích mých škodlivým zákonům zabráněno, mnohá tvrdá nařízení zmírněna, mnohemu ústavu prospěšnější a účelnější směr dán. Nemohu a nesmím do podrobnosti o tom rozepsati; místo a čas toho nedovolují. Nechválím a nepřeceňuji se. Nechť Vaše Veličenstvo samo o tom rozsoudí. Vaše Veličenstvo podrželo i v návalu prací šlechetné a dobře mínící srdce. Tyto výlevy citu mého nechť V. Veličenstvo za takové považuje, jakými jsou, t. j. za projevy v zátíši žijícího občana, který na dílo své zpět poblíží a v daleké pustině neúrodných jednání předce tu a tam s potěšením květinu spatřuje, která za jeho spolupůsobení vykvetla, neb i valící se kámen ještě v paměti má, kterýž by byl mnohého pocestného poranil. V Pánu zesnulé Veličenstvo souhlasilo s mnohými mými návrhy, zřídilo ústavy k mému návrhu a mne k další činnosti povzbuzovalo. Na cestě této krácel jsem dále. Netajil jsem nikdy náhledů svých o zřízeních, která se mi nelíbila, neb se mi škodlivými býti zdála, a hleděl jsem zvláštním memorandumem neb ústně, se zřejmostí, na kterou J. V. zvyklo bylo, vystoupiti. Bohužel, v pozdějších dobách rozcházely se náhledy naše víc a více. Odpory mé se množily, musily konečně J. Veličenstvu obtížnými býti a náklonnost Jeho a důvěru ke mně zviklati, neboť nedovedl jsem, jak zdá se mi, vmysleti se v nové jeho

zásady a normy. Konečně došlo na nepodařenou daň a system urbární. Registratury obsahují rysy papíru, které jsem v záležitosti té popsal. Zlo, které by z provedení nové soustavy berní nastalo, považoval jsem za veliké, takže ani ohled na pěkné postavení své, ani slib obdržeti nejvyšší řád rytířský státu rakouského, a což více jest — podržeti přízeň vznešeného mocnáře svého — (ačkoliv 8 nedospělých dětí a malé jmění mám), nedovedly odvrátiti mne od přesvědčení mého o škodlivosti a nespravedlivosti zřízení toho a od pojmu o povinnostech služebníka státního“. — Císař seznav v Chotkovi obětavého a horlivého služebníka státního, svěřil mu dne 5. února 1791. úřad ministra financí všech korunních zemí; úřad ten hrabě i za nástupce Leopoldova († 1/3 1792.), císaře Františka I., s výtečnou znalostí až do 13. listopadu 1792. zastával, kteréhož dne úřad ministra financí s dvorskou kanceláří opět spojen byl, jak to někdy bývalo.¹⁴⁷⁾

*stál se
financím
ministr*

Aby hr. Jan Rud. ve službách státních udržen byl, chtěl hr. Kolovrat zříditi pro něho úřad vrchního státního knihvedoucího. Ale Chotek odpověděl: „Úřady nezřizují se pro lid, nýbrž lid jest pro úřad“. I vystoupil ze služeb státních a nejv. rozhodnutím ze dne 12. dubna 1793. obdržel pensí ročně 10.000 zl.

Než císař nemohl tak výtečných vloh ladem nechat, a povolal jej dne 29. srpna 1802. co purkrabího a presidenta českého gubernia do Prahy a téhož roku dne 8. října jmenoval jej státním ministrem s ponecháním úřadu purkrabského. V úřadě tom měl velikou péči o zvelebení království Českého stavěním nových silnic, zaváděním anglických stavů tkalcovských a strojův na předení, rozšiřování pěstování ovoce a j. Také hlavní město Praha děkuje mu rozličné okrasy jak uvnitř, tak vně města. Působením jeho rozšířena a upravena byla Novoměstská radnice, letohrádek bubenečský obdržel nynější gotickou podobu, park na březích Vltavy ozdoben krásným stromovím a celé okolí býv. brány na Karlově zpříjemněno krásnými alejemi. A jak mnoho velikých, krásných plánů zůstalo pro nepřízeň času neprovedených, kteréž teprv o několik let později v míře netušené provedl syn jeho Karel! Ale jen tři léta popráno bylo hraběti Janu Rud. působiti ve své milé vlasti. V prvních letech přítomného sto-

*Chotek
v Praze*

*celokrásně
a krásně*

147) Vlastnoruční list císařský v té příčině zní: „Milý hrabě Chotku! Důležité příčiny přiměly mne k tomu, aby úřad ministra financí opět s dvorskou kanceláří spojen byl, jak to dříve bývalo. Poněvadž žádati nemohu, abyste, jsa prvé samostatným a nezávislým, nyní podřízen byl předsednictví hr. Kolovrata, jehož jsem vrchním, řídícím ministrem jmenoval, vyhrazuji si Vašich výtečných schopností a vloh pro budoucí, Vám přiměřené postavení. Děkuji Vám za služby Mi prokázané a projevuji Vám při této příležitosti Svou nejvyšší spokojenost a náklonnost, s kterouž vždy s knížecí láskou a milostí zůstávám

Váš

František.

Jan Rud.
1805
1809
letí zdál se pokoj Evropy podkopán býti, a tu povolal mocnář věrné své rádce, mezi nimi i hraběte Jana Rud. dne 18. června 1805. do konferenčního ministerstva do Vídně. A když roku 1809. hlavní město Vídeň nepřátelským vojskem francouzským ohroženo bylo, odešly všechny úřady z města a mocnář svěřil dne 27. dubna hlavní město a zemi moudrému řízení Chotkovu, jmenovav jej plnomocným dvorním kommissařem v Rakousích. Tu však, ač nezaslouženě, upadl v nemilost císařskou. Povinností jeho, co dvorního kommissaře, bylo, zdržovati se ve Vídni, aneb v krajině nepřitelem osazené. Když bez jeho vědomí vydána byla vojenským velitelem proklamací o opevnění města, psal císaři, že není možno, aby se Vídeň ubránila, poněvadž vojsko odtáhlo, a měšťanstvo pouze na sebe odkázáno jest, a že by pak Francouzové po dobytí Vídně všechny umělecké drahocenné poklady ze zlosti zničili. Dne 5. května 1809. psal mu arcivévoda Rainer, že v pádu opevnění Vídně může se z Vídně odebrati kamkoli, kde by přítomnosti jeho zapotřebí bylo. Psal tedy hrabě dne 8. května t. r. císaři, že následkem proklamací o opevnění města v městě nepotřeben jest, jelikož poroučí ve vojenských věcech vrchní vojenský velitel.

Také hned vypravil se z Vídně a jel za císařem na Moravu, by si dalších rozkazů vyžádal a opětně císaře od opevnění Vídně odvrátil.

Ale císaře našel hrabě teprv za 2½ dne, a mezi tím vtrhli Francouzové do města. Toto vzdání jeho z Vídně vykládáno mu bylo za zbabělost, a hned 9. května zbaven byl úřadu plnomocného kommissaře. V důvodech se uvádí, že teprv tehdy, až by přísné opevnění města nastalo, z města vzdáliti se měl, pak že měl tam jíti, kde by přítomnosti jeho zapotřebí bylo, totiž do krajiny nepřitelem osazené, tam že se měl zdržovati, a jen násilné vytlačení jeho se strany nepřítelovy bylo by krok jeho ospravedlnilo. To pak že neučinil, špatný prý příklad dal.

I omlouvá se hrabě dne 23. května 1809., že neutekl před nebezpečenstvím, neskryl se bázlivě, nýbrž spěchal, když byl vše dobře organisoval, k mocnáři svému, k vyžádání si rozkazů dalších a podání zprávy, a pak že by se byl hned v 30, nejdéle 36 hodinách do Vídně neb okolí navrátil.

Že cesta jeho déle trvala, nemůže za to, poněvadž mu hrabě Sickingen řekl, že je císař v Brně, což s pravdou se neshodovalo. — Ale císař zůstal hraběti na dále nemilostiv. Tu psal hrabě dne 14. prosince 1809. mocnáři následující významné psaní: „Život svůj i jmění mohu V. Veličenstvu obětovati; ale čest svou, kterou jsem nepoškvrněnou za čas skoro 40leté služby v nejdůležitějších a nejchoulostivějších úřadech si zachoval, nemohu svévolně v šanc dáti; tu musím za každou cenu nepoškvrněnou dětem, kterých mně smrt ve službách V. Veli-

čenstva nevzala,¹⁴⁸⁾ zachovati; k tomu mi V. V. zajisté ve svém citu pro spravedlnost přispění svého neodepře“.

I nahlédl císař nepravdivost udavačů a sám hraběte za odpuštění svého přenáhlení prosil.

Po skončení války rozpustil císař dne 7. ledna 1810. státní radu a hrabě Jan Rud. propuštěn se 3 ještě ministry s ponecháním služného z konferenčního ministerstva. Císař přál si, aby hrabě podržel předsednictví dvorní kommissí v politických zákonech, aby politický zákonník dohotoven byl. Úřad ten zastával hrabě až do 24. července 1815. ku všeobecné spokojenosti, kteréhožto dne, po více než 40letém působení, ze státních služeb vystoupil. *cel do
přesal*

Ve všech úřadech, které mu od čtyř mocnářů svěřeny byly, osvědčil svůj hluboký důvtip, důkladné vědomosti, bohatou zkušenost, spravedlnost a neunavnou píli, vlasteneckou přitulnost a věrnost k mocnářům svým.

Pro své výtečné služby byl mnohokrát vyznamenán. R. 1764. jmenován císař. komořím a dne 10. září 1767. skutečným komořím něm. císaře; dne 2. dubna 1781. jmenován skuteč. komořím císaře Josefa II. Dne 28. ledna 1790. obdržel od císaře Josefa II. lenní patent, kterýmž potvrzen byl co vrchní strážce dveří v Rakousích nad a pod Enží, a dne 5. března 1792. potvrdil mu císař František po otci zděděný indigenát Uherský. Konečně dne 6. ledna 1808. dostalo se mu nejvyššího vyznamenání, řádu zlatého rouna.

Velcí mužové mívají mnoho nepřátel. Toho zakusil hrabě, jak z části jsme uvedli, v míře veliké, což způsobilo mu mnoho chvil trudných. Ale zažil též chvil radostných, mezi něž, a to k nejlepším života svého, čítal ty, kdy jej mocnář František I. ve Veltrusích navštívil. *Císař ne
Veltrusích*

I po vystoupení ze služeb státních požíval lásky a přízně císařovy. Když v měsíci říjnu 1818. císařovna ruská Marie Fedorovna do Prahy přijela, kamž i císař František se odebral, pozván byl hrabě k císaři do Prahy, neboť císařovna přála si jej spatřiti. Hrabě přijel do Prahy 5. října t. r. a provázel napotom císařovnu po Čechách. Císařovna oblíbila si jej velice a pozvala jej k návštěvě buď v Petrohradě neb na zámku Gaččině. Dne 15. října 1818. podal pak hrabě z Nových Dvůrů císaři podrobnou zprávu o cestě té.¹⁴⁹⁾ *1818
dřívě v Praze*

V posledních letech žil hrabě vědě, rodině a přátelům svým. Nikde snad nevyplněn ideál rodinné svornosti, vzájemné lásky a přitulnosti, jako v rodině jeho. Manželka jeho Sidonie,

148) Syn jeho Josef padl 6. června 1809. v bitvě u Vágramu.

149) Archiv Kačinský, fasc. 43.

rozená hraběnka Clary-Aldringen¹⁵⁰⁾ (roz. 10/11 1748.), dcera hr. Václava Clary-Aldringen a Marie Františky, hraběnký Hohenzollern, s níž oddán 16. května 1772., byla laskavou, něžnou průvodkyní života výtečného manžela; život její tvořil řadu ženských ctností. Dala manželovi svému 8 synů a 2 dcery; 2 synové zemřeli ve věku dětském. O vychování dětí svých byl hrabě Jan Rud. velice pečliv, v čemž podporoval jej dovedný vychovatel, Václ. Bernard Heeger.

Všickni synové jeho věnovali se službám státním, dva vojenským, ostatní politickým.

Těžkými ranami stíhán byl pečlivý otec hr. Jan Rudolf. Dne 1. srpna 1807. nešťastnou náhodou zemřel syn jeho Václav František, major u hulánů, a v bitvě u Vágramu, kde vojsko rakouské udatně bojovalo proti Francouzům, padl dne 6. června 1809. syn jeho Josef, obrist a velitel dragonského pluku Rosenberga. A ještě na sklonku života byly něžnému otci neúprosnou smrtí vyrváni dva milovaní synové: prvorozený Jan Nep., vystoupilý c. k. státní radca, a Heřman, c. k. obrist a velitel pěšího pluku Colaredo-Mannsfeld v Miláně, a konečně šest měsíců před svou smrtí doprovodil k hrobu věrnou manželku svou, s kterouž 52 let v šťastném manželství žil. Zemřela dne 16. února 1824. a pochována v Nov. Dvořích. Hrabě Jan Rud. zanechal tedy při smrti své jen dva syny, totiž Ferdinanda, t. č. světícího biskupa v Olomouci, a Karla, napotomního vrch. purkrabího a presidenta gubernia, pak dcery Aloisii, roz. 17. ledna 1777., provdanou za Karla Josefa, knížete Clary-Aldringen, proslaveného učenice i umělce, a Teresii, dámu ústavu Savojského ve Vídni (roz. 12. června 1785.), kteřížto všickni radostí a podporou stáří jeho byli.

*syn Karel
jak
purkrabí*

Poslední dny života jeho byly dny mudrce, hledícího smrti vstříc tak, jak jen veliké duše hledívají.

Učinil dne 30. prosince 1818. poslední pořízení (kodicily ze dne 3. září 1823., 13. dubna a 13. srpna 1824.), ustanoviv

150) Původištěm rodu Clary jest Toskánsko. V 15. a 16. století vyskytuje se rodina Clary ve Furlansku. Josef de Clario bydlel na konci 16. věku v Tricesimu a měl manželku Barboru Štošovnu z Kounic. Josefův syn Francesco de Clario přišel co důstojník vojsk císařských do Čech a přijat r. 1627. za obyvatele zemského. Ferdinand III. povýšil jej r. 1641. za barona. Synové prvního barona byli Dominik a Jeronym. Jeronym, c. k. generál, jest předkem nynějších knížat Clary. Oženil se s hraběnkou Annou Marií Aldringen, s kterou dostal Teplice a bohaté dědictví, začež přijal vyhaslý erb i titul Aldringen. Dosáhl roku 1666. titulu hraběcího. Jeho vnuk, Fr. Karel hr. z Clary-Aldringen, učinil panství Teplické svěřenstvím, v jehož držení 3 synové jeho po sobě následovali. Třetí z nich, František Václav (roz. 1706.), stal se prvním knížetem z Clary-Aldringen, dne 2. února 1767.; avšak titul knížecí obmezen toliko na jedinou osobu celého rodu, totiž na nástupce fideikommissu Teplického.

universálním dědicem svěřenského panství Jeňovsi (Veltrus) prvorozeného vnuka svého Jindřicha, syna prvorozeného Jana.¹⁵¹⁾

Zemřel tiše a pokojně ve Vídni dne 26. srpna 1824. o 11. hodině ranní v 76. roce věku svého a pochován dle přání svého dne 2. září t. r. na hřbitově Novodvorském. Tělo jeho, jakož i manželky jeho, bylo r. 1829. do nově vystavené, jim v testamentu nařízené hrobky v Nov. Dvořích přeneseno.

Stůjž zde o velikém muži tom úsudek vrstevníka jeho, svobodného pána Jos. Hormayra, historiografa říše a císařského rodu: „Hrabě Jan Rud. Chotek vynikaje co státník, co otec rodiny, ochrance a pěstitel věd a umění, sdílel poctivě srdce své s mocnářem a rodinou, ano zapomněl i této, když jej mocnář volal“.

My pak se svého skromného stanoviska obdivovati se musíme nezměrné pili jeho a pokud přehlédnouti jsme mohli ohromné folianty vlastních rukopisů jeho, týkajících se státnické činnosti, pak rozličných návrhů a rozkazů ku zlepšení školství, hospodářství, lesnictví a jiných odborů na panstvích jeho, vyslovujeme náhled svůj v ten rozum, že dni nemohly stačiti ku spracování všeho uvedeného, zvláště když uvážíme množství rukopisů z jedné a téže doby, a že jistě mnohdykráte nalézlo jej vycházející slunečko při stole psacím.

Věčná budiž mu paměť!

Synové hr. Jana Rudolfa a jich potomci.

Hrabě Jan Rudolf stal se praotcem všech, dosud žijících hrabat Chotkův z Chotkova a Vojnína. Měl osm synů a 2 dcery.

Byliť pak synové tito:

- I. Jan Nep., roz. 24. února 1773.
- II. Josef, roz. 19. března 1776.
- III. Václav Fr., roz. 23. června 1778.
- IV. Ferdinand, roz. 1. září 1781.
- V. Karel, roz. 23. července 1783.
- VI. Heřman, roz. 28. září 1786.

Dva synové, jichž obou bylo jméno Rudolf, zemřeli v dětském věku. (První Rudolf, roz. 1775. † 15. srpna 1779.; druhý Rudolf, roz. 10. června 1780. † 6. ledna 1782.) O dcerách se již zmínka stala.

151) D. Z. 1034 J. 14. -- Dceři své Teresii, která teprv dne 20. prosince 1872., v stáří 75 let zemřela, odkázal 10.000 zl. Ustanovil, aby polovice ceny N. Dvorů na 7 dílů byla rozdělena a díl ten každému vnuku jeho synů Josefa, Karla a Heřmana byl vyplacen.

I. Jan Nep. hr. Chotek a jeho potomci.

Jan Nep. hr. Chotek, prvorozený syn Jana Rudolfa, obdržev od otce svého důkladného vychování a nabyv vzdělání na universitě Vídeňské, určen byl otcem k politickým službám státním. Po ukončení studií nastoupil dne 22. února 1796. za konceptního praktikanta k c. k. českorakouské dvorní kanceláři, přidělen byv departamentu moravsko-slezskému. O horlivosti jeho v službě svědčí i to, že po času své dovolené, kterou v Nov. Dvořích u rodičů trávil, pilně navštěvoval krajský úřad v Čáslavi, sleduje tu práce úřední. Dvorním dekretem ze dne 11. června 1799. ustanoven byl přespočetným krajským kommissařem Čáslavského a dne 14. července 1800. Berounského krajského úřadu. Následujícího pak roku povolán za sekretáře k pražskému guberniu, ustanoven byl tamtéž 15. září 1803. přespočetným guber. raddou, 23. října téhož roku přisedicím kommissí pro úpravu daní a konečně 23. června 1804. krajským hejtmanem v Berouně. Dne 21. ledna 1806. dostalo se mu pro horlivost v úřadování pochvaly od zem. gubernia.

K vlastní své žádosti přeložen byl minist. výnosem ze dne 10. dubna 1807. do Vídně za vládního raddu dolnorakouského.

R. 1812. viděl se hrabě nucena pro rodinné své záležitosti za propuštění ze služeb státních požádati, kteréž mu také následkem Nejvyššího nařízení ze dne 24. února t. r. povoleno bylo. Mnoho pochvalných dekretů dostatečně svědčí o úřední horlivosti jeho. Jmenovitě vyznamenal se r. 1806. podporováním armády a r. 1809. při vtrhnutí Francouzů k Vídni, maje co radda odboru ubytovacího dozor v nemocnicích.

Hrabě Jan Nep. oddán byl od 11. června 1799. s hr. Isabellou (roz. 6. července 1774.), dcerou hr. Jindřicha Rottenhana, stát. a konf. ministra, a jeho manželky M. Gabriely, rozené hr. Cernínové z Chudenic. Jak výše uvedeno, žádal hr. Jan r. 1807. za přeložení do Vídně, což učinil z lásky k manželce své; neboť roku 1806. zemřela matka její, a úmrtí to zaujalo tak hraběte Rottenhana, že jen přítomnost milované dcery Isabely jej potěšiti mohla; také jej až do roku 1809. kdy zemřel, neopustila. Po vystoupení ze služeb státních přesídlil hr. Jan Nep. v jaře r. 1812. do Prahy, přebýváje v domě, který manželka jeho věnem obdržela.

Tiché rodinné štěstí, kterého Jan i Isabela požívali, rušeno bylo stále rostoucí nemocí Isabelinou. Navštívila lázně Teplické a Karlovarské vícekrát, než bez úspěchu. Nemoc její byla nezhojitelná. Zemřela po dlouhé a trapné nemoci pakostnicí dne 14. prosince 1817. v 43. roce věku svého a pohřbena v brobce otcovské v Jemništi v Tábořsku. Zanechala manželci svému 2 dítky: Jindřicha a Sidonii. Hrabě Jan Nep. trpělivě snášel těžkou ztrátu tu. Zábavu svou hledal ve vychování dětí svých a v konání skutků dobročinných. Příležitost k tomu naskytla

se, když po smrti knížete Ant. Isid. Lobkovice r. 1819. zvolen byl předsedou spolku ku podpoře chudiny pražské. S obezřelostí a lidumilností konal nesnadný úřad ten a odměnu nacházel v útěše, že ústav ten pod správou jeho vzkvétal. Zásluhy jeho o chudinu Pražskou oceněny byly pochvalným listem J. Veličenstva ze dne 1. března 1818., a královská Praha udělila mu dne 17. dubna 1817. čestné měšťanství.

Prázdných chvil věnoval vědám, jmenovitě botanice a mineralogii a správě statku Jemnišť, náležejícího dětem jeho.¹⁵²⁾ Když byl 5 let v tichém tomto zaměstnání prožil, onemocněl zánětem průdušnice, jakožto následku zastuzeného šarlachu, a zemřel dne 8. dubna 1824. v 10 hodin večer. Pochován v Jemništi. Ale r. 1836., dne 26. května, převezena mrtvola jeho, jakož i manželky jeho s povolením mistodržitelským do N. Dvůrů a dne 27. t. m. byly obě v nově vystavené hrobce na hřbitově Novodvorském pohřbeny.

Hrabě Jan Nep. zanechal 2 děti: Jindřicha, rozeného v Praze 26. května 1802., a Sidonii, roz. 21. srpna 1805.

Dobrota srdce otcova a dědova přešla v plné míře na Jindřicha. V letech 1813.—1818. studoval na akademickém gymnasiu Pražském, tamtéž filosofii v letech 1819.—1821. a privátně práva na universitě Pražské do r. 1824., roku pak 1825. na universitě Vídeňské. Po skončených studiích nastoupil 6. prosince 1825. za koncepčního kandidáta k dolnorakouskému guberniu ve Vídni a po složené zkoušce přidělen 26. ledna 1827. krajskému úřadu ve čtvrti pod Víd. Lesem v Dol. Rakousích. Než touha po vlasti táhla jej do Čech. K žádosti své přeložen v téže vlastnosti 9. května 1827. ku krajskému úřadu v Berouně, kdež 11. května 1829. ustanoven krajským kommissařem. Aby mohl správě panství, po dědu svém zděděných, se úplně věnovati, resignoval na místo své dne 8. června 1831., načež mu za jeho platné služby projevono bylo krajským úřadem 17. června 1831. pochvalné uznání.

Jako dědic svěřenského panství Chotkovského jmenován byl císařem Františkem I. dne 16. července 1831. c. k. komořím. Újav dne 26. května 1826. správu statků svých, hleděl všemožně následovati děda svého ve zvelebování panství, okrašlování krajiny, jakož i přispívati ku blahu poddaných.

Vylíčiti dobrodiní, kterých poddaným svým a po zrušení poddanosti obcím bývalého panství v ohledu duševním i hmotném prokázal, k tomu nestačí slabé péro naše a odkazujeme na dosud žijící generaci, která svědkem byla blahodárného působení jeho. Utrpnost a soustrast k chudině vložena již zesnulým otcem v jeho ryzí, všem dojmům přístupné srdce.

152) Panství Jemniště prodala dcera Sidonie dne 24. listopadu 1829. hraběti Jiřímu Buquoy, kterýž je opěť r. 1836. knížeti Veriandrovi z Windischgrätzu prodal.

Kníž. arcibiskupská konsistoř Pražská vyn. ze dne 27. listopadu 1828. vzdává mu díky, že na celém panství Jemništském v den narozenin císařových chudinský ústav zřídil a výdatnými příspěvky v činnost uvedl, a gubernium české vyn. ze dne 2. června 1828. udílí mu pochvalu, že chudým téhož panství 216 zl. ku zřízení chud. ústavu daroval. Když r. 1831. drahota všude nastala, tu podporoval hr. Jindřich poddané veškerých panství svých, začez dostalo se mu dne 4. ledna 1832. pochvaly guberniem českým. Také rakovnický krajský úřad ve Slaném připsal ze dne 27. listopadu 1833. chválí jej, že přispěl znamenitou částkou ku zřízení chudinských ústavů na panství Veltrusském.

A když r. 1836. vypukla v Nových Dvořích a okolí cholera, tu nemocné radou i skutkem všemožně podporoval a na vlastní útraty lékaře i obsluhovače nemocných vydržoval. Ruka jeho mnoho slz setřela, mnohou bídu zapudila. Gubernium české nemohlo nepovšimnouti si záslužných skutků těch a velmi vřelými přípisy ze dne 10. července 1836. a 20. dubna 1838. děkuje hraběti za tak šlechetný skutek milosrdenství. Tak uvéstí bychom mohli celou řadu pochvalných listin, z nichž patrně, že byl chudině otcem.

Uznáváje také, že základem blahobytu lidstva jest vzdělání školní, neustával škol i učitelstva podporovati. Tomu nasvědčuje mnoho pochvalných uznání tehdejších školských i státních úřadů. Tak zemské gubernium připsal ze dne 29. září 1828. vyslovuje mu pochvalu, že podučitele na panství Veltrusském každoročně peněžitou částkou podporoval. Totéž gubernium vyn. ze dne 29. září 1834. prohlašuje, že kníž. arcibiskupská konsistoř Pražská ve zprávě své o stavu školství uvádí, že hrabě Jindřich k ruce starého Klomínského učitele podučitele vydržuje a konsistoř Hradecká že jej co přítele a podporovatele školství líčí.

R. 1831. zvýšil hrabě služné učitelstvu hlavní školy Novodvorské a pečoval též o opravu školní budovy v Nových Dvořích. Chatrná byla škola v obci Sv. Kateřině; snahou jeho docíleno, že gub. výnosem ze dne 28. května 1833. stavba nové školy povolena a r. 1834. nákladem 1351 zl. vystavena.

Mládež Kobylnická konati musila obtížnou a z jara dosti nebezpečnou cestu ku škole Záborské. I vymohl hrabě Jindřich, že r. 1837. povoleno bylo vyškolení od školy Záborské a škola v Kobylnicích r. 1840. postavena.

Roku pak 1861., dne 9. května, položen snahou jeho základ k nové školní budově v Hlízově.

Roku 1838. přičinil se hrabě velice o zřízení opatrovny v Kutné Hoře a věnoval témuž ústavu 50 zl. k. č., začez mu gubernium vyn. ze dne 18. dubna 1838. vyslovuje pochvalu.

Studijní dvorská kommissí, uznávajíc nesčíslné zásluhy jeho o povznesení školství, vyslovila mu též vřelé uznání.

Od r. 1828. byl hrabě Jindřich členem Musea. R. 1850. zvolen byl do správního výboru a r. 1851. za místopresidenta, kterýžto úřad až do r. 1861. zastával. Osvědčil lásku svou k ústavu tomu nejen drahocennými příspěvky k sbírkám, nýbrž také značnými ročními příspěvky na penězích, jež v posledních letech zvýšil; k základnímu jmění Matice české věnoval 600 zl.¹⁵³⁾

Kdykoli bližního neštěstí stihlo, ať požárem, ať povodní, tu obyčejně prvním býval na místě, by buď radou neb skutkem přispěl. I ve směru tom nacházíme listiny pochvalné. Tak gub. pochvalu ze dne 6. listopadu 1834., z kteréž patrno, že ve Vinařích u Lab. Týnce při vzniklém požáru velice nápomocen byl. I když poměry poddanské r. 1848. zrušeny byly, nepřestal býti hrabě Jindřich otcem lidu někdejšího panství. O tom jmenovitě Nové Dvory v nešťastném roce 1861., kdy zhoubný požár velikou část Nových Dvorů strávil, dostatečného svědectví vydati mohou. O úřednictvo panství svých staral se co laskavý otec, položiv základ k fondu pensijnímu.

Městská rada v Hoře Kutné jmenovala jej pro zásluhy o dobročinné ústavy v městě dne 18. ledna 1863. svým čestným měšťanem. Také zastupitelství Novodvorské udělilo mu pro jeho dobročinnost, prokázanou zvláště po velikém ohni roku 1861., čestné měšťanství. Obec Církvická (dipl. 18. března 1861.) a jiné obce vůkolní pokládaly si za čest, že byl čestným jejich občanem.

Jaké lásky ve vůkolních obcích požíval, osvědčeno bylo při slavnosti stoletého držení panství Novodvorského v rodu hrabat Chotkův; tenkrát blahopřály hraběti všechny vůkolní obce.

Příčiněním jeho postaven také pražský řetězový most, a členové direktoria ku postavení mostu toho zvolili jej svým předsedou.

Statky po dědovi zděděné všemožně rozšířiti a novými vynálezy zlepšiti se snažil.¹⁵⁴⁾

K jeho žádosti stalo se také 23. prosince 1829. spojení svěřenských statků Kozomína, Klomína, Červ. Lhoty, Dušník a Vepřeku pod společné jméno Jeviněves.

Při vykonávání šlechtěných skutků stála hraběti Jindřichovi po boku manželka jeho Karolina Aloisie, hraběnka z Eltzů,¹⁵⁵⁾ dcera Emericha Josefa, hraběte z Eltzů, c. k. komořího, tajného raddy, velkokřížníka řádu sv. Štěpána a majitele jiných cizozemských řádů, pána na Vukováru ve Slavonii, a jeho manželky

153) Přednesení jednatele ve valné hromadě Musea království Českého dne 3. června 1865.

154) Viz Děje Nových Dvorů str. 167—180.

155) Eltz jest starožitná rodina šlechtická, která mívala statky své na Rýně v Sasích.

Marie Jindřišky, rozené hr. Colloredo-Mansfeldové. Oddán byl s ní 12. července 1831. od strýce svého Ferdinanda, tehdy sufragána Olomúckého, v kostele sv. Mikuláše v Praze.

O vychování dětí svých byli oba velice pečliví.

Utěšený pohled poskytovaly rozličné rodinné slavnosti, pořádané na Kačíně; mezi dětmi hraběcími, měšťanů a úředníků panovala příkladná shoda, a starší pamětníci dosud s radostí dob těch vzpomínají.

Hraběnka Karolina předešla manžela svého na věčnost dne 23. srpna 1862. ve 2 hod. odpoledne v 58. roce věku svého. Velikolepý pohřeb konán byl 26. srpna t. r. Farář a ředitel hl. školy Novodvorské, P. Fr. Hanuš, výtečnou řečí na slova Sirachova: „V pokoji dojdou těla jejich odpočinku, však jméno jejich žije na věky“ (Sirach 44, 14.), vylíčil ji co příkladnou matku a co paní zbožnou; vylíčil též zásluhy její o chudou školní mládež, o chudinu vůbec a zásluhy její o podporování pohořelých r. 1861.¹⁵⁶⁾

Hrabě Jindřich následoval po dvou letech manželku svou na věčnost. Šlechtěné jeho srdce přestalo tlouci dne 24. prosince 1864. o 1/2 8. hodině ranní. Zemřel hrabě Jindřich v 62. roce věku svého v Praze ochrnutím srdce. Vykropení mrtvoly dalo se v Praze dne 26. prosince o 3. hodině odp., načež mrtvola do Nových Dvorů převezena.

Dojemné to bylo okamžení, když ve 3 hodiny s půlnoci mrtvola vznešeného pána přibyla do Nových Dvorů za hlaholu zvonů a záře četných pochodní. Pohřeb držán dne 27. prosince o 10. hodině dopolední. Pohřební řeč na slova Spasitelova: „Kdo věří ve mně, byť pak i zemřel, živ bude“, měl P. Fr. Hanuš a když zavadil o lásku, dobročinnost, pokoru, zbožnost a šlechtěné srdce zesnulého, nezůstalo oka suchého; hlasitý pláč rozléhal se prostorem chrámovou.

Hrabě Jindřich byl c. k. komořím (jmenován 16. července 1831.), vrchním strážcem dveřním v Rakousích nad a pod Enží (potvrzen v dědič. hodnosti té od císaře Františka 17. května 1829, od císaře Ferdinanda Dobrotivého 15. června 1836. a od císaře Františka Josefa I. 11. března 1852.), členem stavů v Čechách, Dol. a Hor. Rakousích, Tyrolech, indigenou království Uherského, činným členem vlasteneckohospodářské společnosti, presidentem direktoria spolku pro vystavení řetězového mostu atd. atd.

Sestra jeho Sidonie provdala se 16. července 1832. za hr. Bedřicha Dominika Fünfkirchen, c. k. komořího (roz. 29. března 1805.), majitele statku Fritzstein ve Štýrsku a rytmistra v armádě; ovdověla 13. srpna 1867. a tráví vdovství své v Praze.

---

156) Řeč ta byla tištěna a dosud se v mnohých rodinách nachází.

Hrabě Jindřich zanechal tyto syny a dcery:

1. Rudolfa Karla, roz. 23. června 1832.
2. Emericha, roz. 30. prosince 1833.
3. Ferdinanda, roz. 25. července 1838.
4. Arnošta, roz. 13. března 1844.
5. Karolinu Isabellu, roz. 4. října 1846.

1. Rudolf hr. Chotek

nabyl základního vzdělání v domě otcovském, studoval privátně gymnasium a vstoupil pak co posluchač práv na universitu Pražskou. Zdědiv dobrotu srdce otce svého, snažil se již co posluchač práv chudým studujícím podpory zjednat.

Z přípisu tehdejšího rektora university Pražské, Dr. Jana Nep. Rottera, vysvitá, že činností svou mnoho přispěl ku zmírnění bídy chudých studujících pořádáním koncertů a zábav ve prospěch jejich.

Totéž vysvitá z děkovacích přípisů jednoty ku podpoře domácí chudiny Pražské.

Po smrti otcově ujal statky otcovské a veškerou činnost svou soustřeďuje na pole národohospodářské, v kterémž směru vykázati se může mnohými platnými výsledky.

Býval činným členem c. k. vlasteneckohospodářské společnosti, předsedou kreditní banky hospodářské pro Čechy, členem zemské podkommissí k upravení daně pozemkové v Chrudimi, předsedou hospodářského a pak lihovarnického spolku pro království České, starostou a zakladatelem Matice rolnické; zasedal v rozličných sborech znaleckých ku posouzení toho neb onoho odvětví hospodářského, byl delegátem hospodářského klubu pro Čechy do hospodářské schůze ve Vídni, svolané haličskou hospodářskou společností r. 1879. Roku 1874. zvolen čestným členem spolku vinařů v okolí Mělnickém. Jest dosaváde předsedou prvního českého vzájemného ústavu pojišťovacího Pražsko-duchcovské dráhy, členem správní rady priv. rak. dráhy severozápadní, předsedou spolku pivovarnického a předsedou hospodářského spolku Kutnohorského, kdež již sedmou periodu předsedou volen jest (od r. 1865.). Co předseda hospodářského spolku toho získal si velikých zásluh o zřízení hospodářské školy Kutnohorské, kterouž 5. října 1884. co předseda kuratoria téže školy odevzdal za přítomnosti hraběte Ferdinanda Chotka, zástupce zemědělské rady pro království české, účelu svému.

Také na poli samosprávy obecní vykazuje činnost hraběte Rudolfa platných výsledků. V letech 1865.—1872. výdatně působil co starosta okresního zastupitelství Kutnohorského.

I politická činnost jeho co poslance na sněmu zemském došla uznání, tak že jej královské město Písek dne 2. dubna

1867. čestným svým měšťanem, obce Střebichovice a Hrdlív u Slaného svým čestným občanem jmenovaly.

Dne 13. května 1861. jmenoval jej J. V. císař Pán skutečným c. k. komořím. Když politické poměry po nastoupení hraběte Taaffeho za předsedu ministerstva příznivějšími se ukázaly národu Českému, jmenován byl hrabě Rudolf vlastnoručním přípisem J. V. císaře Pána dne 20. září 1879. dědičným členem panské sněmovny říšské rady.

Co patron starožitného románského kostela ve Sv. Jakubě přispěl mnoho, aby velebná památka ta původnímu slohu navrácena byla. Stavbu školy v Třebešicích velmi podporoval, začož jej obec Třebešická čestným občanem jmenovala. Také zastupitelství obce Církvické a j. jmenovaly jej čestným občanem.

Hrabě Rudolf Chotek oddán byl 26. října 1858. v arcibiskupské kapli v Praze s Marií, dcerou Fr. Xav. Auersperga, c. k. komořího a majitele statku Přestavlk a Malče, a jeho manželky Marie, rozené ze Scheiblerů. Plodem manželství toho byl jediný syn Jan Nep. Rudolf, roz. dne 3. července 1865. Studoval privátně gymnasium pod vedením dovedného vychovatele P. Plzáka, načež ku radě slovutného MDr. Jos. Síchý odebral se k zotavení svému do půvabné krajiny porýnské, do města Bonnu, kdež navštěvoval přednášky na tamní fakultě právnické. Koncem školního roku 1884. vrátil se do Prahy. Nevyzpytatelná prozíratelnost povolala jej však po krátké nemoci, v úterý dne 25. listopadu 1884, na věčnost.¹⁵⁷⁾

157) Pohřeb odbyván v Praze z kostela P. Marie Vítězné za velikého účastenství přátel a ctitelů zesnulého. V lodi chrámové postaven byl velkolepý katafalk, ozdobený vzácnými a vysokými exotickými rostlinami a ozářený přecitnými voskovými svícemi. Na rakev bylo položeno množství drahocenných, nejvíce palmových věnců, nebo z kvetoucích růží a kamelií. Církevním obřadům byli přítomni veškerí členové hraběcí rodiny Chotků, dále veškerí v Praze meškající šlechtici, kn. K. Auersperg, Thurn-Taxis, Fürstenberg, Rohan, hr. Thunové, Vratislav, Kounic, Waldštýn, Schönbornové, Sporkové, Buquoi, Nosticové a j., úředníci hraběcí, správní rada a úředníci prvního českého vzájem. pojišť. spolku, spolek pro průmysl sladovnický, výbor zemědělské rady atd. Zpěváci zapěli za řízení ředitele p. Krejčího dojemně: „Do hluboké země“ a „Salve“. Po odbytých církevních obřadech byla rakev od úředníků suesena do šestispřežního, otevřeného pohřebního povozu a převezena na nádraží severozápadní dráhy, odkud byla po 7. hodině do Nových Dvůrů odvezena. O 11. hodině přibyla na nádraží Sedlečské v průvodu J. Vysokorodí hraběte Arnošta z Chotků, kterýž zesnulého velice miloval, a hosp. raddy p. Julia Příborského, načež doprovozena hasiči Novodvorskými do chrámu Novodvorského. V pátek, 28. listopadu, konán pohřeb v Nových Dvóřích. Město bylo toho dne v hluboký smutek zahaleno, s budov panských i obecních vlály smuteční prapory. Lid se všech stran houfně ubíral se k Novým Dvóřům, aby vykonal zesnulému počest poslední. V chrámu byla rakev před hl. oltářem na skvostném katafalku uložena a exotickými květinami obklopena. Nad oltářem byl černý prapor se znakem rodu Chotků a letopočtem 1884. Kol katafalku ležel veliký počet překrásných věnců, které byl J. Vysokorodí hrabě Arnošt sám urovnal. Když rozzvučely se zvony

2. Emerich hr. Chotek,¹⁵⁸⁾ c. k. komoří, oddán jest 15. ledna 1869. v Tridentu s Julií Marií hraběnkou z Thunu a Hohensteinu (roz. $2\frac{1}{3}$ 1848.) dcerou hr. Guidobalda Thuna, c. k. komořího a majitele statku Castel Fondo v Tyrolsku. Sídli na zámku Aigen, u paty hory Aigner, u města Solnohradu.

3. Ferdinand hr. Chotek, c. k. komoří, odbyl výtečně studia právnická, byl za ministerstva Hohenwartova c. k. okresním hejtmanem ve Vltavo-Týně, kteréhož úřadu vzdal se po nastoupení vlády Auersperkovy, s jejížto zásadami nesouhlasil. Byl napotom starostou okresního zastupitelství v Sušici a předsedou hospodářského spolku Klatovsko-Plánického, kterýžto spolek jej pro zásluhy jeho o zemědělství čestným členem svým dne 27. listopadu 1883. jmenoval. Dne 3. července 1883. zvolen byl za poslance nesvěř. statků do sněmu a později zvolen za člena výboru zemského, kdež má důležitý odbor zemědělský. Jest též členem rady zemědělské pro království České, předsedou kuratoria vyššího hospodářského ústavu v Táboře atd.

Hrabě Ferdinand oddán jest s Josefínou (roz. $10\frac{1}{12}$ 1848.), dcerou hraběte Swéerts-Sporcka, c. k. komořího a rytmistra atd. v Praze dne 25. května 1869.

4. Arnošt hrabě Chotek, c. k. komoří a rytíř řádu Maltézského, jest rytmistrem u dragonů císaře Františka Josefa č. 1.

5. Karolina Isabella, sestra předešlých, palácová dáma J. V. císařovny, provdána jest od 5. října 1867. za Emanuela

kostelní, vešla rodinná družina a vzácní hosté a přátelé do chrámu a zaujali místa. Byliť přítomni: Hrabata Rudolf (otec), Emerich, Ferdinand, Wolfgang a Karel Chotek, hrabata Ervin a Leop. Nostic, Jaroslav a Zdeněk Thunové, Ferdinand Fünfkirchen, Westphalen, Huyn, Karel Auersperg, Carlos Clary. Dále účastnili se obřadů princové: Max a Karel Fürstenbergové, Pavel Rohan, Max Croy; paní baronka a mladý baron Hrubý z Jelení, pán ze Schäfferů a syn. U hlavního oltáře byla sloužena smuteční mše sv., kterouž celebroidl vys. důst. pán P. Jos. Čejka, vikář a děkan Církvičský, za přísluhy 10 duchovních. V lavicích pro hosty a notabilitu pozorovali jsme velect. p. c. k. okr. hejtmana Slezáka, okres. starostu p. Prok. Slavíka, Dra. Žegklitze, řed. Zacha a j. Dále zastoupeny deputace obcí Novodvorské, Církvičské, Jakubské, Třebešické, Zábořské, deputace hosp. spolku Kutnohorského, Sokola Kutnohorského, Řemeslnické besedy a zpěv. spolku „Tyl“, úřednictvo velkostatku a j. Po ukončení obřadu byla rakev vykropena a kondukt hnul se z chrámu. Průvod otevřen školní mládeží, pak následovali členové hasičských sborů Jakubského a Novodvorského, nesoucí skvostné věnce, hudba sboru ostrostřeleckého, kněžstvo a pak rakev, kterouž střídavě nesli úředníci, lesníci a hasičové. Za rakví kráčeli Jeho Vysokorodí p. hr. Rudolf a ostatní členové hraběcí rodiny a šlechty. Průvod prošel panskou zahradou a městem ku kryptě hrabat Chotkův na hřbitově Novodvorském. Před kaplí pokropena rakev, zpívány žalmy a „Dokonal jsem život svůj“ od Horáka. Po té vyzdvížena rakev a vnesena do sklepení hrobky.

158) Litujeme, že nedostalo se nám bližších zpráv o působení všech, nyní následujících členů rodu hrabat Chotkův.

hr. Thuna z Hohensteina, c. k. komořího, dědičného vrchního lovcího a čestného rytíře řádu Maltezského, doživotního člena panské sněmovny a majitele hrabství Castel di Fondo v jižním Tyrolsku. (Jich ditky: 1. Bianca, Teresie Marie, roz. 18. září 1868. 2. Marie Immaculata Isabella, roz. 12. prosince 1869. 3. Quido Fr. Jos. Roland, roz. 11. února 1873. 4. Jindřich Karel, roz. 22. července 1874. 5. Emerich Karel, roz. 26. listop. 1876.)

II. Josef hrabě Chotek.

Josef hrabě Chotek, syn Jana Rudolfa Chotka, narodil se dne 19. března 1776. Otec jeho rozhodl se věnovati jej stavu vojenskému. Dne 22. dubna 1794. vstoupil hrabě Josef do školy kadetní. Po vystoupení z téže vstoupil do vojště a přidělen byl r. 1802. k gener. štábu; r. 1808. jmenován obristem a velitelem dragonského pluku Rosenberg. Dne 6. července roku 1809. padl v bitvě u Vagramu, kde vojsko rakouské udatně bojovalo proti Francouzům, a byl na poli cti pochován. Hrabě Josef byl c. k. komořím; oddán byl dne 6. října 1802. se Žofií, kněžnou z Auersperku (roz. 7. září 1780.), která dne 7. prosince 1865. zemřela. Z manželství toho byli dva synové: 1. Vilém, roz. 17. září 1803. a 2. Karel, roz. 29. dubna 1806.

1. Hrabě Vilém, c. k. komoří, gub. radda a čest. rytíř Johaniť, oddán byl v Kroměříži dne 7. června 1836. s Aloisií (roz. ¹⁶/₃ 1813.), dcerou hr. z Ugarte, pána na Kravsku a Přiměticích v Moravě. Po smrti tchána svého zdědil jmenované statky a zemřel r. 1850.¹⁵⁹⁾ Plodem manželství toho byly dcery: Karolina Marie, roz. 28. července 1837., kteráž oddána byla 27. června 1858. v Benátkách s Karlem, hrabětem v. Lützovu zu Drei-Lützov a Seedorf — a Aloisie Arnoštka, roz. 16. prosince 1840., kteráž oddána 4. listopadu 1857. v Kravsku s Arnoštem Dentice, knížetem von Frasso a San Vito, majitelem panství San Vito, Serra-Nuova, Poggio-Reale atd.

2. Karel hrabě Chotek vstoupil do vojště a zemřel dne 31. ledna 1832. ve Vysočanech v Žatecku, co rytmistr pluku hulánského Coburg. Pohřben byl se slávou vojenskou dne 7. února 1832. v hraběcí hrobce v Nových Dvořích.

III. Václav Fr. hrabě Chotek,

syn Jana Rudolfa, rozený dne 23. června 1778., rytíř řádu Maltezského a major u hulánů Schwarzenberských, zemřel nešťastnou

159) Manželka jeho Aloisie, roz. z Ugarte, provdala se opět dne 14. října 1850. za Klementa, svobodného pána von der Vorst-Lombeck a Gudenau, purkrabiho z Drachenfelsu, c. k. komořího; ovdověla opět r. 1857.

náhodou dne 1. srpna 1807. Téhož dne jel z Prahy do Veltrus k návštěvě rodičů svých. Před první poštovskou stanicí splášili se koně, on vyhozen byl z vozu a zůstal polomrtev ležeti; skončil po několika hodinách a pohřben byl v hraběcí hrobce v Kozlicích. Hrabě Václav Fr. byl svoboden.

IV. Ferdinand Maria hr. Chotek

narodil se 1. září 1781. Po odbytých studiích oddal se kněžství a byl již co theolog kanovníkem v Pasově. R. 1806. vysvěcen byl na kněžství a dne 12. ledna 1806. měl první slavnou mši v kostele Novodvorském, před níž kázání měl tehdejší katecheta Novodvorský a spisovatel český J. M. Rautenkranc. Roku 1808. stal se děkanem v Holešově na Moravě a jmenován zároveň čest. kanovníkem Olomúckým. R. 1821. jmenován biskupem tarnovským i. p. i. f. a světicím biskupem arcibiskupa Olomúckého a dne 13. května 1832. dosazen na stolec arcibiskupský tamže. Zemřel dne 5. září 1836. na cholera v domě krajského hejtmána Berounského v Praze, kamž se byl za příčinou korunovace císaře a krále Ferdinanda I. odebral. Mrtvola jeho byla dne 7. září z Prahy vezena do Nových Dvorů a dne 9. března pochována slavně královéhradeckým biskupem Karlem Bor. Hanlem za přítomnosti 34 kněží, v hraběcí hrobce na hřbitově Novodvorském.

V. Karel hr. Chotek,

rozen dne 23. července 1783., nejvíce proslul ze synů Jana Rudolfa. Vstoupiv v prosinci r. 1802. do státní služby, stal se r. 1811. guber. raddou v Brně, r. 1812. krajským v Přerově, načež povolán do nově nabytých illyrských provincií, kdež zavedl brambory; též bedlivě přihlížel k vykopávání antických památek u Poly a Aquileje. Roku 1815. byl při vojšti Bianchiho v jižní Francii co generální intendant. Roku 1816. stal se dvorním raddou při guberniu Terstském, jež po smrti gubernátora Rossetiho řídil až do r. 1818.; tehdáž zřídil v Terstu dům chudých, pracovnu, světlárnu na pobřeží istriánském, nový vodovod; byl původcem pravidelné plavby parní lodi z Terstu do Benátek, zřídil trestnici v Kopru atd. Roku 1818. jmenován místopředsedou tyrolského gubernia a r. 1819. již gubernátorem tyrolským; spořádal zemský dluh, založil tyrolské národní museum, vymohl povýšení inspruckého lycea na universitu, zřídil ústav pro chudé a spořitelnu, zavedl assekuraci ohně, upravil řeku Adyži, čímž vysušeny byly značné kusy země. — R. 1824. jmenován dvorským kancléřem a předsedou studijní dvorní komissí ve Vídni a r. 1826. nejvyšším purkrabím v Čechách po hr. Kolovratovi. Zásluhy, kterých si dobyl hrabě

*Založil
sadu na
místě*

Karel o Čechy a zejména o Prahu, jsou veliké; vyjímáme jen některé větší, jichž byl hrabě původcem neb podporovatelem: vystavění v Praze řetězového mostu a ulice, dle něho nazvané Chotkové, taktéž vystavění řetězových mostů v Žatci, Jaroměři a Strakonici; založení sadův na pražských baštách; okrášlení lázeňských míst Teplic, Karlových Varů, Františkových a Mariánských Lázní; opravení cesty z Mariánských Lázní do Karlových Varů a j.; založení pracovny pro chudé a pak pro kárance; znovuzřízení káznice kárenců; polepšení důchodův obecních v zemi; výstava českých věcí uměleckých a průmyslných (ve dvou létech); uvedení trhův na vlnu v Praze a v Plzni; opravy ve zřízení kontribučenských sýpek; předpisy pro stavění silnic a sázení stromův k jich okrášení; založení ústavu pro dospělé slepce; dláždění některých nových ulic a zlepšení osvětlení v Praze; upravení a okrášení tak zvaného „Dobytčího trhu“; železné trouby k přivádění a čišťení vody k pití; obnovení býv. „Koňské brány“ dobrovolnými příspěvky; obnovení „Hluboké cesty“ na Malé Straně; zřízení nové cesty („Chotkovy“) k Brusce a „Národní zahrady“; založení nové cesty, stromy okrášené od Brusky k Bubenči; okrášení Bubenče anglickým parkem; upravení ústavu pro chudé; okrášení a upravení ústavu pro chudé; okrášení a upravení Smíchova; oprava Karlšteinu, chrámu Týnského a Belvedere královny Anny; založení opatroven na Hrádku, u P. Marie Vítězné, v Josefovském Městě, v Karlíně, Králové Hradci, Plzni a j.; založení památných knih v obcích k zaznamenávání důležitějších událostí; paroplavba z Mělníka až k hranicím; obnovení pražské radnice; zřízení nábreží; vysázení nových stromů na Petříně; upravení Kolovratské třídy a Újezdské ulice; zřízení škol k pěstování ovocných stromů v celém království atd.

*20/12 1842
slavnost
48 let*

Dne 30. prosince 1842. slavil hrabě čtyřicetiletí své dokonané služby státní, kterážto slavnost též v Praze důstojně oslavena byla.

*cesty
míst
Praha*

V předvečer slavnosti vyslovili hraběti svá blahopřání arcibiskup Schrenk z Nostingu, stavovský výbor český, generalita, štábní důstojníci, jakož i úřadové civilní; také zástupcové města Prahy, purkmistr Josef Müller s radou městskou složili svá blahopřání. Purkmistr oslovil oslavence, vyličuje zásluhy jeho o královskou Prahu, a podal J. Ex. skvostně upravený, v červeném sametu vázaný, stříbrným znakem městským opatřený a aquarely ozdobený diplom čestného měšťanství královské Prahy.

O poledni dostavili se členové šlechty do obydlí J. Ex., kdež kníže Karel Auersperk jménem shromážděných blahopřál, vyličiv neúmornou pili, ráznost a výtečné srdce hraběte po čas úřadování jeho. Šlechta věnovala pak oslavenci skvostný, stříbrný stojan, jenž dle návrhu Rubena modelován byl od Maxe

byl 16
byl 16
byl 16

a ciselován znamenitým Fortnerem.¹⁶⁰⁾ — Stavovský výbor zemský podal oslavenci skvostnou adresu s následujícím věnováním: „Kamkoli oko popatří, usmívá se na ně símě květnatého požehnání, pečlivě rozseté a pěstované lidumilností Vaší Exellenci; k nebi pnou se velikolepá díla ku cti země a činnost Vaší Exellenci za krátký čas zemské správy zajisté rovná se celému století.“ — Zemské ředitelství stavební podalo J. Ex. mapu království Českého, na níž vyznačeny silnice, které za šestnáctiletého purkrabství jeho v zemi zřízeny byly. Nemožno vyčísti zde všech adres rozličných korporací pražských i venkovských.

Pražská obec židovská založila na památku toho dne tisícizlatovou nadací pro chudého israelitského studujícího na universitě neb technice pod jménem: „Nadaci Karla hraběte z Chotků“ a udělila oslavenci a jeho potomkům mužským práva praesentačního. Též v čelnějších obcích země České konány slavnosti toho dne a časopis „Bohemie“ přinesl množství zpráv o slavnostech těch z venkova.

Dne 29. července 1843. vzdal se hrabě Karel dobrovolně úřadu svého a žil pak na statcích svých. Zemřel dne 28. prosince 1868. v 86. roce věku svého a pochován ve Valtířově v Litoměřicku. Čechům a jmenovitě Pražanům zůstane nezapomenutelným. Hrabě Karel byl c. k. komořím, rytířem řádu zlatého rouna a majitelem panství Zahořan a Vel. Března v Litoměřicku a statku Čivic u Pardubic. Oddán byl dne 15. července 1817. s Marií, hraběnkou Berchtoldovou (roz. 20. ledna 1795., † 18. února 1878.)

Plodem manželství jejich byli čtyři synové, z nichž při smrti otcově 1. Antonín a 2. Bohuslav na živu byli.¹⁶¹⁾

1. Antonín hr. Chotek narodil se 27. března 1822., byl po otci majitelem Zahořan a Vel. Března a c. k. komořím. Oddán byl dne 15. července 1851. s Olgou (roz. $24\frac{1}{5}$ 1832.), dcerou † Pavla Bedřicha z Moltke, cís. ruského státního rady a vyslance u dvora Bádenského, palácovou dámou J. V. a čestnou dámou královského Bavorského řádu Tereziánského; zemřel dne 1. června 1883. Zanechal tyto děti:

a) Karla (Maria Pavla), roz. dne 29. srpna 1853., b) Marii Žofii, roz. dne 24. srpna 1855., kteráž 15. února 1885.

160) Stojan ten nachází se nyní v „Rudolfinum“, věnovaném domácímu umění, v oddělení A.

161) Syn Ferdinand, roz. 1826., zemřel 9. června 1830. a pochován v hraběcí hrobce v Nov. Dvořích. Emanuel, roz. 1824., zemřel co studující práv dne 15. ledna 1843. v Praze a pochován taktéž v Nových Dvořích někdejším učitelem svým Jakubem Beerem, t. č. generálem křížovníků.

oddána v arcibiskupské kapli v Praze za hraběte Jindřicha Nostice, c. k. komořího a nadporučíka v rezervě 12. dragonského pluku a c) Olgu Žofii, roz. 27. července 1860. Hrabě Karel, Maria, Pavel jest rytířem řádu Maltézského, c. k. komořím a byl attaché při rakouskouherském vyslanectví v Aténách. Po smrti otce svého ujal statky otcovské a zvolen byl dne 20. září 1884. při doplňovací volbě do sněmu českého ve skupině velkostatků nesvěřenských za poslance. Dne 14. října 1885. oddán byl s princeznou Marií Adletou z Hohenlohe-Langenburgu.

2. Bohuslav hrabě Chotek, narozen dne 4. července 1829., vstoupil po vykonaných studiích do služeb státních, byl legačním sekretářem a později legačním raddou při rakouském vyslanectví v Berlíně, pak vyslancem v Madridě; v době Hohenwartova ministerstva byl místodržitelem v Čechách ($1\frac{1}{9}$ — $7\frac{1}{11}$ 1871.) a jest nyní mimořádným vyslancem a splnomocněným ministrem v Bruselu. Oddán byl dne 30. října 1859. v Kostelci nad Orlicí s Viléminou, roz. hraběnkou Kinskou z Vchynic a Tetova, (roz. 19. července 1838.) palácovou dámou J. V. a čest. dámou souver. řádu Maltézského. Dne 30. října 1884. slavil v knížecím Clárynském zámku v Teplicích slavnost stříbrné svatby, při níž přítomno bylo mnoho členů nejvyšší šlechty české. Také J. Výsost paní korunní princezna, arcivévodkyně Stefanie, odeslala blahopřejný telegram. Děti jejich: 1. Volfgang Karel, roz. 15. srpna 1860., jest c. k. poručíkem v rezervě u dragon. pluku císaře Františka Josefa č. 1. 2. Sidonie, roz. 10. prosince 1861., stala se v únoru 1884. dvorní dámou J. C. V. koruní princezny Stefanie. 3. Marie Pia, roz. 11. prosince 1863. 4. Karolina, roz. 19. listopadu 1865. v Berlíně. 5. Žofie, roz. 1. března 1868. v Stuttgartu. 6. Oktavia, roz. 5. května 1873. v Bruselu. 7. Marie Antonie, roz. 12. května 1874. v Kostelci nad Orlicí. 8. Marie, roz. 9. července 1880. v Kostelci nad Orlicí.

VI. Heřman hr. Chotek a jeho potomci.

Heřman hr. Chotek, nejmladší syn hr. Jana Rudolfa, narodil se dne 28. září 1786., oddal se stavu vojenskému, stal se důstojníkem u gener. štábu rakouského a posléz c. k. obristem a velitelem pěšího pluku Colloredo-Mannsfeld. Byl c. k. komořím, rytířem cis. ruského řádu sv. Annenského 2. třídy, řádu bavorského Maxe Josefa a španělského řádu Karla III. Zemřel v Miláně v 36. roce věku svého dne 25. dubna 1822. a tam s vojenskou slávou jest pochován. Oddán byl dne 22. ledna 1813. s Jindřiškou, roz. hraběnkou z Brunsviku a Korompy (roz. $12\frac{1}{10}$ 1789., † 27. ledna 1857.), majitelkou Jankova a Ratmířic v Čechách, kteréžto statky r. 1830. koupila. Jich děti: 1. Hermína, roz. 14. března 1815., provdala se 14. května 1844. za hraběte Fr. Folliot-Creneville a zemřela 3. dubna 1882.

2. Otto Ferdinand, roz. 14. května 1816., c. k. komoří, major ad hon. na odpočinku, doživotní člen panské sněmovny a majitel statků Jankova a Ratmířic v Tábořsku. Sídí na zámku Ratmířickém.

3. Rudolf, rozen dne 12. února 1822., c. k. komoří, majitel statku Korompa v Uhřích, oddán 28. června 1862. s Marií Antonii, roz. hraběnkou Khevenhüller-Metsch (roz. 17/10 1838.), dcerou † Richarda, knížete Khevenhüller-Metsch, palácovou dámou J. V.

Z manželství toho jsou tyto děti: a) Jindřiška, roz. 24. listop. 1863. b) Gabriela, roz. 11. března 1868. c) Rudolf, Otto, Heřman, roz. 17. dubna 1870.

OBSAH:

	Strana.
Původiště Chotkův	3
Chockov, Chotek, Choteč, str. 3. Zprávy o Chockově, str. 4, 5.	
Různé zprávy o rodu Chotkův	5
Chotek, vladyka, str. 5. Dvůr Chotkovský na Starém městě v Praze, Chotek z Broda, Mikuláš Chotek z Broda, Markéta z Chotků. Václav a Petr Chotek, bratři, str. 6. Albert a Bernard Chotkové, str. 6 a 7. Bernard Chotek, Petr Chotek, Kateřina Chotková, Ludmila Ch., Ješek a Václav Chotek, str. 7.	
Chotkové z Vojnína	8
Vojnín, tvrz, Bohuslav Chotek z Vojnína, Eliška Ch. roz. z Doupova, str. 8, 12. Petr Chotek z Vojnína, str. 8—12. Bohuslav Ch. z V., Petrův syn, str. 10, 11. Johanna Ch., provdaná Bořanská, str. 12. Jetřich Chotek z V., str. 12 a 13. Johanna Choczkoza z Kolovrat, str. 12. Chotek z Vojnína, praděd Petrův, str. 13. Vývod Chotkův z Vojnína, str. 13.	
Chotkové z Chockova	13
Otto Chotek z Chockova na Liblíně, Anna Ch. roz. Štahlavská, Petr Ch. z Chockova na Kosobodě, str. 13. Jan Chotek na Ležkách, str. 13 a 14. Dorota Ch., rozená Mitrovská, Jindřich Ch. na Ležkách, Bernard Chotek, Justina Ch., roz. Peškovna z Komárova, Jakub Ch. na Ležkách, Johanna Ch., roz. z Kolovrat, Petr Ch. z Chockova na Ležkách, Kristina Ch., roz. z Cedvic, str. 14. Mikuláš Chotek v Nahořečicích, Václav Chotek na Ležkách, str. 15, 16. Dorota Ch., roz. z Kokořova, Jan Ch. na Skřivani, str. 16, 17, 18. Jiří Ch. na Tytrech, str. 16, 17, 18. Sigmund Ch. na Touškově, str. 16, 17. Křištof Chotek na Jesenici, Adam Ch. na Tytrech a Újezdci, Václav Chotek na Netěši a Želenicích, Abraham Ch., Eva Ch., roz. Podmokelská z Prostiboře, str. 16. Kašpar Ch., Kateřina Ch., roz. z Mühlhausenu, Dorota, Martha, str. 17. Maruše Ch., roz. Beřkovská ze Šebířova, str. 17, 18, 22. Adam Chotek na Skřivani, str. 17, 18. Václav Ch. na Skřivani, Všetatech a Žihli, str. 17, 18, 19. Eliška Ch., roz. Točnickovna z Křimic, str. 18, 22. Jiří na Žihli, str. 20, 21. Karel na Žihli, později v Bělošicích, str. 20—30. Rozina Ch., roz. z Renšperku, str. 22. Jan Václav a Jiřík Ch., str. 24. Abraham Ch. na Netěši, str. 24. Karel Chotek, str. 24. Alžběta Ch., roz. z Bärensteina, str. 24, 29, 30. Jan Václav Ch., str. 30. Jiří Rudolf Ch., str. 30, 31. Polyxena Dorota Ch. z Feldhoven, Johanna Sabina Ch., roz. z Findelsteinu, str. 30. Václav Antonín, str. 31. Popis znaku rytířů Chotků, str. 31.	
Hrabata Chotkové z Chotkova a Vojnína	32
Václav Ant. Chotek z Chotkova a Vojnína, str. 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38. Marie Teresie Chotková, roz. ze Scheidlerů, str. 32. Marie Anna, str. 33, 37. Teresie, str. 33, 37. Alžběta, str. 33. Václav, str. 33, 37. Jan Karel, str. 33, 37, 38, 41, 43—48. Rudolf, str.	

33, 35, 37—45. František, str. 33. Aloisie Ch., roz. hr. Kinská, str. 42. Marie Brigitta Ch., str. 42. Jan Rudolf, str. 43. Marie Teresie Ch., roz. hr. Kotulinská, str. 47.

Hrabě Jan Rud. Chotek, praotec všech nyní žijících hr. Chotkův 48

Jan Rudolf, str. 48—57. Sidonie Ch., roz. hr. Clary-Aldringen, str. 56. Jan Nep., str. 56. Josef, str. 55, 56. Václav Fr., str. 56. Karel, purkrabí, str. 56. Heřman, str. 56. Ferdinand, str. 56. Aloisie Ch., provd. za knížete Clary, str. 56. Teresie, str. 56, 57. Jindřich, str. 57.

Synové hr. Jana Rudolfa a jich potomci 57

Jan Nep., str. 57, 58, 59. Isabella Ch., roz. hr. Rottenhan, str. 58. Rudolf, str. 57. Jindřich, str. 58—62. Sidonie, str. 58, 59, 62. Karolina Al. Ch., roz. hr. z Eltzů. str. 61, 62. Rudolf Karel, str. 63, 64. Marie hr. Ch., roz. hr. Auersperkova, str. 64. Jan Rudolf ml., str. 64, 65. Emerich, str. 63, 65. Julie Marie, hr. Ch., roz. hr. z Thunu a Hohensteinu, str. 65. Ferdinand, str. 63, 65. Josefa, hr. Ch., roz. hr. Swéerts-Sporcková, str. 65. Arnošt, str. 63, 65. Karolina Isabella, provd. hr. Thunová, str. 63, 65. Josef hr. Chotek, str. 57, 66. Žofie hr. Ch., roz. kněžna z Auersperku, str. 66. Vilém, Aloisie hr. Ch., roz. hr. z Ugarte, Karolina hr. Ch., provd. za hr. Lützova, Aloisie Arn., provd. za knížete Dentice, str. 66. Karel († 1832), str. 66. Václav Fr. hr. Chotek, str. 57, 66, 67. Ferdinand, arcibiskup, str. 57, 62, 67. Karel, purkrabí, str. 57, 67, 63, 69. Marie hr. Ch., roz. hr. Berchtold, str. 69. Antonín hr. Ch., str. 69. Olga hr. Ch., roz. z Moltke str. 69. Karel Maria, str. 69, 70. Marie Adleta hr. Ch., roz. princezna z Hohenlohe-Langenburg, str. 70. Marie Žofie, provd. za hr. Jindř. Nostice, str. 69. Olga Žofie, str. 70. Bohuslav, str. 69, 70. Vilémína hr. Ch., roz. hr. Kinská, str. 70. Wolfgang Karel, Sidonie, Marie Pia, Karolina, Žofie, Oktavie, Marie Antonie, str. 70. Heřman hr. Ch., str. 57, 70. Jindřiška, roz. z Brunsviku a Korompy, str. 70. Hermína, provd. za hr. Folliot-Creueville, str. 70. Otto Ferdinand, str. 71. Rudolf na Korompě, str. 71. Marie Ant., roz. hr. Khevenhüller-Metsch, str. 71. Jindřiška, Rudolf Otto Heřman, str. 71.

I.

Vývod rytířů Chotků z Chockova.

Otto Chotek z Ch. a na Liblíně (kol r. 1400.),
manželka: Anna Štáhlavská z Doupova.

Jan na Liblíně a Ležkách (v 15. stol.),
manž.: Dorota Mitrovská z Nemyšle.

Jindřich na Ležkách (ku konci 15. stol.), **Bernard**,
manž.: Justina Peškovna z Komárova.

Jakub, roz. kol 1460. na Ležkách,
manž.: Johanna z Kolovrat.

Petr na Ležkách, † kol r. 1537.,
manž.: Kristina z Cedvic.

Václav na Ležkách, † po r. 1556.,
manž. Dorota z Kokořova.

Mikuláš

Kristof na Jesenici.

Jan na Skřivani, † 1591.
manž.: Maruše Beřkovská ze Šebířova.

Adam, † 1592. **Václav** na Žihli, † 1612.
manž.: Eliška Točnickovna z Křinice, † 1616.

Jiří, † kol 1620.

Karel, † po r. 1637,
manž.: Alžběta Charvátovna z Bärensteina, † 1680.

Jan, † kol r. 1640. **Václav**, † kol 1640.

Jiří Rudolf, † 1673.
manž.: Johanna Sabina Proy z Findelsteinu, † 1692.

Václav Antonín, roz. 1674., baron a od r. 1723. hrabě Ch. z Ch. a Vojnina.

Jiří na Tytrech, † po r. 1589.

Adam na Tytrech a Újezdci.

Sigmund na Touškově, † 1613.

II. Vývod hrabat Chotků z Chotkova a Vojnina.

Václav Ant. hr. Chotek, roz. 1674, † 1754.,
manž.: Marie Terezie, ze Scheidterů † 1709.

František, roz. 1700. † 1708.	Marie Anna, roz. 1701. jeptiška v Metách.	Terezie, roz. 1702. † 1749. jeptiška v Praze.	Václav, roz. 1703. † 1725., manž.: Marie T. roz. hr. Kotulinská † 1798.	Jan Karel, roz. 1704. † 1757., manž.: Marie T. roz. hr. Kotulinská † 1798.	Rudolf, roz. 1706. † 1771. manž.: Aloisie, roz. hr. Kinská	Alžběta, roz. 1708. † 1712.
Jan Nop. roz. 1773. † 1824. m.: Isabella hr. Rottenhan, † 1817. Jindřich, roz. 1802, Sidonie, roz. 1805. † 1864, m.: Karolína provdána za hr. hr. z Eltz	Josef, roz. 1776. † 1809, m.: Zofie, kněž. Auersperk, † 1865.	Václav, roz. 1777. † 1807. za kn. K. Clary	Aloisie, roz. 1777. † 1807. za kn. K. Clary	Ferdinand, roz. 1781., arcibiskup, † 1896.	Karel, r. 1783. † 1868. m.: Marie hrab. Berchtold	Hefman, r. 1786. † 1822. m.: Jindřiska, hr. z Bruneviků
Rudolf, r. 1832. m.: Marie, hr. Auersperk m.: Julie, hr. Thun.	Vilém, roz. 1803. † 1869, m.: Aloisie v. Ugarte	Karel, roz. 1806. † 1882.	Aloisie Arnoštka, r. 1840, provd. za kn. A. z Dentice	Antonín, roz. 1822. † 1883. m.: Olga v. Moltke	Bohuslav, r. 1829. m.: Vilémína, hr. Kinská	Otto Ferd. roz. 1816. m.: M. A. roz. hr. Klievehüllner
Jan Rudolf, roz. 1865. † 1884.	Karolína, r. 1837., prov. za hr. Litzova	Aloisie Arnošt, r. 1846, provd. za hr. Thuna.	Karel, roz. 1833 m.: Marie Adl., roz. princezna z Hohenlohe Langenburg	Marie, roz. 1833 prov. za hr. Jin. Nostice	Volfgang r. 1850. Sidonie r. 1841. Marie Pia r. 1852. Karolína r. 1852. Zofie r. 1868. Oktavie r. 1873. Marie Ant. r. 1874. Marie r. 1880.	Jindřiska, roz. 1823. r. 1868.